

Göç Mekanlarından Mağusa Maraş Bölgesindeki Gençlerin Kimlik İnşası

Pınar Özertural

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne İletişim ve Medya
Çalışmaları Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Eylül 2020
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin İletişim ve Medya Çalışmaları Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Prof. Dr. Senih Çavuşoğlu
İletişim Fakültesi Dekanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından İletişim ve Medya Çalışmaları Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Doç. Dr. Aysu Arsoy
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Doç. Dr. Aysu Arsoy

2. Yrd. Doç. Dr. Gürkan Gökaşan

3. Yrd. Doç. Dr. Nilüfer Türksoy

ÖZ

Bu çalışma Kıbrıs'ta yaşamını sürdüren, Mağusa'nın Maraş bölgesinde ikamet eden gençlerin kimlik inşasını incelemek amacıyla yapılmıştır. Maraş bölgesinin seçilmesinin nedeni 1974 sonrası Türkiye'den adaya göç eden ailelerin yoğun olarak Maraş bölgesinde ikamet etmeleridir. Kartopu örnekleme kullanılarak ve odak (focus) grup olarak belirlenen 20-30 yaş aralığındaki 20 kişi (10 kadın, 10 erkek) ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi esas alınmıştır. Ayrımcılık ve ötekileştirme kavramlarını ortaya çıkarabilmek için katılımcılar açık uçlu sorulara tabi tutulmuşlardır.

Sonuç olarak Kıbrıs'ta Maraş bölgesinde yaşayan çift uyruklu vatandaşların kendilerinin Türkiye'de "Kıbrıslı" olarak ötekileştirildikleri, Kıbrıs'ta ise "küçümsendikleri" "ayrımcılığa maruz kaldıklarını" ve eşit olmadıklarına inandıkları gözlemlenmiştir. Gençler kimliklerini "iki vatana sahip" olarak görse de genel olarak Kıbrıs'a aidiyetlerinin yüksek olması, "istenmediklerine" inansalar da vatanları olarak Kıbrıs'ı seçmeleri ve kendilerini iki vatanlı görmeleri de diasporik kimliklerdeki aidiyet çatışmasını ortaya koymaktadır. Genel olarak iki kültürün din ve dilsel olarak benzerlikleri olsa da birbirinden farklı iki kültür olduğu ve katılımcıların Türkiye'nin gelenek göreneklerine Kıbrıs gelenek ve göreneklerinden daha fazla bağlı olduklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Ayrımcılık, Ötekileştirme, Kimlik Çatışması.

ABSTRACT

This research is based upon the differentiation of identity and conflict amongst young adults who live in the area of Mağusa Maraş (Cyprus). Their interaction with others will also be approached throughout the study. The reason for carrying out this research in Maraş is because, after the year of 1974, the majority of the families have chosen to move from Turkey to live in Maraş. This study has been conducted with a total of 20 individuals, consisting of 10 females and 10 males aged between 20-30 years. A qualitative research method was chosen and face-to-face interviews were carried out to address and disclose the issues within discrimination that they may have faced.

In conclusion, it has been revealed that individuals who are currently living in the Northern Cyprus, Maraş region, who hold a dual citizenship, have faced discrimination on the grounds of living in Cyprus and no longer are being seen as “Turkish” but “Cypriot” by people from Turkey. On the other hand, the participants in the study have stated that they are also being judged in Cyprus and not accepted as one of their own. Many have also added that they have not been accessed to equal rights whilst living in Cyprus and have felt excluded by those living there.

Even though these young adults view their identity as to “having to homelands” they still choose to live in Cyprus and have made it become their homeland regardless of their beliefs of not being wanted or accepted by the citizens in Cyprus. Overall, even though they are many similarities within both cultures in terms of religion and linguistic, the participants of the study have revealed that they feel more connected to the custom traditions of Turkey.

Keywords: Discrimination, Identity, Conflict.

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmamda büyük itina ve özveri ile adım adım ilerlemeyi bana öğreten, yol gösteren değerli hocam Doç. Dr. Aysu Arsoy'a, okula ilk girdiğim zamanlarda samimiyeti ve içtenliğiyle idolm olan Yrd. Doç. Dr. Nilüfer Türksoy'a, benden yardımlarını esirgemeyen canım arkadaşlarım Mine Akbelli ve Gizem Yalçın'a ve her anımda bana destek olan, arkamda duran eşim Ahmet Kaan'a, beni her anımda destekleyen canım ailem baőtta annem Nurten ve babam Muharrem zertural'a, abime, kardeőtme ve yeğenim Elif Doğan'a sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR.....	vi
KISALTMALAR	x
1 GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Problemi.....	2
1.2 Çalışmanın Amaç	3
1.3 Çalışmanın Önemi.....	3
1.4 Çalışmanın Yöntemi	3
1.5 Araştırma Soruları.....	4
1.6 Çalışmanın Sınırlılıklar	4
1.7 Çalışmanın Süre ve Olanakları.....	5
2 LİTERATÜR	6
2.1 Kimlik Tanımı.....	6
2.1.1 Kimliğin Oluşumu ve Etnik Kimlik.....	8
2.2 Ayrımcılık İlkeleri ve Ayrımcılığın Nedenleri	10
2.2.1 Ayrımcılığa Yönelik Davranışlar	11
2.2.2 Göçmenler Arasında Algılanan Ayrımcılık	12
2.2.3 Ayrımcılık ve Hukuksal Kapsamı	12
2.3 Önyargı.....	13
2.3.1 Önyargının Tarihsel Boyutu.....	14
2.4 Ötekileştirme	14
2.4.1 Ötekileştirmenin Tarihsel Boyutu	15

2.5 Kültür ve İletişim	17
2.5.1 Kültürlerarası Çatışma	19
2.5.2 Kültürlerarası İletişim	21
2.5.3 Birey ve Yabancılaşma	22
2.6 Kıbrıs Tarihi ve Göç Hareketleri.....	22
2.7 Göç ve Göçmenlik.....	24
2.8 Kuzey Kıbrıs'ta Göçmen İhtiyacını Yaratan Koşullar.....	26
2.9 Kuzey Kıbrıs'taki Başlıca Göç Mekanları	26
2.10 Dünyadan Örnekler	27
2.10.1 Diaspora Örnekleri.....	28
2.10.2 Diaspora ve Göç İlişkisi	29
3 YÖNTEM.....	32
3.1 Yöntem ve Analiz Süreci	32
3.2 Odak (Focus) Grup ve Kartopu Yöntemi.....	32
3.3 Yüz Yüze Mülakat Yöntemi	33
3.4 Diaspora ve Kültürel Kimlik Gelişimi Kuramı.....	33
3.5 Sosyal Kimlik Kuramı	35
3.6 Etnik Kimlik: Etnisiteye Bütüncül Bir Bakış.....	35
3.7 Analiz ve Çözümleme Yöntemi	35
4 ANALİZ VE ÇÖZÜMLER	37
4.1 Benzerlik ve Farklılıklar	37
4.2 Melez Kimlik ve Diasporik Kimlik.....	38
4.3 Mülakat Sorularının 'Sosyal Kimlik Kuramı' ve 'Diaspora ve Kültürel Kimlik Kuramı' ile Çözümlemesi	43
4.3.1 Mülakat Bulgularına Yönelik Analiz Edilen Temalar	63

4.3.1.1 Kültürel Değerler	63
4.3.1.2 Göçmenlik	63
4.3.1.3 Kimlik	64
4.3.1.4 Kültürel Farklılıklar	65
4.3.1.5 Evlilik	66
4.3.1.6 Aitlik	67
5 SONUÇ VE ÖNERİLER	68
KAYNAKLAR	72
EKLER	86
Ek 1: Etik Kurul Onayı	87
Ek 2: Araştırma Soruları	88
Ek 3: Mülakatlar	90

KISALTMALAR

BM	Birleşmiş Milletler
IHEB	İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
TC	Türkiye Cumhuriyeti

Bölüm 1

GİRİŞ

Tarihe baktığımızda göçler yaşamın varlığıyla birlikte hep var olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Kıbrıs tarih boyunca birçok göç almış, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, çok kültürlü bir adadır. Yakın tarihe bakıldığında ise adanın kuzeyindeki de facto/de-jure (2006 KKTC De Facto ve De Jure Nüfusu) nüfusunun en çok göçü Türkiye'den aldığını görebiliriz. KKTC'de ilki 1996'da, ikincisi 2006'da ve üçüncüsü 2011'de olmak üzere üç kez nüfus sayımı yapılmıştır. Örneğin, son nüfus sayımında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sürekli ikamet eden (de-jure) nüfusun 286 bin 257 olduğu saptandı. Bu sayımda KKTC'de sürekli ikamet eden (de-jure) nüfus içerisindeki TC vatandaşı nüfusunun ise 104 bin 641 olduğu tespit edildi (bkz. KKTC Devlet Planlama Örgütü, 2011).

1974 harekâtı sonra Kıbrıs'a dışardan göç eden ailelerin, Kıbrıs'ta doğup büyümüş çocukları ve torunlarına gerçekleştirilen kimlik inşası, yaşadıkları kimlik çatışması ve aidiyet durumlarını ele alan yeterli çalışma bulunmaması, çalışmanın literatüre olacak katkısı, çalışmanın motivasyonunu oluşturmaktadır.

Duru (2014)'ya göre "Her insan eşit doğar fakat eşit haklara sahip olmaz. Bu da ayrımcılığın içerisinde 'öteki' ve 'ötekileştirme' ile ortaya çıkmaktadır. Öteki aslında doğduktan bir süre sonra kendini keşfedip 'ben' ortaya çıktığında ben dışındaki de

öteki olur” (Duru, 2014, s.892). Bu çalışmada ‘öteki’, çalışmanın merkezinde ele alınmış ve dayattığı çatışma ele alınmıştır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde giriş, problem, amaç ve çalışmanın temeli açıklanmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümü olan literatürde, ötekileştirme ve kimlik konuları ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Üçüncü bölümde çalışmanın yöntemi anlatılmıştır. Dördüncü bölümde ise çalışmanın analizleri yer almaktadır; tematik kategorilerle kimlik, kimlik çatışmasında öteki, aidiyet, diaspora, ayrımcılık gibi başlıklarla incelenecektir. Araştırmanın sonucu olan beşinci bölümde, araştırma sorularının genel çerçevesindeki tartışmalar, yorumlar ve öneriler yer almaktadır.

1.1 Çalışmanın Problemi

Bu çalışmada, KKTC’deki Mağusa Maraş bölgesinde yaşayan gençlerin kimlik inşası, kimlik çatışması ve aidiyet konuları ele alınacaktır. İnsan yaşamında sürekli iletişim halindedir. Gönenç (2007)’e göre, “İlişkilerimizi kuvvetlendirebilmek ve en önemlisi de birbirimizi anlayabilmek için iletişim kurarız” (Gönenç, 2007, s.91). Bekiroğlu ve Balcı (2014)’ya göre “Kültürlerarası kültürlerarası iletişim farklı kültürden, farklı gruplardan gelen bireylerin birbirleri arasında olan iletişiminde denir” (Bekiroğlu & Balcı, 2014, s.433). Ünür (2013)’e göre, “Her insanın bir kimliği vardır ve her bireyin kimliği benzer olsa da inşası farklıdır. Kimlik inşasında insanın en belirgin yaptığı ötekileştirme kimlik ile olan ötekileştirmedir. Kimlik inşasında, ötekileştirme, ayrımcılık, etnisite gibi değişkenler insanların topluma katılımlarında ve aidiyetlerinde önemli rol oynar.

Bu arşatırmada Maraş bölgesine yerleşmiş 1974 sonrası adaya göç etmiş ailelerin çocuklarının çocuğu – torunları- nın kimlik çatışması ve kimlik inşası durumu incelenecek ve aidiyetini kimlik ve kimlik inşasının ne olduğu anlaşılmak istenecektir.

Çalışmanın problemini ise ‘Mağusa Maraş bölgesinde yaşayan gençler kimliklerini ve aidiyet durumlarını nasıl tanımlıyorlar?’ şeklinde olacaktır.

1.2 Çalışmanın Amaç

Çalışma Kıbrıs’a 1974 sonrası göç eden ailelerin, KKTC’de doğup büyümüş 20 ile 30 yaş arasındaki çocuklarının çocukları, toplamda 20 kişi ile (10 kadın ve 10 erkek) yüzyüze görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın amacı bu kişilerin kimlik inşası, yaşadıkları kimlik çatışması ve aidiyet durumlarını incelemektir.

1.3 Çalışmanın Önemi

Kıbrıs, tarihi açısından birçok kültüre ev sahipliği yapmış çok kültürlü bir adadır. Çalışmada da 1974 harekatı sonrası, Türkiye’den Kıbrıs’a göç etmiş ailelerin çocuklarının çocukları- torunları- ele alınacak ve yaşanan kimlik inşası ve aidiyet konuları tartışılacaktır. Belirlenen odak grup (focus group) ile ilgili kimlik ve kimlik inşası konularıyla bağlantılı az sayıda akademik çalışma olması bu tezin önemini ortaya koymaktadır. Bu açıdan Mağusa’nın Maraş bölgesinde ikamet eden gençler odak grup olarak özellikle seçilmiştir ve çalışma bu yönde geliştirilmiştir.

1.4 Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Mağusa’nın Maraş bölgesinde yaşayan 1974 sonra Kıbrıs’a göçmen gelen ailelerin 20 ile 30 yaş arasındaki çocuklarıyla Gerçekleştirilen yüz yüze mülakatlarda katılımcılara 14 adet açık uçlu soruya tabi tutuldu. Tüm görüşmeler ses kaydı cihazı ile kayıt edildi. Çalışmada katılımcılara ulaşmak için kartopu yöntemi kullanılarak odak grup oluşturuldu. Bu

yöntemle 10 kadın 10 erkek bireye ulaşıldı. Analizde, Henri Tajfel ve John Turner'in 1970'lerde geliştirdiği 'Sosyal Kimlik Kuramı' ve Edward Twichell Hall'un geliştirdiği 'Kültürel Kimlik Gelişimi Kuramı' kuramsal çerçeve olarak alınmıştır.

1.5 Araştırma Soruları

Çalışmanın amacı, Maraş bölgesine yerleşmiş 1974 sonrası adaya göç etmiş ailelerin çocuklarının aidiyet, kimlik ve kimlik inşasının ele alınmasıdır. Bu amaçla, araştırmada 'göçmen ailelerinin çocukları' diye ifade edilen odak grup, göçmen ailelerinin çocuklarının çocukları yani 'torunlar'ından oluşmaktadır. Bu temele dayanan çalışma aşağıdaki araştırma sorularına cevap aramaktadır:

1. Mağusa Maraş bölgesinde yaşayan 1974 sonrası dışardan Kıbrıs'a göç etmiş ailelerin çocuklarının aidiyet olgusu nedir?
2. Mağusa Maraş bölgesinde yaşayan 1974 sonrası dışardan Kıbrıs'a göç etmiş ailelerin çocuklarının kimlik olgusu nedir?
3. Mağusa Maraş bölgesinde yaşayan 1974 sonrası dışardan Kıbrıs'a göç etmiş ailelerin çocuklarının coğrafi kültüre bakış açıları nedir?

1.6 Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın odak grubunu, 1974 harekâtı sonrası Türkiye'den Kıbrıs'a göç etmiş ailelerin 20 ile 30 yaş arasındaki, Kıbrıs'ta doğmuş çocuklarının çocukları -torunlarından oluşması en önemli sınırlılığı ve özelliğidir. Kartopu yöntemiyle, belirlenen özellikleri yerine getiren, bu bölgede yaşayan 1 bireyin, aynı özellikleri gösteren başka bir bireyi tavsiye etmesiyle ulaşılan 20 gençle, yüz yüze mülakat yöntemi uygulanmış ve 14 adet açık uçlu soru yönlendirilmiştir. Mağusa'nın Maraş bölgesiyle sınırlı bir çalışmadır. Sadece Maraş bölgesinin ele alınması, bölgenin 1974 sonrası, iç ve dış göç almış bölgelerden biri olmasıdır. Kullanılan yöntemin sınırlılıklarından, çalışmanın sonucunda bir genelleme yapmayı hedeflenmemektedir.

1.7 Çalışmanın Süre ve Olanakları

Bu çalışmada, literatür kısmı için 4 aylık bir süre ayrılmıştır. Tez kapsamında yapılan mülakatların incelenmesi ve yazılması için 1 aylık bir süre kullanılmıştır. Tez süresi toplam 5 aylık bir süreç ile sınırlandırılmıştır.

Bölüm 2

LİTERATÜR

Bu bölümde tezin literatür kısmı yer almaktadır. Literatür kısmında ayrıntılı olarak kavramsal ve kuramsal çerçeveler açıklanacaktır. Kimlik, ötekileştirme, ayrımcılık, önyargı, kültürlerarası iletişim, kültürlerarası çatışma, bireylerarası yabancılaşma, göç ve göçmenlik, gibi kavramların tanımı ve açıklamalar yer almaktadır. Son olarak Kıbrıs tarihine ve yaşanılmış olan göçlere yönelik çalışmalara yer verilmiştir.

2.1 Kimlik Tanımı

Şimşek (2002), “Her insan doğduğunda ona bir ad verilir; kimlik kartı çıkartılır. Bunun da ötesinde, her insan belli bir ailenin, dinin, kültürün, dilin, ırkın, ulusun ve ceddin üyesi olarak dünyaya gelir” görüşünü savunur (Şimşek, 2002 s.33). Kısacası kimlik insanların kendilerini nasıl gördüğü ve topluluk içerisinde kendisini nerede gördüğüyle alakalı bir kavramdır. Yanık (2013)’a göre kimlik bireylerin kendi olmalarını sağlayan etmenleri içerisinde barındırır. Hayal kurmak, karar almak, ilişki kurmak, hayata yön vermek kısacası bireylerin kendileri olmalarını sağlayan tüm etmenler kimlikte toplanmıştır. Kimlik temel olarak insanın kendi varlığını benimsemesi, topluma adapte olup kendi varlığını toplum içinde hissetmesi, toplum tarafından nasıl görüldüğü ve kendini nasıl gördüğüyle alakalıdır (Türkkan, 2011). Kendini önce birey olarak topluma, sonrada kendisine kabul ettiren bireyin benliğinin tamamlanmasında kimlik etken bir konumdadır. Alpay (2018) “kimlik konusunda kesin tanımlama yapmak ne kadar güç” olduğunu dile getirirse de “kimliğin insanları hem tanımlayan hem de onlara yön veren, duyması, değerlendirmesi ve sonucunda

nasıl davranması gerektiğini tanımlayan zihinsel bir aktivite olduğu'nu da söylemektedir (Alpay, 2018, s.42). Birey ve topluluklar kendini tanımlarlarken kendilerini diğerinden ayırıyorlarsa, dışta bırakıyorsa, ötekileştiren olur. Kimlik bireyin kendini nasıl tanımladığıyla ve özellikleriyle bağlantılı bir kavramdır. Bireyler güçlü bir topluluğa bağlı olduklarında kendilerine olan özsaygılarını arttırdıklarını ve daha güçlü olduklarını düşünebilmektedir. Mora (2008)'ya göre kimlik türleri üçe ayrılır:

1. Kişisel olan kimliğimiz (Kendimize ben kimim? diye sorduğumuz kimliğimiz).
2. Psiko-sosyal kimliğimiz (Bizler kimiz?).
3. Kültürel kimliğimiz (Hangi kültürden geliyoruz?).

Kişisel kimlik ırk, dil, din ve milliyet gibi özellikleri içine alırken, kültürel kimlik bir arada yaşamış, gelenek göreneklere sahip olan, bütünleşmiş insan topluluklarını kapsar. Onların yemek yemeden içmeye kadar her türlü gelenek ve göreneklere bir aradadır yani aynıdır (Mora, 2008). Biricik (2020)'e göre "Sosyal bir varlık olan insan, özü itibariyle toplum içinde yaşamaya mecburdur. Bu zorunluluktan dolayı toplumun ve toplum içindeki kişilerin gelenek ve kültüründen etkilenir. Bu etkileşim sürecinde toplumun her bireyiyle karşılaşma ihtimali vardır" (Biricik, 2020, s.11). İnsan doğduğu andan itibaren toplumla beraber yaşamını sürdürür. Bu topluluktaki insanların görüşleri, düşünceleri ve kültürleri de bireyi etkiler. Bu etki bireyin ötekini tanımasına neden olur. Bir araya gelen aynı düşüncelere, kültüre v.b sahip bireyler kendileri gibi olanlar için 'benden' der. Böylece ötekine olan bir ihtiyaç doğar. Öteki dışlanırken benden olanlar ortaya çıkar. Genel olarak öteki kelimesi önyargının da etkisiyle şekillenir. Böylece birey farklı kimlikten birisiyle karşılaştığında öteki ortaya çıkar. Tekin (2019)'e göre "Kimlik, kişinin bir insan olarak kendini tanımlayan temel

nitelikleri anlaması gibi hususları gösterir ve kısmen tanınma veya tanınmama, çoğu zaman da başkalarının yanlış tanınması yoluyla şekillenir” (Tekin, 2019, s.81). Yani ötekine karşı olan duruşu simgeler. Kimlik bireyin insanlara ve hayata karşı tutumunu gösterirken insanların size ne gözle baktığı, nasıl tanıdığı, sizin için ne düşündüğü gibi durumlarda da insanı baskı altında hissettirebilen bir durumdur. Özensel (2020)’e göre “Kimlik, toplum tarafında kabul görmüş bir dizi farklılıklarla ilişkili olarak yapılandırılmış ve oluşmuş bir süreçtir” (Özensel, 2020, s.374). Özensel (2020) kimliği ikiye ayırır. Bunlar farklılık ve benzerliktir. Farklılık, adından da anlaşıldığı gibi grup veya topluluk içinde farklı olandır, diğerlerinden ayrıdır. Benzerlik ise bireyi, toplulukları birbirlerine yaklaştırır. Farklılıklar bireyin dışlanması için sebep olarak gösterilir. Farklı olanlar tehdittir ve ötekileştirilirler. Farklılığı dışlayanlar kadar saygı duyanlar, benimseyen insanlar da vardır.

2.1.1 Kimliğin Oluşumu ve Etnik Kimlik

Her insan doğduğu an kendisine biçilmiş olan kimliklerle hayata adımlarını atmaya başlar. Fakat bu her insanın kendisine verilen kimlikten ötürü yaşadığı kültürü benimsemek zorunda olması, o kimlikten ötürü dini inançları yerine getirmesi, kimliğin getirdiği gelenek ve göreneklere göre yaşamak zorunda olması demek değildir. Erdem (2019) bu konuda şöyle düşünür; göre

Etnisite özellikle göç olayını yaşamış ve farklı ortamlarda etnisite inşa etmiş toplumlarda, zamana, mekâna ve gruplar arası ilişkilere göre farklılık gösteren Üçüncü ve Dördüncü Kuşak Göçmenlerdeki Etnik Kimlik Algısı ve Sembolik Etnisite 31 bir olgu olarak kabul edilirse, etnik kimliklerin de kuşaklar arası farklı dinamiklerle belirlendiğini söylemek mümkün olacaktır (Erdem, 2019, s.29).

Kısaca etnisite 1950’li yıllardan itibaren belirli toplulukların göç nedeni ile yerleştikleri ülkelerde kendilerini azınlıkta farklı etnik kimlikte hissetmeleri duygusudur. Etnik kimlikte bireyde kendi kimliğini diğer kimliklerden farklı kılan

kendi kimliğine karşı bir aidiyet durumu Törel ve Akova (2020)'ya göre etnik kimlik ortak bir dile, değerlere ve ortak bir yaşam sürdüren topluluklara deniyor. Yanmış ve Kahraman (2013)'a göre ise etnik kimlik “Kişinin ya da bir grubun kendilerini ortak bir ataya, dile, kültüre ve coğrafyaya bağladığı, kendilerini milliyetçilikten önce bilinmeyen ya da ortak kültürün ürünü olan bayramlar, şenlikler ve geleneklerle “ötekilerden” ayıştırdıkları, muhayyel bir topluma ait olma hissidir” (Yanmış ve Kahraman, 2013, s.122). Kısacası kişi veya grubun kendi gelenek ve görenekleri, bir atanın, din, dil, coğrafyanın olduğu ve diğerinden kendini ayıştırdığı, kendini bu ortak inanca sahip topluma ait olma hissetmesidir. Hemen hemen her birey kendisini daha rahat ve daha güvende hissedebilmek adına bir gruba, üyeye, topluluğa ait olmak ister. Bireyin bu topluluğa yakınlaşması, gelenek, görenek, dil ve coğrafyası gibi etkeler önemlidir. Yayak (2018)'a, göre etnik kimlik algısında dört boyut vardır. Bunlar;

- Olma Boyutu: Kişinin kendisini nasıl tanımladığıdır.
- Hissetme Boyutu: Etnik kimliğe karşı beslenen duygulardır. Birey yaşadığı ülkenin barındırdığı duyguları hissetmek zorunda değildir. Örneğin bir Almanya vatandaşı gibi hissetmek o duygunun onun için çok önemli olacağı anlamına gelmez. Herkes için farklı görüşlere hâkim bir durumdur. Herkese etnik kimliği aynı duyguları vermeyebilir.
- Yapma Boyutu: Bireyin gelenek, göreneklere veya kıyafetlere ne kadar uyduğu, kültürünü ne kadar benimsediğiyle alakalıdır.
- Bilme Boyutu: Bireyin kültürünü ne kadar tanıdığı, kökenini ne kadar benimsediği ve onu ne kadar bildiğiyle alakalıdır (Yayak, 2018, s.780).

Kimlik çalışmalarında son dönemlerde iki farklı kimlik dikkat çekmektedir (Kanık, 2018). Bunları Kanık (2018) şöyle anlatır;

1. Melez Kimlik: Özellikle göçmenlerin yaşadığı kendi kimliklerinden hem vazgeçememeleri hem de kendi kimliklerini, kültürlerini koruyamamaları durumuna denir. Yani melez kimlikte farklı kültürler bir aradadır ve birbirleri ile karışarak melezleşirler, parçalanırlar (Kanık, 2018, s.233).
2. Diasporik Kimlik: Genelde dış göçlerden dolayı ortaya çıkan bir durumdur. Örnek vermek gerekirse ekonomik olarak daha güçlü olan bir devlete göç eden bir bireyin yaşayabileceği ya da maruz kalabileceği ayrımcılık ve dışlanma durumuna karşı bu kimliğe başvurur (Kanık,2018, s.233).

2.2 Ayrımcılık İlkeleri ve Ayrımcılığın Nedenleri

Erikli (2020)'ye göre, her insanın kendine özgü farklılıkları ve özellikleri vardır. Bu düşünceye 'İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin (İHEB) birinci sırasında yer alan "Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler, birbirlerine karşı kardeşlik anlayışıyla davranmalıdırlar" İkinci sırada yer alan maddeye göre "Herkes ırk, renk, cinsiyet dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir" diye devam etmektedir" (Erikli, 2020, s.42). Burada anlatılanlara göre insanlar eşit doğarlar. Cinsiyetin, rengin, karakterin, uyruğun insanların bir arada ortak olmalarından üstün olmadığına değinilir. Akdemir (2014)'e göre, yukarıda geçen bildirideki maddelerin birçoğuna uyulmamakta, bunun en temelinde de eşitsizlik kavramının olduğu gelmektedir. Eşitsizliğin ise ayrımcılıkla ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrımcılık bir gruba ve/veya insana yönelik önyargılar olabileceği gibi hukuk eşitsizliğinden kaynaklı, bir suç olmadığı halde bireye ya da bireylere eşit davranılmaması olarak da tanımlanabilir. Ayrımcılık kişinin dininden, ırkından, kimi zaman cinsiyet tercihlerinden, cinsiyetinden ve renginden dolayı kendisine farklı

davranılması durumudur (Akdemir, 2014). Şen (2017)'e göre, “Toplumsal gruplara yönelik önyargılar, zaman içinde azalmış olsa da varlığını halen korumakta ve farklı etnik grupların bir arada yaşadığı bazı bölgelerde ayrımcılık davranışları gözlenebilmektedir” (Şen, 2017, s.451). Toplumlar arasında ayrımcılık, tarihin eski zamanlarından beri insanların içerisinde var olmuş ve günümüzde de özellikle farklı grupların bir arada yaşadığı bölgelerde sıkça gözlemlenen bir durumdur. Bu ayrımcılık durumu bireylerin ayrımcılığı nasıl algıladığıyla da alakalıdır. Kimi zaman birey fiziksel özelliğinden, dini görüşünden veya gelmiş olduğu kültürden dolayı da ayrımcılığa maruz kalabilir. Tarihe bakıldığında az kişiden oluşan topluluklarda daha fazla ayrımcılık yaşandığı görülür.

2.2.1 Ayrımcılığa Yönelik Davranışlar

Beydili ve Cankurtaran (2016)'a göre “Ayrımcılık, toplumda daha güçsüz olduğu varsayılan özelliklere sahip birey ya da gruplara (kadınlar, etnik gruplar, yaşlı veya engelli insanlar gibi) karşı önyargılı, adaletsiz ve eşit olmayan bir biçimde davranmaktır” (Beydili & Cankurtaran, 2016, s.5). Ayrımcılık birçok şekilde olabilir. Bunları bir insanı dininden, yaşadığı yerden ve kültüründen veya cinsiyetinden yargılamak, engellilere, yaşlılara, güçsüz kesimdeki insanlara önyargılı davranmak, adaletsiz uygulanan davranışlar, insanların gelenek, görenekleriyle dalga geçmek, hatta giyim tarzından dolayı bile ayrımcılığa maruz kalınabilir. Ayrımcılıkla önyargı aynı terazide ele alınır, birbirlerini tanımlar konumdadırlar. Birkaç örnek vermek gerekirse aynı iş yerinde aynı pozisyonda çalışan bir kadın ve erkek için farklı maaş verilmesi bir ayrımcılıktır. Veya üst mevkilere atanan kişilerin sürekli aynı etnik kökene mensup olmaları da ayrımcılığa bir başka örnektir. Bir gruba veya bireye ırkından, dininden, engelinden ötürü başkasına davranılanın aksine daha az adil davranılır, haksızlık yapılırsa bu da ayrımcılık olur.

2.2.2 Göçmenler Arasında Algılanan Ayrımcılık

Taşdemir (2017)'e göre ayrımcılık, köklerini bırakıp başka bir ülkeye yerleşen göçmenlerin çoğunun başına gelen bir tutumdur. Göçmenler etnik kökenlerini hem korumak isteği içerisindedirler hem de geldikleri ülkenin kültürüne adapte olmak isterler. Geldikleri ülke vatandaşları onları kabul etmek istemezse ayrımcılık durumu ortaya çıkar, kendilerini savunmaya alırlar ve kendilerinden olanlarla daha çok birleşirler (Taşdemir, 2017). Göçmenler içinde kendi toplumundan ayrı, farklı düşünce ve kültüre sahip bir ortama gelmek ve adapte olmaya çalışmak alışılması zor bir durumdur. Doğan (2019)'a göre “Göçmenlerin yeni yerleşim yerlerine uyum sağlamaları oldukça sıkıntılı bir süreçtir. İnsanların doğup büyüdüğü yerlerden koparak kendilerini ait hissetmedikleri farklı bir ülkeye yerleşmeleri insanlarda dışlanmışlık, tükenmişlik gibi duygulara neden olabilmekte ve yaşam tatminlerini azaltabilmektedir” görüşünü savunmuştur (Doğan, 2019, s.588). Göçmenler yerleştikleri bölgelerde çeşitli sorunlarla karşılaşabilirler. Bunların başlıcalarından olan ayrımcılık veya istenmeme durumları göçmenlerin kendilerini kötü hissetmesine, uyum sağlamada zorluk çekmesine ve birçok farklı soruna neden olabilmektedir. Bu oluşan sorunlarda kendilerini kötü hissetmelerine sebep olabilir.

2.2.3 Ayrımcılık ve Hukuksal Kapsamı

Savaşlar çoğu zaman insanlık açısından derin yaralar bırakan, unutulmayacak izlere neden olan, toplumu derinden yaralayan ve yaşanmasını asla istemeyeceğimiz bir durumdur. Gül (2012)'e göre, 1945 yılında başlayan 2. Dünya Savaşı'na ve onun öncesinde Almanya'da yaşanan ve işgal edilen topraklarda da eşcinsellere, zihinsel engeli olan insanlara, Yahudilere yapılan işkenceler ve zulümler insanlığa büyük bir ders niteliğinde olmuştur. İnsanlara yaşatılan bu zulüm 2. Dünya Savaşı sonrasında Birleşmiş Milletlerin (BM) kurulmasında büyük bir etken olmuştur (Gül, 2012, s.10).

Buna göre insanların haklarını, eşitliklerini ele alan maddelerden oluşan sözleşmeler hazırlanmıştır. BM ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmelerine baktığımızda ayrımcılığı türlere ayırmışlardır. Metin (2018)e göre bunlar;

- Doğrudan ayrımcılık; Bir bireye sahip olduğu etnik kökenden dolayı, cinsiyeti, dini gibi nedenlerle yapılan ayrımcılık, olumsuz davranış, istememe ve ayırma hallerinde bulunulması durumudur.
- Dolaylı yollarla yapılan ayrımcılık; Tarafsız gibi duran fakat içerikte doğrudan ayrımcılıktan bir farklı olmayan ve ayrımcılık yapan bir durumdur.
Taciz etme; Sadece fiziksel taciz değildir, sözle bir insanı incitmek, alay etmek, bulunduğu ortama bir daha dönmemesi için kırıcı davranmak, fiziksel ya da ruhsal sıkıntısı olan bir bireye lakap takmak, rencide etmek durumudur.
- Makul uyumlaştırma yapmama; Avrupa Birliğinde yeni olan bir kavramdır. Engelli bireyler için kullanılır. Bireylerin farklılıklarından doğan doğal ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili bir kavramdır (Metin, 2018).

Bir sonraki konuda da ayrımcılıkla birlikte ortaya çıkan önyargı durumu ele alınacaktır.

2.3 Önyargı

Jean (2018)'e göre “Önyargı kelimesi bir kişinin karşısındakini tanımadan, önceden onun hakkında kesin yargılara varma durumudur. Önyargıda konulan mesafede ayrımcılık izlerine de rastlanılır. Biz ve biz dışındakilere yaklaşılana bu önyargılı tutum ötekileştirmenin de bir boyutudur” (Jean, 2018, s.145). Bu önyargılar sadece kişiye değil gruba karşı da yapılabilir. Önyargı birçok nedenlerle oluşur. Bir sonraki bölüm bu konuya değinmektedir.

2.3.1 Önyargının Tarihsel Boyutu

Gürses (2005)'a göre “Önyargıda diğer insanları grup aidiyetlerine göre değerlendireci bir tutum söz konusudur” (Gürses, 2005s.144). Önyargının bazı yaklaşımlarını Posas (2017) şu şekilde belirtir:

- Durumsal yaklaşım; Önyargının etrafta çıkan olaylar sonucu ortaya çıkabileceği görüşünü savunur (Posas, 2017).
- Kazanılmış itibar yaklaşımı; Gerçekleştirilen önyargıların gerçekte olan farklılıklar sebebiyle ortaya çıktıklarını savunur (Posas, 2017).

Önyargının da içerisinde yer alabilen ötekileştirme konusu bir alt kısımda irdelenecektir.

2.4 Ötekileştirme

Suiçmez (2018)'e göre “Öteki bizim dışımızda farklı olandır. Rengi, dili, cinsiyeti, inancıyla bizden ayrılan kişilerdir. Farklı olanlarla zaman zaman yakın ilişkiler kurulabilirken bazen de bu kimseler ötekileştirilerek araya mesafeler konulabilmektedir” (Suiçmez, 2018, s.68). ‘Öteki’ olan uzaktır, uzaktan gelendir, bizden kelimesinin arkasında kalandır. Bizden olamayandır. İnsanlar öteki’yi ne kadar istemese, uzak tutsa da kendilerini ötekileştirebilmek için öteki’ne muhtaçtır. ‘Öteki’ yoksa kendi konumunun da bir anlamı yoktur. Biz olanlar ortak dili konuşanlar, dini, mezhebi bir olanlar iken öteki, bunun dışında kalanlar, biz’den farklı olanlardır. Ötekileştirme ister hayal ister gerçekte olsun size yakın, sizin gibi olanı içselleştirip, sizden uzak olanı sanki hiç orada yokmuş gibi sayma hissiyatını karşıdakine iletme durumudur. Özeskici (2017)'ye göre, “Ben” birisini kendisi yapan bir ‘öz varlık’tır. Duyumsayabilen, hissedebilen, dokunabilen ve tüm varlıklar hakkında karar verebilen bir kavram olarak tanımlar” (Özeskici, 2017, s.7). Toplumda ötekiyi oluşturanların en

başında ayrımcılık yapmak, üstünlük yapmak ve yücelik gelir. ‘Ben’ ve diğerleri kavramı bile egoyu ortaya çıkarır, ‘ben’in dışında kalanlar öteki olacaktır ve dışlanmaya maruz kalan olacaktır Posas (2017)’a göre “Öteki”nin ne anlam ifade ettiğini irdelediğimizde, referans noktası olarak kendimizi aldığımızı görürüz (Posas, 2017). Sahip olduğumuz karakteristik özellikleri norm olarak kabul edip, bu özelliklerinden farklı özelliklere sahip kişileri “öteki” olarak tanımlar (Devrani, 2017, s.929). Ötekileştirme kavramı, bireylerin kendileri gibi olmayanları tanımlama şeklidir. Kendilerine benzemeyene karşı önyargılı yaklaşarak ötekileştirmelerine denir. önyargılı yaklaşarak insanları ötekileştirmekle birlikte ele alınan bir kavramdır. Onur (2003)’a göre “Öteki demek başka bir memlekette doğmuş, sonradan gelmiş ya da devletsiz olandır. Kısacası ötekiler, devletinden kopanlar, göç edenler, aynı zamanda da gelecekleri belirsiz olan bireylerdir” (Onur, 2003, s.261). Işık (2018)’a göre “Diğerini betimlemek için kullanılan öteki sözcüğünü toplumsal tartışmalar içerisinde ele alacak olursak, söz konusu kavram coğrafya, sosyal sınıf, ırk, renk ya da kültür temelli farklılıkları temel alan egemenlik ilişkilerini işaret etmektedir, yani güç eşitsizliğinden ortaya çıkan ‘ötekileştirme’ ve ‘dışlama’ süreçlerini yansıtmaktadır” (Işık, 2018, s.27). Kısaca ötekileştirmede coğrafya, sınıf , din, dil’in farklı olması ötekileştirme yapılması için bir şey değiştirmez. İnsanlar için kendilerinden olmayan olması dışlamalarında en önemli etken olabilir.

2.4.1 Ötekileştirmenin Tarihsel Boyutu

Sağlam ve Yaşar (2017)’a göre “Her sosyal grup ve o grubu temsil eden bireyler farklı zamanlarda, farklı bağlamlarda ötekileştirmeye maruz kalabilmektedir (Sağlam & Yaşar, 2017). Bir bireyin ya da bir grubun çoğunluktan farklı herhangi bir özelliğinin olması o bireyin ya da grubun ötekileştirilmesi için çoğunlukla yeterlidir” (Sağlam & Yaşar, 2017, s.140). Ötekileştirmenin tarihi insanlığın var olma sürecinden beri

hayatımızdadır. Sanayi devrimiyle birlikte insanlar yeni kıtalar keşfetmeye başlamış ve zamanla birey'in dışındakiler onun ötekileştirdikleri olmaya başlamıştır.. İnsanlar yaşamı boyunca ötekini hep yanlarında taşımışlardır. Buna örnek vermek gerekirse, tarihe bakıldığında Hristiyanlarda da ötekileştirme kavramının barbar ve medenilerde var olduğu görülür. Sanayi devrimi ile eskiden insanlar toprakla ilgilenir, çalışırken aileleriyle vakit geçirirlerdi ama sanayi devrimi ile kültürler gelişmeye başlamış, çoğu birey kendileri gibi olmayanlara karşı farklı bir bakış açısı oluşturmuşlar ve ötekinin yayılması daha çok görülmüştür. Akmeşe (2020)'ye göre, "Öteki; tarihsel süreçte hep var olmuştur. Öteki kavramı ise modern toplumla birlikte sosyal bilimlerin farklı alanları içinde yoğun biçimde tartışılır olmuştur. Öteki üzerine düşünme, öteki ile ilişki ve ötekilik olgusu insanlık tarihi kadar eskidir" (Akmeşe, 2020, s.59). Öteki bizim dışımızdakilerdir. Ötekinin farkları kimlik, inanç, dil, din ve mezhep konularında özellikle karşımıza çıkmaktadır. Ötekileştirme aşağılama, dışlama, ırkçılık, cinsiyetçilik gibi durumları da içerisine alır. Ötekileştiren insanlar kendilerine uymayan davranışların, olumsuzlukların ötekilerde olduğu görüşünü savunurlar. Binti (2017)'ye göre Ötekileştirmenin ilk izleri kutsal kitaplarda da geçen Yunanlılarda görülür. Yunanlılar insanları iki kategoriye ayırırlar. Bunlardan biri şark diğeri garp olmuştur. Daha sonra kendileri dışında kalan, kendileri gibi olmayanları dışlamışlar ve onlar ötekileştirilen, istenmeyen olmuşlardır. Yunanlılarda izlerine rastlanılan bu durum sadece Yunanlılarda kalmadı ve günümüze kadar birçok toplumu da sardı ve gittikçe de yayıldı. (Binti, 2017,). Çünkü öteki demek aşağılık olan, tuhaf olan, toplumda kesim olarak azınlık olan ve farklı özellikleri olan demektir. Kundakçı (2013)'ya göre "Ben" ve "öteki" kavramları arasındaki ilişkinin belirlenmesi, 17. ve 18. yüzyıllardan itibaren siyaset felsefenin gündemine girmiş olmasına rağmen, insanların değerlerinin çoğulluğu ve bu anlamda ötekilerin varlığı sorunu ilk çağlardan

itibaren hep tartışıla gelmiştir” (Kundakçı, 2013, s.69). Yeşilçayır, (2019)’a göre ötekileştirmenin tarihi ilk çağlardan beri hayatımızda yer alır. Ne kadar birbirlerini istemeseler de ben ve öteki kavramları var olabilmek için birbirlerine muhtaçtırlar. Diğerleri her zaman uzakta olan, yabancı olanlardır. Bu ben için geçerlidir. Bir başkası için de ben öteki olan olur. Öteki gelene kadar öteki geldiğinde kendi varoluşu, kuralları, bedeni ve özellikleri değişir (Yeşilçayır, 2019). Hiçbir insan tek başınayken normal, iyi ya da kötü insan olamaz. Bunların hepsi öteki geldikten sonra başlar. Ötekinin gelmesindeki etmenlerde kültür ve iletişimde rol oynar. İletişim ve kültüre bir sonraki konuda değinilecektir.

2.5 Kültür ve İletişim

Karslı (2016)’ya göre “İnsanın üretimi olan kültür, insanın karşısında karmaşık bir bütün, farklı taşlardan meydana gelmiş bir bina, hareket halinde büyük bir yapı gibi görünmekte, yoluna çıkan herkesi içine almaktadır” (Karslı, 2016, s.40). Kültür bir toplumun bütününi oluşturan davranış, gelenek ve görenekleriyle bir topluluğun temelini denir. Dünyada birçok topluluk ve bölgeler mevcut olduğu için her bir topluluğun da kendi gelenek, görenek, din, dil ve yaşayış biçimi vardır. Bu yüzden herkesin etnik kökeni ve dini farklıdır. Bu yüzden kişilerin uyruğu hakkında geldiği bölge hakkında ve etnik kökeni hakkında kesin yargılarda bulunmaktan kaçınılmalıdır. Tyler (2016)’a göre “Kültür kelimesinin tanımı birden fazladır. Kültür kelimesi Latince olan *Cultura* sözcüğünden gelmiştir ve anlam olarak da inşa etme, bakma anlamlarına gelen *Colere*’den türetilmiştir (Tyler, 2016). Bu sözcük Türklerde ‘ekme’ olarak kullanılırken, Batıda daha fazla gelişmiş ve birçok anlamda kullanılmıştır. Geniş olarak genellendiğinde kültür kelimesi “evden uzaklaştığında seni yabancı yapan şey” olarak da tanımlanmaktadır (Tyler, 2016, s.91). Erdönmez (2019)’e göre “Kısaca anlam içeren her şeyde bir iletişim vardır. Bu yüzden de iletişimin olabilmesi

için bireylerin kendi aralarındaki kullandıkları bu kodlara ihtiyacı vardır. Bu ortak kodların anlamlandırılmasında da kültür önemli bir konumdadır” (Erdönmez, 2019, s. 84).

Göksu (2015) şu şekilde görüşlerini dile getirir:

Kültürlerarası ilişkilerde bireylerin kendi kültürünün dışında farklı kültürü olan bireylerle aralarındaki anlaşmazlıktan ötürü ortaya çıkar. Özellikle bu tarz farklı kültürden gelen insanlar çatışabilir, ayrımcılığa maruz kalabilir ve dışlanabilirler. Kültürlerarası ilişkilerin oluşmasındaki baş etmenler ise göçlerle başlar (Göksu, 2015, s.35).

Seçil (2018)’e göre, kültürde bazı normlar vardır (Seçil, 2018). Bunların bir kısmı görülen kurallarken diğeri değerler ve tutumlar, kısaca görünmeyen kısımıdır. Kendi içinde ikiye ayrılır. Birisi maddi öğeler olan teknolojiyi, yeni gelişimleri ve giyim tarzlarını kapsarken diğeri bir norm manevi olan örneğin örf ve adetlerimiz, gözle görülmeyen ama bilinen değerleri kapsar (Seçil, 2018, s. 175).

Oğuz (2011)’a göre “Kültürün öğretileri toplumdan topluma değişiklik gösterir. Her toplumun sahip olduğu, yarattığı ve paylaştığı alışkanlıklar toplumun kültürünü oluşturmakla birlikte söz konusu alışkanlıkların sürekliliği de o toplumun sürekliliğine bağlıdır” (Oğuz, 2011 s.133). Kültürün varlığını koruyabilmesinin en önemli nedeni zamanla değişebiliyor olmasıdır. Daha çok kültürün soyut kısmı insanlar tarafından benimsenmektedir. Kültür düşünceleri, becerileri, inançları kapsayan ve bir bütün oluşturan, oluşturduğu bütünü de zamanla değişebileceğinin topluma bağlı olduğunu savunan bir öğedir. Utma (2019)’ya göre ise iletişim insanoğlunun dünyaya gözlerini açmasından itibaren başlar ve iletişim kurmak, empati kurarak hareket etmek, iletişimin içindeki durumlardır. Bireyler hayatlarını devam ettirebilmek ve kendilerini anlatabilmek için iletişim kurmaya ihtiyaç duyarlar. İletişimde karşı tarafa bireyin kendisini anlatırken veya tartışırken dahi bir alışveriş durumu yaşanır. Önyargıdan veya farklı sebepler iletişim kopuklukları yaşanabilir. Olumlu da olsa olumsuz da olsa

bireyler kendilerini, derdini, niyetini anlatabilmek için iletişime ihtiyaç duyarlar (Utma, 2019). Günümüzde de en çok iletişimsizlikten kaynaklı sorunlar oluşur. Özdemir (2018)'e göre iletişim demek gönderilmek istenen mesajın alıcıya anlaşılır bir şekilde iletilmesi demektir. Etkili bir şekilde iletişim kurabilmek için iletilmek istenenlerde güven vermeme, dışlanmadan korkma, önyargılı yaklaşma, kültür gibi durumlar iletişimde olumsuz anlaşılmalara neden olmaktadır (Özdemir, 2018). İnsanlarla kurulan iletişimlerde bunlara da dikkat etmek gerekmektedir.

2.5.1 Kültürlerarası Çatışma

Şahin (2013)'e göre, "Çatışma sosyolojik açıdan, bireylerin ya da grupların, ekonomik ve politik hedeflerinin, değer yargılarının ve normlarının, çakışması ve ayrışması üzerinden yaşadıkları mücadele, bazı yerlerde kavga ve savaş gibi terimler de kullanılmıştır" (Şahin, 2013, s.9). Yalçın & Erçen (2004)'a göre çatışma kısaca değerler, inanç için savaşılan, tepkisel olarak gösterilen kavga ya da öz çıkarlar olarak tanımlanabilir. Kültürlerarası çatışmada farklı kültürler arasında olan çatışmalara denir. Çatışmanın iki türü vardır: gerçekçi ve gerçek dışı (Yalçın & Erçen (2004). Gerçekçi olan çatışmanın konuları daha çok kültürel haklar, kimliksel anlaşmazlıklar, cinsiyet gibi taleplerin çatışmaları olarak sayılabilir. Gerçek dışı olan çatışma ise geçmişte yaşanan travma etkisiyle olan olaylar, psikolojik kökene dayanan içerisinde önyargıların olduğu ve mutlak sonucu olan çatışmalardır. Öksüz ve Öztürk (2016)'e göre "Temelde bireyin kişisel ihtiyaç ve arzularının başkalarının ihtiyaç, istek ve arzularını reddettiği, engellediği ya da ket vurduğu durumlarda ortaya çıkan çatışma, en az iki taraf arasındaki mücadele ve etkileşim sürecini ele alan toplumsal bir kavramdır" (Öksüz & Öztürk, 2016, s.2). Toplumda herkes aynı düşünüp, aynı sonuca varmaz. Her insanın olaylara bakış açısı ve olayları yorumlaması farklıdır. Bu durum bazen bireylerin çatışmalarına sebebiyet verebilir. Çatışma sadece iki kişi arasında

olmaz bazen gruplarda ve toplumlarda da görülebilir. Her toplumda çatışma durumunda birey veya sınıflar çatışma stratejisi olarak kültürlerini kullanırlar. Bireyin çatışma sırasında kendi kültürünün öğretileri olan inançları çatışmayı nasıl yönlendireceğinde önem taşımaktadır. Örneğin Çinliler arasında bir çatışma yaşanıyorsa çatışmanın üstünü kapatmayı ve uzlaşmayı denerler. çatışma çözme tarzları farklılıklar gösterebilmektedir. Bu farklılıklara neden olan sebeplerden biri de kültürdür. Bu nedenle kültürel boyutları tanımlamak gerekmektedir. Çatışmayı çözebilmek için kültürün değeri büyüktür. Buna göre de kültürün dört boyutu vardır (Birsell, İslamoğlu ve Börü (2009)'ye göre bunlardan birincisi 'toplulukçuluk-bireycilik' boyutudur. Bu boyutta birey toplumun görüşlerini önde tutar. Bireycilik görüşünde ise ailenin düşünceleri ve görüşleri ön plana çıkar. İkinci boyut 'güç aralığı' kısacası topluluk veya gruplarda güç aralığı durumunun ne kadar eşit olup olmadığıyla alakalıdır. Üçüncü boyut 'erillik-dişillik'tir, kadın ve erkeğin toplum içindeki konumlarına bakılır. Son boyutta ise 'belirsizlikten kaçınma'dır. Bireylerin belirsiz bir ortamdayken nasıl hissettikleri ve tam tersi bir durumda nasıl hissedecekleri ile alakalıdır (Birsell, İslamoğlu & Börü, 2009). Ünlü vd.(2018)'ne göre "Çatışma insanlık tarihinin en başlarından kalma bir durum olarak görülmektedir. Çatışma farklı değerler ve çıkarlar temelinde gruplar arasındaki veya uluslararası rekabetin kalıcı ve yaygın yapısını temsil etmektedir" (Ünlü, vd, 2018, s.7). Çatışma olgusu her insanın kültürünün getirdiği değerlere, kültürel farklılıklarına göre farklı değerlendirilir. Yaşanan göçler insanların kendilerini yabancı hissetmelerine, bazen dışlanmalarına, ortama uyum sağlamaya çalışırken bir yandan da yoksulluğun zorluklarına göğüs germek zorunda kalmalarına neden olur. Bunların yanı sıra farklı kültürlerin bir arada olmaları farklı görüş ve düşüncelerin de her kültürün aynı olmadığı gibi ortaya çatışmaların çıkmasına sebebiyet verebilir.

2.5.2 Kùltùrlerarası İletişim

Göker ve Meşe (2011)'ye göre, "Edward T. Hall'un 1951 ile 1955 yılları arasında yaptığı çalışmalar kùltùrlerarası iletişim alanının başlangıcı sayılır" (Göker & Meşe, 2011, s.67). Kùltùrlerarası iletişimin doğuşu 1950'li yıllardan başlar. Kùltùrlerarası iletişim demek adından da anlaşılacağı üzere farklı kùltürden gelenlerin bir başka kùltürden gelenler ile aralarındaki ilişkidir. Kùltùrlerarası iletişimde göç konusu da öne çıkan bir durumdur. Tarih içerisinde birçok kùltür bir araya gelmiş, birbirleriyle etkileşim kurmuştur. Çakır (2010)'a göre "Kùltùrlerarası iletişimin ortaya çıkmasında en büyük etkenler iletişim, dil ve kùltürdür. Bireyler kendi kùltürlerinden bazı noktalarda ayrıma düştüklerinde, sorgulamaya başladıklarında kùltürlerinden uzaklaşmaya başlayabiliyorlar. Bu noktada ortaya 'öteki' dediğimiz kavram çıkar ve 'öz' orada kendini bırakırken 'öteki' olana yakınlık duyulur (Çakır, 2010, s.76) Akay (2013)'a göre, "Kùltùrlerarası iletişim toplumun psikolojisi ve iletişim ile ele alarak incelemelidir. Örnek olarak İngiltere'de yaşayan Türk vatandaşlarına karşı olan ırkçı saldırıları verebiliriz. Bir ülkenin belli bir kısmında yabancılar varsa bu yabancı insanlara olan ortak tutumda o toplumun ortak düşüncesi olur" (Akay, 2013, s.312). Ulusoy (2017)'a göre "Kùltür ve iletişim kavramlarından ayrı düşünölemeyecek olan kùltùrlerarası iletişim ise, farklı kùltürlere üye insanlar arasında etkileşim ve anlam aktarımları, yabancıнын algılanması, açıklanması ve kùltürel farklılıkların gözetilmesi gibi konuları inceleyen disiplinler arası bir bilim dalı olarak tanımlanmaktadır" (Ulusoy, 2017, s.168). Kùltùrlerarası iletişimde alt kùltür, farklı olan kùltürler, farklı sınıflardan olan insanları da ele alan, gruplar arası kurulan iletişimleri inceleyen iletişimin bir türü olarak geçer. Kısacası farklı kùltüre sahip bireylerin bir araya geldiklerinde kurdukları iletişimdir. Işık (2012)'a göre "Kùltùrlerarası iletişimde kendisi gibi olmayan, kùltürü ve dini farklı olana, kısaca yabancılar karşı alınan bazı

önyargı durumları, henüz tanımadan, bilgi sahibi olmadan inciten davranışlar gibi yargılar daha küçük yaşlardayken okullarda eğitime başlanmalıdır” (Işık, 2012, s.162).

2.5.3 Birey ve Yabancılaşma

Kültür ve yabancılaşma için Kiraz (2015) şöyle der;

Kültür ile yabancılaşma arasında bir bağ vardır. Sadece bir bireyin yabancılaşması olabileceği gibi, herhangi bir toplumun yabancılaşmasından da söz edilebilir. Bazen de yabancılaşmanın görüldüğü toplumlarda kitleleşme görülür. Kitleleşme ise olan biten her şeyi kabullenen, bireyi birey yapan özelliklerinden mahrum tutan, bağımsız yaşam sürdüremeyen insanlara denir. (Kiraz, 2015, s.127).

Kendine yabancılaşan insanın başkalarına yabancılaşmaması buna göre kaçınılmazdır. Aşkaroğlu (2017)'na göre “Aykırlığı, uyumsuzluğu anlatan yabancılaşma, bireyin ruhsal evreninde olduğu kadar sosyal yaşantısında da önemli kırılmalarla kendini gösterir” (Aşkaroğlu, 2017, s.74). Yabancılaşma istenmeyen, toplumdaki uzaklaşan ve dışta kalandır. Yabancılaşma durumu bireyi ruhen ve yaşantısı sırasında derinden etkiler. Toplum tarafından dışarda olduğunu düşünen birey kendini git gide yabancı hisseder. Kendini toplumdaki soyutlamak ise yukarıda bahsedildiği gibi insanın bireylerle kuracağı iletişimlerde zararlara neden olabilir. İstenmediğini düşünen bir birey özgürce rahat hareket edemeyecektir. İnsanların yaşadıkları bu durumlar dünyanın her yerinde baş göstermektedir. Kıbrıs'ın tarihine ve yaşanan göç hareketlerine bir alt kısımda değinilecektir.

2.6 Kıbrıs Tarihi ve Göç Hareketleri

Mor & Çiftçi (2007)'e göre “Kıbrıs, Akdeniz'in üçüncü büyük adasıdır ve Adanın kuzeyinde Türkiye, doğusunda Suriye, güneydoğusunda İsrail, Filistin ve Lübnan, güneyinde Mısır en yakın komşularıdır” (Mor ve Çiftçi, 2007, .s.225). Kıbrıs adası, birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Keser (2006)'e göre, “Kıbrıs adası tarihinin

neredeyse her döneminde ada içi göçler gördüğü gibi ada dışına göçler ve ada dışından da göçlerle karşı karşıya kalmıştır” (Keser, 2006, s.105). Bu göçlerin birçok sebebi vardır. Bunlardan bazıları; kuraklık, çöl, bulaşıcı hastalıklar olduğu gibi doğal olaylarla adadan göç edenler olmuştur. Bu konu ile ilgili Konun (2018) şöyle der:

1974 Savaşı’nda Güney Kıbrıs’ta savaştan kaçanlar Kuzey Kıbrıs’a gelerek Güney’deki yaşamışlıklarına bir daha kavuşamayacak üzere Kuzey’de tutsak kalmışlardır. Böylesine çok kültürlü bir yapıya sahip olan Kıbrıs’ta 1. ve 2. Dünya Savaşı’nın yaşanması ile birçok göçmen gelmiş, bunlar arasında birçok Türk adaya yerleşmiştir (Konuk, 2018, s.56).

1974 harekâtından sonra, ada ikiye bölündü; kuzeye Kıbrıslı Türkler, güneye Kıbrıslı Rumlar yerleştirildi. Adanın kuzeyinde, bir ulus oluşturmak içi Türkiye’den belli vasıflara sahip bireylere Kıbrısın’ın kuzeyinde sahip olabilecekleri ev, araba, tarla, iş vb gibi vaatlerle taşınmaya başlandı (Arsoy & Basarır, 2019; Kurtuluş & Purkıs, 2014). Adaya ekonomik sebeplerden dış göç ile Türkiye’den gelen göçmeler ile 1974 öncesi ada içindeki iki toplum arasındaki çatışmadan güvende olabilmek için kaçan Kıbrıslı Türkler’in iç göç ile yer değiştirmesi, göçmenler arasındaki ayrımcılık, adletsizlik ve haksızlık temelleri vaat edilen varlıklar ve sunulan iş imkanlarıyla, plansız ekimleme sonucu ayrımcılığın temelleri atılmaya ilk olarak böyle başladı (Arsoy & Basarır, 2019) Karacaoğlu & Reyhanoğlu (2006)’ göre Ada’ya yerleşen Türklerde kendilerini zamanın getirdiği olumsuz şartlarla birlikte Kıbrıs’a ait hissedememiş kendilerine verilmiş olan evlerde bile tamir etmek yerine bir gün gidecekleri düşüncesi ile sahiplenememişlerdir (Karacaoğlu & Reyhanoğlu (2006). Kıbrıslı göçmenler arasındaki ötekileşme, ‘devletin’ yapmaya çalıştığı düzenin yetersiz olması ve savaşın da bıraktığı izlerle ayrımcılık durumu günümüze kadar pekişerek geldi.

Çalışma adanın kuzeyindeki göçmen Kıbrıslıların birbirleriyle kurdukları iletişimde yaşadıkları sorunları anlamaya yönelik bir çalışmadır. Sağlam ve Yaşar (2017)'a göre “Ötekileştirme olgusu insanlar açısından olumsuz duygulara yol açabilen ve özgüven eksikliğine kadar gidebilen zararlı ve düşmanca bir tutumdur. Toplum tarafından kabul edilmeyen, dışlanan ve hor görülen demektir. Bu durum şimdi değil insanoğlunun var olmasından beri süregelen bir durumdur” (Sağlam & Yaşar, 2017, s.139). Önyargı da ötekileştirme kadar acımasız bir durumdur. Örneğin, Bal (2011)'a göre “Önyargı öteki şahıs ve gruplara karşı hoşgörüsüz, haksız ve ayırımçı tutumlardır” (Bal, 2011, s.205). Yayak (2017)'a göre sorgulamadan, irdilemeden hüküm sürmek, haksız davranmak ve ayrımcılık yapmak demektir. Ayrımcılık ise önyargının insanların beyninde yer edişini uygulamaya dökme olarak adlandırılır (Yayak, 2017).

Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs'a 1974 harekâtı sonrası iç ve dış göçle yerleşen göçmeler arasındaki ötekileştirme ve yaşanan kimlik çatışması ele alınacak konular içindedir.

1974 sonrası Kuzey Kıbrıs'ın göçmen ihtiyacını bir alt bölümde ele alınacaktır.

2.7 Göç ve Göçmenlik

“Göç ve göçmenlik kavramları insanlık tarihi ile aynı yaşıdır” (Çağırkan, 2016, s.2615). Göç, tarih boyunca birçok insanın yaşadığı, kendi yurtlarından vazgeçip başka bir yurda yerleşmeleri durumudur. Kimi zaman mecburen kimi zaman iklim sebebi ile kimi zaman daha iyi bir gelecek için kendi kültürleri, değerleri ve inançlarıyla birlikte bir yerden başka bir yere, götürmüşler ve tüm beraberlerinde taşıdılar. Diğer toplumda bu yer değiştirmeden bazen önemli değişimler yaşamıştır. Önceleri kendi kültürlerini ve inançlarını diğer toplumlardan, değişimlerden uzak tutsalar da zamanla yaşadıkları kültürden de etkilenip yeni kimlikler de ortaya çıkmıştır. Bazı küçük kesimler ise kendi değerlerini tutmuş ve bırakmamışlardır. Örneğin, Gemici ve Çatal

(2019)'a göre “Göçün hikâyesinin sadece insanlar hakkında değil aynı zamanda göç edilen alanlar ve bu alanlara göç edenlerin ilgili alanları nasıl etkiledikleriyle de ilgili olduğu belirtilmektedir” (Gemici & Çatal, 2019, s.53). Yalçın ve Kara (2016)'ya göre ise “Göçü, iç göçler ve dış göçler olarak 2 kısma ayırmak mümkündür” (Yalçın & Kara, 2016, s.155). İnsanların gezmek, eğlenmek, dinlenmek veya çalışmak için gittikleri göçlere ‘mevsimlik yapılan göç’, başka bir ülkeye yapılan ve yerleşilen göçe ‘sürekli göç’ ismi verilir. Devletin bazı olaylar sonucu insanları başka devletlere göndermesine ‘zorunlu göç’, insanların kendi istekleri doğrultusunda memleketlerini bırakıp başka ülkelere yerleşmesi ile yapılan göçlere ise ‘gönüllü yapılan göç’ denir. Ekici ve Tuncel (2015)'e göre, “Toplumsal yapılarda büyük çaplı değişime veya aşınmaya neden olan göç, yeni sorun ve fırsat alanlarını da içinde barındıran sınıfsal geçişkenliği hızlandırmaktadır” (Ekici & Tuncel, 2015, s.11). Göç sonucu başka bir yere taşınan insanlar bir yandan yeni bir memlekete alışmaya, oraya tutunmaya, benimsemeye çalışırken diğer taraftan da kendi değerlerini, düşünce yapılarını, kültürlerini kaybetmemeye çalışırlar. Bunun için çabalarken kendi içlerinde de savaş verirler. Kaybedecek pek bir şeyleri olmadığı için çabalamak çoğunluk için daha kolaydır. Göç alan ülkelerde ise kimi zaman işsizlikler artmış, alınan ücretler düşmüş, kira düşerken, ev fiyatları da artmıştır. Göçler bunun gibi birçok karmaşaya da neden olabiliyor. Her ülke kendisine fazla gelen, ekonomisini aşan durumlarda sıkıntılara girebilmektedir. Görüldüğü üzere kentten kente veya kentten şehre yapılan göçlerin çoğunda da en başta ekonomik sıkıntılar çıkabilmektedir. Bir anda birçok insanın bir ülkeye göç etmesi, o ülkenin de yukarıda bahsedilen sıkıntılara neden olacağı görülmektedir. Göç almak ve vermek sadece ülkeleri değil, insanları da hem psikolojik hem ekonomik hem de maddi ve manevi olarak etkilemektedir.

2.8 Kuzey Kıbrıs'ta Göçmen İhtiyacını Yaratan Koşullar

Kuzey Kıbrıs'ta göçmen ihtiyacını Kurtuluş ve Purkıs (2014) şöyle açıklar: “Kıbrıs'ta 1950'li yıllarda başlayan, 1963 ve 1968 yıllarında Kıbrıslı Türklerin güvende olabilmek için yaşadıkları yerleri bırakmak zorunda kalmalarına neden olan etno-dinsel olaylar 1974'te Türkiye'nin müdahalesi ve yardımlarıyla son bulmuştu” (Kurtuluş & Purkıs, 2014, s.52). Böylece adada Kuzey kesimde tarım alanında çalışacak insanların yetersiz kalması, adada yaşayan insan sayısının da az olması sebebi ile Türkiye'de kırsal kesimlerde hayvancılık, tarım gibi mesleklerle uğraşan bireyler adaya getirilmiştir (Kurtuluş & Purkıs, 2014). Ulus oluşturmak vb sebepler de var birkaç kaynak daha ekle buraya

2.9 Kuzey Kıbrıs'taki Başlıca Göç Mekanları

Kurtuluş & Purkıs (2014)' e göre Kıbrıs adası ile Türkiye'nin e coğrafik ve tarihsel açıdan yakın olmaları 1974 sonrası göçlerde önemli bir de etken olmuştur (Kurtuluş & Purkıs, 2014).

1974 sonrası, Türkiye'den adaya göçler 3 göç dalgası şeklinde gerçekleşmiştir (Kurtuluş & Purkıs, 2014). İlk dalgada 1975-1979 yılları arasında kırsal alanlara 26 köy ve kentsel bölgeye insanlar yerleştirilmiştir. Bu köylerden bazıları, Alayköy, Paşaköy, Aygün, Güvercinlik vb, olmuştur (Kurtuluş & Purkıs, 2014). 2. göç dalgasının 1980 yılında ada'ya kendi tercihleriyle göç eden bireylerden oluşur. 2. dalgada birinci dalgadaki gibi kırsal alanlara yoğunluklu olarak yerleşmek yerine kentsel alanları tercih etmiştir. 3. göç dalgası ise 2000'li yıllarda gerçekleşir. 2. ve 3. dalga ile gelenlerin yoğun olarak yaşadıkları şehirler Gazimağusa, Girne, Lefkoşa ve Lefke olmuştur (Kurtuluş & Purkıs, 2014, ss.42-43).

2.10 Dünyadan Örnekler

Alp ve Taştan (2011)'ın hazırladıkları rapora göre, Türkiye'de etnik kökeninden ötürü dışlamalara maruz kalmış olan Çerkezler, Kürtler, Romanlar, Ermeniler ve Mültecilerle görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu derinlemesine görüşmeler sonucunda özellikle Romanların ayrımcılığa maruz kaldıkları ortaya çıkmıştır. Örneğin, Romalıların ikamet ettikleri bölgeden ve fiziksel özelliklerinden (ten ve göz rengi) dolayı işe alınmadıkları ve işsiz kaldıkları saptanmıştır. Yine aynı çalışmada, Çeçenlerin çalışma izni ile çalıştırılmadığı, emek sömürsü yapıldığı tespit edilmiştir (Alp & Taştan, 2011). Yine başka bir çalışma olarak Orhan (2015)'ın yaptığı Almanya'da yaşayan Türklerin işyerlerinde ayrımcılığın doğrudan yapıldığı sonucuna ulaşılmış ve özellikle yeni nesilde bu ayrımcılık durumunda öfkeli oldukları gözlenmiştir (Orhan, 2015). Aksoy (2010)'un "Almanya'da yaşayan Türklerde üçüncü kuşağın kimlikleriyle ve karşılaştıkları ayrımcılık sorunlarıyla ilgili yapılan çalışmada da ayrımcılığın, ırkçılığın, yabancı düşmanlığının izlerine ve tutumlarına rastlanılmıştır" (Aksoy, 2010, s.36). Tatar (2013'a göre) Göç hareketleri yeni bir oluşum değildir. Yıllardan beri vardır. Örnek vermek gerekirse Amerika'nın uğradığı işgaller sırasında Avrupa'ya yayılmak zorunda kalan göçmenler, özellikle Afrika'dan Amerika'ya zorla kölelik için gönderilmişlerdi köle olarak gönderilen insanlar üzerine yapılan çalışmada Amerika Birleşik Devletleri'nde a beyaz ve siyahlar aynı kömür fabrikasında işliyorlardı. Beyazlardan %60'ı iş sırasında siyahilerle iletişim kurarken, iş dışı hayatlarında siyahilerle hiçbir iletişimleri olmadığı, iş yerinde zorunda oldukları için ve kurallar gereği konuşurken, şehir hayatında toplumun normları buna karşı gelmekteydi (Tatar, (2013).

2.10.1 Diaspora Örnekleri

Yeniçeri (2014)'ye göre "Anavatanından uzakta olan herhangi bir topluluğu diaspora kavramının dahilinde düşünülebilme için diasporayı tanımlayan belli başlı özelliklerin bu topluluklarda olması gereklidir" (Yeniçeri, 2014, s.29). Bu özelliklerden bazıları kendinden olmayı cemaate kabul etmeme, gelişme ve refaha erişmede engelleyici davranışlarda bulunma, eşit eğitim hakkında sahip olamayı engelleme gibi davranışlardır. Hem eskinin verdiklerini hem de yeniden gelenleri kapsayan ya savaş nedeni ya zorunlu göçlerle gerçekleşen bir kimlik oluşumdur ve bu kimliğe sahip bireyler kendilerini yeni geldikleri ülkeye adapte edip o kültürü benimsemekte zorluk çeken insanlardan oluşur. Fakat bu hepsinin aynı güçlüğü çektiği anlamına gelmemektedir.

Bu konuya verilecek en iyi örneklerden birisi de yine Çerkeslerdir. Göker (2018)'e göre Çerkeslerin 1864 sürgünü, özel olarak sürgün deneyimini ifade etmek için kullandıkları deyimle Tsitsekun (sürgün), ortak diasporik kimlik inşasının temel ögesini oluşturur (Göker, 2018). Tsitsekun soykırım anlamına gelir. Çerkeslerin Rusya tarafından yaşadıkları olayları, sürgün edilişlerini anlatan bir kelimedir. Erkesler, diasporik kimliğin inşasını 1864'te Rus yayılcılığı sonrası yaşanan katliamlarla yerlerinden zorla göç ederken başlamışlar ve bu olay sonucu bir milyon Çerkes yaşamını yitirmiştir (Göker, 2018).

Kayalar ve Yıldız (2018)'a göre "Yaşanan uluslararası göç neticesinde, farklı etnisite, ırk ve milletlere ait insanlar göç ettikleri ülkelerin ekonomilerinde hem çalışan hem de iş sahibi olarak yer almaya başlamışlardır" (Kayalar & Yıldız, 2018, s.460). Türkiye'den verilecek örnekler arasında Mart 2011'den beri Suriye'de yaşanan iç çatışmadan kaçıp Türkiye'ye yerleşen, bir yaşam kurmaya çalışan birçok Suriyeli

göçmen insan örnek verilebilir. Türkiye’deki göçmen Suriyelilerden bazıları kendi işini yeniden Türkiye’de kurup yerleştiği topraklarda bir hayat kurmaya, para kazanmaya başladı. Fakat neredeyse tümü kendi vatanlarına bir gün geri dönme düşüncesi akıllarının bir köşesinde yer etmiştir (Kayalar & Yıldız, 2018). Ulutaş ve Kamber (2016)’e göre “Denizli, 1980’li yıllardan itibaren Türkiye ekonomisindeki ve sanayi üretimindeki payındaki artışa paralel olarak önemli bir göç merkezi haline dönüşmüştür” (Ulutaş & Kamber, 2016, s.4). Yine örnek vermek gerekirse Denizli’de yaşanan iç göç sebebiyle ilgili bir araştırma yapılmış ve göçmenlerin ayrımcılık ve istenmeme durumlarını yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

Yılmaz ve Kaya (2012)’ya göre Diasporaya verilecek bir diğer örnek ise Avrupa’nın Türk kimliği veya Orta Doğu kimliğine bakışı da ele alınabilir. Avrupa’da Türklere yobaz, ülkeye bir katkısı olmayan, kendi isteklerine, şehvetlerine düşkün bir topluluk olarak bakarlar (Yılmaz ve Kaya (2012).

Diasporada genel olarak kendi vatanlarına bir gün dönme düşüncesi vardır (Çelik, 2017). Çelik (2017)’e göre “Lübnan, Ermeni Diasporasının eğitim ve kültür merkezidir. Ermeni Diasporası açısından modern çağın anavatanıdır” (Çelik, 2017, s.330). Bir diğer örnek ise 1915 yılından sonra Lübnan’daki Ermeni Diasporasıdır. Ne kadar başka yerde yaşıyor olsalar da kendi vatanları hep akıllarındadır.

2.10.2 Diaspora ve Göç İlişkisi

Yıldız’a (2014) göre Diasporanın oluşmasındaki en önemli etken ekonomik sebeplerle yapılan göçlerdir. Yapılan göçler ikiye ayrılır; ya zorla kendi memleketlerinden belirli sebeplerle insanların atılması ile ya da gönül vererek gerçekten çalışmak için veya eğitim almak için yapılan göçlerdir (Yıldız, 2014, s.384).

Örneğin Avcı (2014) Türkiye'nin, özellikle, Osmanlı ve Cumhuriyet'ten bu yana hem iç ve dış göçlere hem de mübadele ve zorunlu göçlere alışık bir ülke olduğunu söyler (Avcı, 2014). Bostan, (2017)'e göre Türkiye'de ekonomik göç hareketleri özellikle 1950'li yıllarda başlamıştı, önce iç göç daha sonraları dış göçlerle devam etmişti (Bostan, 2017,). Çoğu zaman ekonomik sebepler, işsizlik gibi nedenlerle göç hareketleri yaşanıyordu. Almanya'ya göç eden Türkler de hem duygusal açıdan hem de maddi açıdan birçok zorlukla karşılaşmışlardır. Duygusal açıdan diaspora, kendini yalnız, ne yapacağını bilmeden, kendini bir yere ait hissedememe durumudur. Her bireyde olmasa da çoğu birey geldiği yeri savunma ihtiyacı ve özlem duyarken bir yandan da artık yaşadığı ülkeye karşı savunma mekanizmasına geçebiliyor.

Mandacı (2020)'ya göre ise "1980-90'lı yıllarda internetin, teknolojinin insan hayatına girmesi ile birlikte klasik olan diasporanın yanında modern diaspora da ortaya çıkmıştır. Çünkü insanlar birbirleri ile iletişim kuramazken artık görüşemedikleri, istedikleri zaman arayıp sormadıkları insanlara çok daha kolay ulaşmaya başlamışlardır" (Mandacı, 2020, s.58).

Çoban (2015) bu konuda şu görüşleri dile getirir:

Diasporanın tarihi çok eskiye dayanır. Siyahiler, Ermeniler ve İsrail oğulları tarihte ilk göçlerde yer alanlardandır. Diaspora'da genelde anavatana dönüş arzusu olduğu belirtilir fakat her zaman durum öyle değildir. Bazı insanlar dönmeyi hayal ederken bazı insanlar da yaşadıkları ülkeye alışıp orada kalmaya karar verirler. (Çoban, 2015, s.145).

Örücü (2020)'ye göre "Sosyal, siyasi ve ekonomik, en önemlisi de dinsel yönden Avrupa'da çok sıkıntılar yaşayan Yahudiler mecburen farklı şehirlere göç etmek zorunda kalmışlardır" (Örücü, 2018, s.230). Gittikleri ülkelerde de kendi gelenek, göreneklerini vazgeçmeden devam ettirmişlerdir ve kendi memleketlerine bir gün geri

dönecekleri inançlarını hiç kaybetmemişlerdir. Avrupa'da oluşan Yahudilere karşı düşmanlık, onları istememe, dışlama, hor görülme durumlarını yaşamışlar ve bunların baskıları altında uzun süre yaşam sürmüşlerdir.

Bu tez çalışmasında 1974 sonrası Kuzey Kıbrıs'a göç gelen ailelerin çocuklarının çocukları ele alınmıştır.

Bölüm 3

YÖNTEM

Araştırmanın yöntem bölümünü oluşturan Bölüm3’de, çalışmanın örnekleme-odak grubu, yüz yüze mülakat yöntemi, analizde kullanılacak sosyal kimlik kuramı ve kültürel kimlik kuramı açıklanacaktır.

3.1 Yöntem ve Analiz Süreci

Bu çalışma nitel araştırma yöntemini benimsemiştir. Saban (2007)’a göre “Nitel araştırma derinlemesine görüşmeler ve incelemelerle yapılan araştırmaları içerir ve ayrıntılı çalışmaları sayesinde her türlü olay ya da olgu için temiz ve titizlikle çalışılmasını sağlar” (Saban, 2007, s.84). Kartopu yöntemi kullanılarak belirlenen odak grup ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirildi. Çalışmada kuram olarak Henri Tajfel ve John Turner’in 1970’lerde geliştirdiği ‘Sosyal Kimlik Kuramı’ ve Edward Twichell Hall’un geliştirdiği ‘Kültürel Kimlik Gelişimi Kuramı’ temel alınmıştır.

3.2 Odak (Focus) Grup ve Kartopu Yöntemi

Kartopu yöntemini Keçeci (2019) “Kartopu örnekleme yönteminde öncelikle evrene ait birimlerden biri ile temas kurulur. Temas kurulan birimin yardımıyla ikinci birime, ikinci birimden üçüncü birime ulaşılır. Bu şekilde, sanki bir kartopunun büyümesi gibi örneklem büyüklüğü genişler” diye açıklamaktadır (Keçeci, 2019, s.50).

Araştırmanın örnekleminin oluşmasında Keçeci (2019)’nin tarif ettiği kartopu yöntemi kullanmıştır. Buna göre, 1974’den sonra adaya göçmen gelen ailelerin Kıbrıs’ta doğan, şimdi yaşları 20 ile 30 yaş arasındaki çocuklarının çocukları-torunları- olarak

belirlenen özellikleri taşıyan bireyler kartopu yöntemi kullanılarak, dış ve iç göç mekanlarından Mağusa'nın Maraş bölgesiyle sınırlı olan coğrafyada, belirlenen özellikleri taşıyan 1 kişinin, bu özelliklerdeki taşıyan başka bir bireyi tavsiye etmesiyle odak grup oluşturulmuştur. 10 kadın ve 10 erkek, toplamda 20 kişiyle yüz yüze görüşülmüş, hazırlanmış olan açık uçlu, sıralı 17 soruya tabi tutulmuşlardır. Nitel yönetime dayalı bir araştırmadır. Çalışma doğrudan gözlemleyerek ve ondan seçilmiş bir örnek küme üstünde yapılan gözlemlerden faydalanarak, genelleme yapılmadan hakkında görüş bildirebilecek bir odak grubundan oluşmaktadır.

3.3 Yüz Yüze Mülakat Yöntemi

Verilerin toplanmasında yüz yüze mülakat yöntemi tercih edilmiştir. 20 kişilik odak grubuyla gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerde, katılımcılara 14 adet açık uçlu soru yönlendirildi. Verilerin toplama sürecinde, tüm katılımcılardan izin alınarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Yapılan mülakatlar ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve tek tek deşifre edilmiştir. Görüşmeler toplamda 3 hafta sürede tamamlandı. Her görüşme için ortalama 30 dakika süre belirlenmiştir. Katılımcıların kişisel bilgileri gizli tutularak çalışmada açık isimlere yer verilmeyecektir.

3.4 Diaspora ve Kültürel Kimlik Gelişimi Kuramı

Sakut (2018)'a göre "Diaspora meselesi ilk ortaya çıktığından beri gündemden neredeyse hiç düşmemiştir. "Diaspora", 'dağılmak' anlamına gelen sperio sözcüğü ile 'dört bir tarafa' anlamına gelen bir ön ek olan dia'nın bileşimi olan Yunanca kökenli bir kelimedir (Sakut, 2018, s.16). Öztürk (2015)'e göre "Diaspora uluslararası konumu itibarıyla hibrit/melez kimliklere sahiptir. Hem ayrıldığı ülkenin kültürel özelliklerini taşımakta hem yerleştiği ülkeye uyum sağlama amacıyla o kültürün özelliklerini benimsemeye çalışmaktadır" (Öztürk, 2015, s.141).

Tez analizinde diaspora ve kültürel kimlik gelişim kuramı temel alınmıştır. Bu kuramın kurucusu Hall (1988)'dur. Hall (1988), kültürel kimlik gelişimini şöyle açıklar:

Kültürler arasındaki fark iletişimle başlar. Göçlerden kaynaklanan durumlarda insanlar gönüllü olarak, bazen de zorda kalarak farklı kültürlerle bir arada yaşayabilirler. Bu durumlarda bireyler tanımadıkları insanlarla iletişim kurmak zorunda kalırlar. Bu gibi durumlarda kültürlerarası iletişimde de bireyler zorluklar yaşayabilirler. Kültürel kimlikler her bireyin geçmişinden onunla birlikte gelir, bir tarihi vardır ve zaman geçtikçe o da değişimlere uğrar. (Hall, 1988, s.190).

Özmen ve Albayrak (2018)'a göre “Kültürel kimlik kuramında birey kendisini bir gruba ait olarak hisseder ve birlikte bir topluluk oluştururlar” (Özmen & Albayrak, 2018, s.135). Agocuk ve Kanlı (2018) da “Kültürel kimlik var olma kadar bir olma meselesidir ve hem geçmişe hem de geleceğe aittir” diye açıklar (Agocuk & Kanlı, 2018, s.528). Ayrıca “Kültürel kimlikler bir yerden gelir, tarihleri vardır ve tarihsel olan her şey gibi sürekli dönüşüme maruz kalırlar” (Agocuk & Kanlı, 2018, s.528).

Oksal & Bilgin (2008)'a göre “Kültürel kimlik dinamik bir süreçtir, insanlar hem kimliklerini korur hem de toplumun koşullarındaki değişikliğe uyarlar” (Oksal & Bilgin, 2008, s.85). Özmen ve Albayrak'a (2018) göre “Kültürel kimlik kuramında birey kendisini bir gruba ait olarak hisseder ve birlikte bir topluluk oluştururlar” (Özmen & Albayrak, 2018, s.135). Tacoğlu vd. (2012)'na göre ise “Kültürel kimliği oluşturan öğelerin sabit, verili bir öz olmadığı zamana, şartlara ve etkileşim süreçlerine bağlı olarak bireylerin kendilerini yeniden tanımlama süreçleriyle birlikte değişken olduğudur” diye ifade eder (Tacoğlu vd.2012, s.1948). Agocuk ve Kanlı (2018) “Kültürel kimlik var olma kadar bir olma meselesidir ve hem geçmişe hem de geleceğe aittir. Kültürel kimlikler bir yerden gelir, tarihleri vardır ve tarihsel olan her şey gibi sürekli dönüşüme maruz kalırlar” belirtir (Agocuk & Kanlı, 2018, s.528). Bu

kuramdan yola çıkılarak insanların, kültürlerin, kültürel kimliklerinin ne kadar geliştiği, düşünce yapılarının ne olduğu irdelenecektir.

3.5 Sosyal Kimlik Kuramı

Bu kuram 1970’lerde Henri Tajfel ve John Turner’a ait olan bir kuramdır. Yolcu (2014)’ya göre “Bu kuramda iç ve dış olarak adlandırılan gruplaşmalar görülür. İç gruplarda pozitif düşünceler hâkim olurken dıştan gelen gruplara karşı negatif düşünce hakimdir. Bu kuramda grubun dışında olanlara karşı düşmanlık, küçük görme ve nefret etme durumları hakimdir. Bu durum örf ve adetler için de aynıdır” (Yolcu, 2014, s.235). Bu gruplaşmalarda her grup kendisi gibi olanı içerisine alır. Kendisi gibi olmayanlara karşı nefret, istememe, farklı bakmak görülürken dışlanmak gibi davranışlar görülür. Bu kuramda, bireyin hangi gruba dâhil ise kendi duygu ve düşünceleri, dünya görüşün ve sosyal kimliği ait olduğu gruba göre şekillendiğini savunur.

3.6 Etnik Kimlik: Etnisiteye Bütüncül Bir Bakış

Yanık (2013)’a göre “Etnisite ile doğrudan bağlantılı olarak ele alınacak etnik kimlik, bir inşa sürecini kapsamaktadır” (Yanık, 2013, s.232). Etnik kimlikte din, dil, ırk olarak insanlar ayrılmış ve kendi içlerinde gruplaşmıştır. Bu gruplar her zaman için fazlaya kaçıldığında çok sahiplenip başkalarına karşı ayrımcı tutum sergilediklerinde, hatta karşı grubu ya da insanı yok sayarak, radikal tutum geliştirebilir.

3.7 Analiz ve Çözümleme Yöntemi

Hazırlanan sorular ‘Kimlik Gelişimi Kuramı’ adı altında hazırlanmış ve kültürel kimliğin ve kültürel değerlerin farklılıklar gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu bağlamda, çözümleme için verilen cevaplar üzerinden kategoriler geliştirilmiş ve

yukarda açıklanan ‘diaspora ve kültürel kimlik’, ‘sosyal kimlik’ ve ‘ etnik kimlik’ kuramları kullanılarak yorumlanmıştır.

Çalışmada katılımcıların gizlilik ve özel hayatın korunması adına kişisel bilgilerine yer verilmeden, kodlama kullanılması tercih edilmiştir. Kadın katılımcılar Kadın 1; Kadın 2; Kadın 3; erkek katılımcıların da Erkek 1Erkek 2; Erkek 3;şeklinde kodalanmıştır.

Bölüm 4

ANALİZ VE ÇÖZÜMLER

Çalışmanın bu bölümünde mülakatlar “Kültürel Kimlik Kuramı” ve “Sosyal Kimlik Kuramı” çerçevesinden, genelleme yapılmadan, görüşleri yazılarak çözümlenmiştir. Çalışmanın genel sonuçları ve araştırma sorularının cevapları bu bölümde paylaşılmaktadır.

4.1 Benzerlik ve Farklılıklar

Bu çalışmada odak grupta gözlemlenen verilere bakılarak, kimliğin ikiye ayrıldığı gözlemlenmiştir. Bu kimlikler benzerlik ve farklılıkları üzerine inşa edildiği, görülmüştür.

Benzerlik ve farklılıklara göre katılımcılardan biri, “bazı insanların sahip oldukları kimlikten dolayı istemediklerini” söylemiştir. Kendisinden farklı ırk’a, kimliğe ve kültüre sahip olan, kendisi gibi olmayana, kendisine benzemeyene karşı daha önyargılı olduğu gözlemlenmiştir. Bu durumda kendisinden farklı olanın dışlanması, istenmemesi ve öteki olması durumu ortaya çıkmaktadır. Katılımcılarda 10, 7 kadın da Kıbrıs’ta doğdukları için Kıbrıs’a ait hissettiklerini dile getirmiştir.

Farklı kültürlerin bir arada olması, çatışmanın yaşanmasında etken konumdadır. Buna göre katılımcıların kültürl olarak benzerlikleri olsa farklılıklardan kaynaklanan ayrımcılık ve ötekileştirme, buradaki kimlik inşasında önemli bir yere sahiptir.

4.2 Melez Kimlik ve Diasporik Kimlik

Çalışmada melez kimlik ve diasporik kimliğe baktığımızda melez kimlik açısından bireylerin iki kültürleri de benimsemekte zorlandıkları, kendilerini ortada kalmış ve iki kültürden birini seçmek zorunda kalmış gibi hissettiklerini söylemek mümkündür.

Diasporik kimlik açısından bakıldığında ise katılımcılar, ötekileştirme ile karşılaştıkları, bunun neticesinde diasporik kimliğe tutundukları gözlemlenmiştir.

Çalışmanın devamında, katılımcıların mülakat sorularına verdikleri cevaplara göre kategoriler oluşturup araştırma sorularıyla alınacaktır.

Araştırma Sorusu 1- Maraş bölgesinde yaşayan 1974 sonrası dışardan Kıbrıs'a göç etmiş ailelerin çocuklarının aidiyet olgusu nedir?

Çalışmaya göre Maraş bölgesinde yaşayan gençler kendilerini Kıbrıs'ta doğup, büyüdüleri için Kıbrıs'a ait hissetmektedir. Fakat Türkiye'nin de onların bir vatani olduğu görüşünü dile getirirler.

Araştırma Sorusu 2- Mağusa Maraş bölgesinde yaşayan 1974 sonrası dışardan Kıbrıs'a göç etmiş ailelerin çocuklarının kimlik olgusu nedir?

Maraş bölgesindeki gençler iki kimlik arasında kalmış ve bu iki kimliğin avantaj ve dezavantajlarını yaşadıklarına inanıyorlar. İki kimlikle, iki ülkeyi de vatanları görmektedirler.

Araştırma Sorusu 3- Mağusa Maraş bölgesinde yaşayan 1974 sonrası dışardan Kıbrıs'a göç etmiş ailelerin çocuklarının coğrafi kültüre bakış açıları nedir?

Gençler kültürel olarak, Türkiye'nin geri ve baskıcı olduğunu, gelenek ve göreneklerinin günümüzle farklı olduğunu düşündüklerini dile getirmişlerdir. Katılımcılar bir konuda karar alacaklarında aileden öğrendikleri kültürel kodlar, gelenek ve göreneklerine daha az bakarken, çoğunlukla kendi görüş ve düşüncelerinin daha önemli olduğunu dile getirmiştir. Kıbrıs kültürü için daha modern, zamana ayak uyduran, Türkiye'deki gibi baskıcı ve geri düşünceye yer vermediğini, bireylere daha rahat kişisel alan bıraktığı görüşündedirler.

Katılımcılara sorulan 2.soruda **Hayatınızda aldığınız en ufak kararlarda kendi kültürel (toplumsal) gelenek ve öğretilerinize dayanarak mı alırsınız? yoksa kendi görüş ve düşüncelerinize göre mi kararlaştırıyorsunuz?** Çoğu gelenek ve göreneklerinin zamanla değiştiğini ve alınan kararlarda yeniçağın, teknolojinin getirdiği noktaların da önemli olduğunu belirttiler. Örnek olarak Kadın 9

“Kendi kültürüm de önemli ama zaman teknoloji zamanı ve daha açık görüşlerin zamanı olduğu için karar alırken onlara dikkat ederek alıyorum”

görüşünü paylaşmıştır. Kültür konusunda değişen ve gelişen bir kültürü benimsedikleri ve kendi diasporalarının da sabit kalmadığı, zamanla değişim gösterdiği görüşüne rastlanılmıştır.

3.soru olan Vatanınız olarak açıklayacağınız yer neresidir? Nedenini açıklar mısınız? sorusuna katılımcıların hemen hemen hepsi KKTC'yi vatanları olarak benimsediklerini dile getirdiler. Kıbrıs'ta doğup büyüdüğü için Kıbrıs'ı vatan olarak görmektedirler. Örneğin, katılımcılardan Erkek 2

“Benim için vatanım Kıbrıs’tır. Çünkü ben burada doğdum, buranın gelenek, göreneklerine ve konuşma tarzlarına göre yaşadım, bu yüzden Kıbrıs”.

Gençlerin çoğu kendilerini Kıbrıslı olarak görmekte ve vatanları olarak da Kıbrıs’ı aidiyet duymaktadır.

Katılımcılara yedinci soruda yöneltilen ‘Kimliğinizden ötürü hiç baskı altında hissettiniz mi? Hissettiyseniz nedeni nedir?’ Sorusuna katılımcılardan birkaçı Kıbrıs’da doğup büyüdüğüleri, KKTC vatandaşı olduklarından dolayı Türkiye’de ötekileştirildiklerini ve zorluklar yaşadıklarını, kendilerine farklı gözle bakıldığını dile getirmiştir. Bir kadın katılımcı şu yorumda bulunmuştur: Kadın 8

“Türkiye’ye gittiğimizde Kıbrıslı olduğumuz çok net anlaşılıyor. Daha çok maddi açıdan, Kıbrıslılar zengin olarak görülüyor, bu yönden dezavantajını yaşıyorum. Kıbrıs’ta da Türkiyelilere karşı bir önyargı var. Türkiye’den gelip de burada problem çıkaranları görüp genelleme yapılıyor, Türkiyeliler için o noktada maalesef önyargılarını bize de yansıtıyorlar”.

Katılımcıların TC vatandaşlığına sahip olması karşılıklarına zorluklar çıkardığını, istenmeme veya dışlanmayamaz kaldıklarını söylemişlerdir. Kadın 9

“TC kökenli bir göçmen ailenin çocuğu olarak baskı altında hissettiğini Kıbrıs’ta Türkiyeliler Türkiye’de Kıbrıslı gibi bir söylem var. Bireysel olarak insanlar tarafından TC’li olduğunu bilinince bir dışlanmışlık hissediliyor. Ayrıca kabullenememe durumu var. Çoğunlukla zamanı gelince buradan ayrılacak olan bir turist gözüyle bakılıyor”.

İki vatandaşlığa sahip bireylerde iki kimliklerinin olmasından kaynaklı aidiyet çatışması yaşandığı da ortaya çıkmaktadır. Erkek 8

“Zaman zaman hissettiğimiz oluyor. Her millette olduğu gibi burada da bazı insanlar taraflı davranıyor. Bir devlet dairesine gittiğimiz zaman ‘Türkiyeli’ olduğumuz için zorluk çıkarılabiliyorlar. Örneğin aracımı muayeneye götürdüğüm bir gün oradaki memur bana zorluk çıkarmıştı ve oyalamıştı. Kasıtlı olarak yaptığından emindim”.

Katılımcılar TC vatandaşı gençlerin, ‘Kıbrıslı’lar tarafından maruz kaldığını, devlet dairelerinde çalışan Kıbrıslıların bilerek işlerini yavaşlattıklarını inanıyor. Katılımcılardan biris, iş başvurularında önceliğin her zaman Kıbrıs vatandaşlarına verildiğini düşünüyor. Ayrıca, şunu ifade etmiştir Erkek 10

“İş mülakatlarına gittiğimde genelde Kıbrıs kökenli kişileri tercih ettiklerine şahit oldum. Nitelikleriniz aynı ya da daha iyi bile olsa öncelik hep doğuştan Kıbrıslılarda oluyor”.

Yine bir katılımcı ayrımcılığa uğramanın yanı sıra kimliğinden ötürü kendisine hakaret edildiğini ve bunu bir öğretmenin yaptığını şöyle aktarıyor: Erkek 9

“Lise döneminde hocalarımın genelinin Kıbrıslı olmasından dolayı Türkiye göçmenlerine karşı önyargıları vardı. Karasakal derlerdi”.

Diğer katılımcı çocuk yaşta okulda yaşadığı bir olayda hissettiğini şu şekilde paylaşmıştır; Kadın 2

“Aslen TC vatandaşı olduğum için ortaokul zamanımda bir hocam bana baskı yapmaya çalışmıştı ama başarılı olamamıştı. Bir keresinde kardeşim de benzer bir olay yaşamıştı. Öğretmeninden hakaret edilerek, sert bir tokat yemişti. Sonrasında hocaya soruşturma açılmıştı”.

Kültürel kimlik kuramında da söylendiği gibi ötekileştirme ile ilgili tutum ve davranışlara mülakatlarda rastlanıldığı, Kıbrıs’taki göçmen ailelere lakap takıldığı ve dışlandıkları görülmektedir.

Katılımcılara sorulan 10. Soru KKTC ve TC kimliğine sahip bireyler kendi aralarında bir çatışma yaşıyor mu? Katılımcılardan Kadın 2

“Türkiye’de, halamın komşularının Kıbrıs’ı hiç görmemelerine ve bilmemelerine rağmen bir konuşmalarına şahit olmuştum. Kıbrıs’taki insanların çok zengin, kendilerini beğenmiş, kızlarının açık giyindikleri, erkeklerinin geniş yürekli oldukları yönünde, bilinçsizce yapılan yorumlara denk geldim. Halam ve komşusu arasında çatışma olmuştu, diğer tarafın hiç bilmediği halde insan insandır, herkesin kültürü farklıdır savunmasını yaptığını gördüm. Kıbrıs’ta ise

Türkiyeliler için çok yobaz, geri kafalı, karasakal diye bir lakap takılmış. Bunlar hoş şeyler değildir. İnsan insandır. Irkı ve nerede doğduğunun bir önemi yoktur. Sonuçta yerli Kıbrıslılar da zamanında sürgün edilip gelmişlerdir. Mesela benim soyunun İtalya'dan geldiğini söyleyen bir arkadaşım vardı. Kimse kimseyi bu konuda kandırmamalı, yargılamamalı ve gerçekleri göz ardı etmemeli. Tarihleri açıp bakarsak soyumuzun nereye ve kimlere dayandığını araştırabiliriz”.

Katılımcılar genel olarak hem ailelerinin geldiği coğrafyada hem de yaşadıkları coğrafyada zorluk yaşadıklarını aktarmaktadır. Kadın 4

“Burada veya Türkiye’de olması fark etmiyor. Her iki tarafta da böyle sorunlar gördüm. Mesela Türkiye’ye gittiğimizde arada bir şivemiz kayabiliyor. Çünkü uzun zamandır Kıbrıs’ta yaşıyoruz. Türkiye’de de Kıbrıslıca denilen bir terim var, sanki Kıbrıslıca diye bir dil varmış, şive değilmiş gibi dalga geçen kişilere rastladım. Bu açıdan zordu”.

Katılımcılar iki kültürün de ayrı ayrı zorluk ve sıkıntıları olduğunu, insanların önyargılı yaklaştıkları görüşünü paylaştı. Erkek 1

“Bazı Kıbrıslılar TC vatandaşlarını istemediği için ve bu doğrultuda onlara önyargıyla yaklaştıkları zaman sorunlarla karşılaşılabilir. Hırsızlık, tecavüz vesaire bazı kötü alışkanlıkları olduğu için bir insan birçok insanı kötülemiş oluyor. Biz Kıbrıs halkı olarak diyebilirim çünkü kendimi Kıbrıslı olarak görüyorum, bu olaylarda onlara karşı daha çok tepkiliyiz”.

Katılımcılar TC’den göçmen gelenlerin Kıbrıs’ta istenmediğini, zorluklar yaşadıklarını savunurken TC’de de Kıbrıslı kimliğinin önyargılarıyla karşılaştığından bahsetti. Gençlerin iki kültürde de sorunla karşılaştığı, aidiyet çatışması yaşadığı ve diasporik kimliklerin yaşadığı sorunsalın burada da oldukça baskın olarak gözlemlendiği belirtilebilir.

4.3 Mülakat Sorularının ‘Sosyal Kimlik Kuramı’ ve ‘Diaspora ve Kültürel Kimlik Kuramı’ ile Çözümlemesi

Bu bölümde katılımcılara yöneltilen mülakat sorularına verilen cevaplar neticesinde bulgular ve çözümlenmelere yer verildi. Çalışma kapsamında ilk önce kadın katılımcıların cevaplarına, devamında da erkek katılımcıların cevapları yer almaktadır.

KADIN KATILIMCILAR

Tüm katılımcılara yöneltilen ilk soru: **Hayatınızda aldığınız en ufak kararda kendi kültürel (toplumsal) gelenek ve öğretilerinize dayanarak mı alıyorsunuz? Yoksa kendi görüş ve düşüncelerinize göre mi kararlaştırıyorsunuz?**

Kadın katılımcılardan yedisikendi gelenek ve göreneklerine göre karar aldıklarını, ailelerinin TC vatandaşı olduklarından dolayı gelenek ve göreneklerine TC’deki gibi devam ettiklerini dile getirirken her konuda olmasa da kendi görüşlerine göre de karar aldıklarını dile aktardılar. Katılımcılardan 3’ükendi görüş ve düşünceleriyle karar almanın önemli olduğunu dile getirdi.

Katılımcılara yöneltilen ikinci soru Kendi **gelenek ve göreneklerinize baktığımızda ‘zaman geçtikçe değişmeye başladı’ veya ‘asla değişemez’ düşüncelerinden hangisini seçersiniz?**

Kadın katılımcıların tümü gelenek ve göreneklerin zamanla değiştiği görüşünü dile getirmişlerdir.

Katılımcılara yöneltilen üçüncü soru: **Vatanınız olarak açıklayacağınız yer neresidir? Nedenini açıklar mısınız?**

Kadın katılımcılardan 7 tanesi vatanları olarak Kıbrıs'ı gördüklerini, 3 katılımcı ise aşağıdaki gibi farklı görüş bildirdi;

Kadın 2 “Çift uyruklu olduğum için vatanım olarak Türkiye’yi görüyorum.”

Kadın 3: “Benim için ikisi de memleketim. Fakat geldiğim yeri ve genimde olanları düşünürsem Türkiye’yi söylerim. Tabi ki Kıbrıs da benim vatanım ama daha çok Türkiye’yi vatanım olarak görüyorum.”

Kadın 6: “Türkiye’dir. Çünkü benim ailem Türkiye’den geldi. Ana vatanım Türkiye olduğu için ben de oralı gibi hissediyorum”.

Katılımcılara sorulan dördüncü soru: **Ailenizin göçmenlik hikâyesini anlatır mısınız?**

Tüm kadın katılımcılar Mersin, Konya, Gaziantep ve Antalya’dan, 1974 sonrası Kıbrıs’a göç eden ailelerin torunları olduğunu, , devletin kendilerine[ailelerine] ev ve arazi verdiğini, ailelerinin tarımına uğraşabilecekleri Maraş bölgesine yerleştirdiklerini aktarmıştır.

Odak grubuna sorulan beşinci soru şu şekildedir; **Göçmen bir ailenin çocuğu olmak size ne ifade ediyor?**

Göçmen bir ailenin çocuğu olarak, göçmenlik hikayesinden daha çok kimlik kartı ve/ya nüfus cüzdanına sahip olmak göçmenlerin torunlarının üzerinde durduğu tema oldu. Kadın katılımcılardan 6 kişi çift uyrukları oldukları için kendilerini şanslı hissettiklerini hem Türkiye hem de Kıbrıs kimlikleri [nüfus cüzdanı] olduğu için

herhangi bir işleri olduğunda avantajlı konumda olduklarını dile getirmişler. Özellikle Kıbrıs kimliğinin Kıbrıs'ta daha avantajlı olduğu belirtmişlerdir. Katılımcılardan 4 tanesi ise çift uyruklu olmanın zorluklarından, ayrımcılıkla karşılaştıklarından bahsetti. Kadın 6: *“Bu durum bana ortada kalmışlık hissi veriyor. Mesela Türkiye'ye gittiğinizde Kıbrıslısın, buradayken de Türkiyelisin gözüyle bakılıyor. Bu durum üzerinizde nereye ait olduğunuz belli değilmiş gibi bir izlenim yaratıyor”*.

Kadın 7: *“Aslında yaşadığım bölgede diğer insanlar da benim gibi olduğu için farklı bir durummuş gibi hissetmiyorum. Ama tek uyruklu kişilerin ortamına girdiğimde bunun farkını hissedebiliyorum. Burada sadece KKTC vatandaşı olan kişiler, bizim de varlığımızı kabul etmiş ya da zorunda kalmış kişilerdir o yüzden onlar da bize günlük hayatta çok garip bakmıyorlar”*.

Kadın 8: *“Mesela mahallemiz aşağı mahalle ve yukarı mahalle diye ikiye ayrılmış durumda. Aşağı mahallede Kıbrıslılar yaşıyor ve ne bayramlarda ne de başka etkinliklerde onlarla bir araya gelmiyoruz. Kıbrıslı-Türkiyeli ayrımı var ve bunun dezavantajlarını yaşıyoruz”*.

Kadın 9: *“TC ve KKTC olmak üzere iki uyrukluyuz. TC vatandaşı olarak bazı yerlerde örneğin okullarda, iş yerlerinde, topluluk içerisinde zorluk çekiyoruz. Çünkü hep sen TC vatandaşıydın ayrımı var. KKTC vatandaşı olduğumuzda ise onlardan birisiniz görüşü var. Size karşı daha hoşgörülü oluyorlar. Göçmen olmak zor geliyor. Tam yerli olmadığınız için her zaman ikilemde kalıyorsunuz”*.

Katılımcılara yöneltilen altıncı soru: **KKTC ve TC nüfus cüzdanına sahip olmanızın size göre artı ve eksi yanları nelerdir? Bu kimlikleriniz size ne ifade eder?**

Kadın katılımcılar tüm yaşamını Kıbrıs'ta devam ettirdikleri bireylerin, Kıbrıs [KKTC] kimliğiyle iş bulma, devlet dairesi, okul, bursl imkanları vb, konularında kolaylık sağladığını dile getirdi. Kıbrıs kimliğinin tanınmamasını da tek sorunu olarak aktarıldı. Bu açıdan TC kimliğinin uluslararası tanınır olmasını avantajlı olarak görmektedirler.

Katılımcılara yöneltilen yedinci soru: **Kimliğinizden ötürü hiç baskı altında hissettiniz mi? Hissettiyseniz nedeni nedir?**

Kadın katılımcıların hepsi göçmen kimliklerinden ötürü baskı altında hissettiklerini dile getirmişlerdir. Kıbrıs'ta 'Türkiye' [Türkiyeli] kimliğine farklı bakıldığını, bu kimlikten ötürü ayrımcılıkla karşılaştıklarını dile getirmişlerdir. Türkiye'de ise 'Kıbrıslı' kimlikğinden ayrımcı tutumla karşılaştıkları, dil-şiveden dolayı aşağıladıklarını, özellikle Kıbrıs'ta yaşayan kadınlara daha aşağılayıcı bakıldığını; kadınların modern giyim tarzları Türkiye kültüründe pek hoş karşılanmadığı, onaylanmadığı dile getirmişlerdir. Buna örnek katılımcıların görüşler:

Kadın 2: *"Hissettim. Aslen TC vatandaşı olduğum için ortaokul zamanımda bir hocam bana baskı yapmaya çalışmıştı ama başarılı olamamıştı. Bir keresinde kardeşim de benzer bir olay yaşamıştı. Öğretmeninden hakaret edilerek, sert bir tokat yemişti. Sonrasında hocaya soruşturma açılmıştı birde kıyafetlerimize Türkiye'de çok karıştırlardı, Kıbrısdaki giyindiğimiz gibi Türkiye'de giyinemiyorduk".*

Kadın 8: *"Evet, baskı altında hissettim. Mesela Türkiye'ye gittiğimizde Kıbrıslı olduğumuz çok net anlaşılıyor. Daha çok maddi açıdan, Kıbrıslılar zengin olarak görülüyor, bu yönden dezavantajını yaşıyorum. Kıbrıs'ta da Türkiyelilere karşı bir*

önyargı var. Türkiye'den gelip de burada problem çıkarırları görüp genelleme yapıyor. Türkiyeliler için o noktada maalesef önyargılarını bize de yansıtlıyorlar”.

Katılımcılara yöneltilen sekizinci soru: **Size iki kültür arasında ortak değerler var mıdır? Bu değerler iki kültür arasında olan iletişimin yakınlaşmasında etkili midir? Evet ise nedenini açıklar mısınız?**

Kadın katılımcıların hepsi bu soruda Kuzey Kıbrıs ve Türkiye'nin kültürel benzerliğini dini inanç, Müslümanlık ve konuşma dili Türkçe olması, bazı yemeklerinin benzer olduğunu görüşündedir. Bir katılımcı ise farklı olarak şu görüşü dile getirmiştir;

Kadın 10: *“Aslında bakarsanız çok da benzer tarafları kalmamış, Kıbrıslılar biraz daha Avrupayı bir hayat yaşıtlıyorlar. Türkiye'de bu böyle değil”.*

Türkiye'nin örf ve adetlerinde geleneksel ve sert olduğunu, her bölgesinin gelenek ve göreneklerinin farklı olduğu vurgulanmıştır.

Yöneltilen dokuzuncu soru: Kuzey **Kıbrıs ve Türkiye, coğrafi kimliğin birbirleri arasında kültürel farklılıkları olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklar mısınız?**

Tüm kadın katılımcılar coğrafi kimliği ‘Kuzey’ Kıbrıslı ve Türkiyeli olarak ifade ederken, aradaki farkı da şu şekilde tarif ettiler;

Kadın 9: *“Kültürel farklılıkların olduğunu düşünüyorum. Her zaman vardı zaten. Türkiye şu anda yeni yeni gelişse de KKTC her zaman için her konuda öncelikliydi”.*

Kadın 6: *“Tabi ki de vardır. Türkiye'nin belli başlı değerleri vardır ve kesinlikle bunlara uyulması gerektiği düşünülür, uymayanlar dışlanır. Ancak Kıbrıs'ta öyle bir*

durum söz konusu değildir. Burada daha fazla açık fikirli insanların olduğunu düşünüyorum. Türkiye’de de vardır fakat Kıbrıs’ın bu konuda daha ileride olduğu görüşündeyim”.

Sorulan onuncu soru şu şekildedir; KKTC ve TC kimliğine sahip bireyler kendi aralarında bir çatışma yaşıyor mu?

Kadın katılımcıların 2’si bir sorun yaşamadığını, 8’inin ise sorun ve çatışma yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bu sorunlara örnek:

Kadın 2: “Kıbrıs’taki insanların çok zengin, kendilerini beğenmiş, kızlarının açık giyindikleri, erkeklerinin geniş yürekli oldukları yönünde, bilinçsizce yapılan yorumlara denk geldim. Halam ve komşusu arasında çatışma olmuştu, diğer tarafın hiç bilmediği halde insan insandır, herkesin kültürü farklıdır savunmasını yaptığını gördüm. Kıbrıs’ta ise Türkiyeliler için çok yobaz, geri kafalı, karasakal diye bir lakap takılmış. Bunlar hoş şeyler değildir. İnsan insandır. Irkı ve nerede doğduğunun bir önemi yoktur. Sonuçta yerli Kıbrıslılar da zamanında sürgün edilip gelmişlerdir. Mesela benim soyunun İtalya’dan geldiğini söyleyen bir arkadaşım vardı. Kimse kimseyi bu konuda kandırmamalı, yargılamamalı ve gerçekleri göz ardı etmemeli. Tarihleri açıp bakarsak soyumuzun nereye ve kimlere dayandığını araştırabiliriz. Mesela bizim soyumuzun Araplara dayandığını öğrenmiştik”.

Kadın 3: “Evet, bireylerin kendi aralarındaki bir anlaşmazlığa bağlı olarak sorunlar yaşadığını gördüm. Mesela okulumuzda Kıbrıslı bir Türk ile Türkiye vatandaşı olan bir öğrencinin not ortalamaları aynıydı. Fakat Kıbrıslı olan öğrenci birinci olmuştu. Bu toplumda araya tanıdıkların da konularak kendi vatandaşının daha ön plana çıkarılmasına yardımcı olduklarına şahit oldum”.

Kadın 4: “Evet, gördüm. Burada veya Türkiye’de olması fark etmiyor. Her iki tarafta da böyle sorunlar gördüm. Mesela Türkiye’ye gittiğimizde arada bir şivemiz kayabiliyor. Çünkü uzun zamandır Kıbrıs’ta yaşıyoruz. Türkiye’de de Kıbrıslıca denilen bir terim var, sanki Kıbrıslıca diye bir dil varmış, şive değilmiş gibi dalga geçen kişilere rastladım. Bu açıdan zordu”.

Kadın 5: “Mesela ben kapalı bir bayan olduğum için araba kullanırken bile sıkıntılar yaşıyorum. Hakaretlere uğradığım oluyor. Beni ve benim gibi kapalı bayanları görüp de suratını asan, yüzünü buruşturan çok insan oluyor. Bize KKTC’li değil, TC’li gözüyle bakılıyor”.

Kadın 6: “Çoğunlukla görüyorum. Genellikle Kıbrıslılar buraya gelen Türkiyelilerden şikâyetçi oluyor ve kültürel bir çatışma oluyor. Hoş olmayan hal ve hareketlerle karşılaşılıyor. Buraya gelen bir Türkiyeli Kıbrıs’ı hiç sevmediğini belli edebiliyor, dile getirebiliyor, bu durumda Kıbrıslı olan biri de ona karşı ülkene geri dönebilirsin şeklinde bir yaklaşım ve davranış biçimi sergileyebiliyor. Açıkçası bunun gibi pek çok olayla karşılaştığım oluyor”.

Kadın 7: “Evet, aslında burada 2 gibi görünse de 3 ülke yaşıyor. Rum, Kıbrıslı Türk ve TC vatandaşı diye ayrılıyor. Aslında bir bütün olduğumuzda daha fazla şeyin üstesinden gelebilecekken, 3’e veya 4’e hatta daha fazla ırka bölündüğümüz için çok fazla sorun oluyor. En başta bizim Rum tarafına karşı birlik olmamız gerekirken, TC’lileri bir tarafa itip ‘biz aslında Rumlarla birlikteyiz’ der gibi bir imaj yansıtılıyor. Bence bu daha çok bölünebilir olduğumuzun göstergesidir”.

KKTC/TC Kadın 9: *“Evet, görüyoruz. Torpilden kaynaklı sıkıntılar her yerde kendini gösteriyor. Bu da anlaşmazlıkları meydana getiriyor”.*

Katılımcılara yöneltilen on birinci soru: **KKTC sınırları içinde kendi gelenek ve göreneklerinizi rahat bir şekilde uygulayabiliyor musunuz? Açıklayınız.**

Kadın katılımcıların 9’u gelenek ve göreneklerini Kıbrıs’ta rahat bir şekilde uygulayabildiklerini, kimsenin kimseye karışmadığını, Kıbrıs’ın Türkiye’ye göre daha gelişmiş ve daha özgür bir ülke olduğunu dile getirmiştir. Kadın katılımcılardan bir tanesi ise başı kapalı olan bireylere Kıbrıs’ta ötekileştirildiğini, işe alma durumunda ise önyargıyla karşılatıldığını şu cümlelerle dile getirmiştir; Kadın 1: *“Evet, uyguluyorum ama bazı sıkıntılarda yaşıyorum. Örneğin başı kapalı olan arkadaşlarıma daha farklı bakılıyor. Kapalı bayanların işe girmek için başvuru yaptıklarında ve işe alınma süreçleri sırasında çok zorlandıklarını gördüm. Özellikle devlet dairelerine iş başvurusunda bulunulduğunda, KKTC kimlikleri olsa bile işe alınamıyor”.*

12. mülakat sorusu şu şekildedir. **KKTC ya da TC vatandaşı olan birisi ile evlenme hakkınız olsaydı hangi kimliğe sahip bireyi seçerdiniz? Nedenleri nelerdir?**

Kadın katılımcılardan hepsi eş seçerken kimliğin bir önemi olmadığını, karakterin, sevginin, sadakatin ve saygının daha önemli olduğunu, kimlik ile ayrımcılığın yapılmaması gerektiğini dile getirmişlerdir. Fakat tüm kadın katılımcılar ‘Türkiyeli’, ‘Türkiye’den göçmen’, ‘ailesi Türkiyeli’ ‘kökeni Türk’ vb, ‘Türkiye’ ve ırk temelli ‘köken’ belirterek evlenmeyi veya evlendikleri bireyi tercih ediyor olması da bu kültürel kimlik konudaki samimiyetsizliklerini göstermektedir.

Katılımcılara sorulan 13. Soru: **KKTC’de hem KKTC hem TC vatandaşı olmak size neler hissettiriyor? Avantaj ve dezavantajları nelerdir? Açıklar mısınız?**

Kadın katılımcılardan 9’u KKTC vatandaşı olmasının avantajlı olduğunu dile getirdi. Fakat KKTC kimliğinin dünya genelinde tanınmaması ise büyük bir dezavantaj olarak bahsetti. Genel olarak katılımcılar aynı görüşü paylaştılar.

Kadın 7: *“İki devlete mensup olmak çok güzel bir şey. KKTC’de olduğum için daha küçük bir ülkedeyim. Burası diğer ülkeler tarafından tanınmadığı için dezavantajları var. Ama TC kimliğimi kullanarak tüm dünyayı gezebilirim. İsim olarak da Türkiye diğer ülkeler tarafından tanınan bir yer ve nereye gidersem gideyim saygınlığımı TC kimliğimi göstererek kazanabilirim. Fakat KKTC tanınmadığından dolayı, büyük ihtimalle birçok ülke nereden geldiğimi bile anlamayacaktır. Bunun dışında ekonomik bağımsızlığı açısından da Türkiye daha bağımsız bir yer olduğu için onun adını vermek daha gurur verici hissettiriyor”.*

Katılımcılardan biri ise çift vatandaşlığı olmasını dezavantaj olduğunu şu şekilde dile getirmiştir:

Kadın 9: *“Dezavantajını arkadaşlık seçimi konusunda görüyorum. Örneğin okula gittiğinde her zaman KKTC’liler bir yerde, TC’liler başka bir yerde toplanır. Hemen bir ayrımcılık yapılır. KKTC’liysen ‘sana her şey kolay’ gözüyle, TC vatandaşıysan ‘buradan bir gün gidecek’ gözüyle bakılır”.*

14. Mülakat sorusu şu şekildedir; **Gelenek ve göreneklerinizi hangi kültürün etkisinde devam ettiriyorsunuz?**

Kadın katılımcıların hepsi kültürel olarak gelenek ve göreneklere bağlılık açısından Türkiyeli kimliğin, Kıbrıslı kimliğine göre gelenek ve göreneklerine daha fazla bağlı olduğu görüşünü dile getirmişlerdir. Bir kadın katılımcının görüşü bu şekildedir:

Kadın 4: “Aslında her ikisi de kendi gelenek ve göreneklerine bağlıdır. Fakat Kıbrıslıların daha modern düşündüğü görüşündeyim. Günümüz gençleri ve onların yanında eski nesil dediğimiz insanlar var ve onlar gelenek ve göreneklerine her açıdan daha bağlıdır. Çünkü onların kafasında gelenek ve görenekler hiç değişmeyecek gibi kalıyor. Fakat günümüz modern olduğu için gençlerimiz daha modern düşünüyor. TC vatandaşları daha gelenekçi düşünüyor”.

ERKEK KATILIMCILAR

Katılımcılara yöneltilen 1. soru şu şekildedir; **Hayatınızda aldığınız en ufak kararlarda kendi kültürel (toplumsal) gelenek ve öğretilerinize dayanarak mı alırsınız? Yoksa kendi görüş ve düşüncelerinize göre mi kararlaştırıyorsunuz?**

Erkek katılımcılardan 5 kişi kendi görüş ve düşüncesine göre karar aldığını, diğer 5'inin ise aldığı kararlarda kültürün etkisiyle, aileden gelen öğretilere göre davrandığını belirtti.

Erkek 2: “Kendi görüş ve düşüncelerim benim için önemli olandır. Kendi kararlarımı kendim alırım. Kendimi çok daha rahat hissederim”.

Erkek 4: “Ben gelenek ve göreneklerimize göre büyüdüğüm için alacağım kararlarda tabi ki etkili oluyor. Kararlarımı gelenek ve göreneklerimize göre alıyorum”.

Katılımcılara yöneltilen 2. soru: **Kendi gelenek ve göreneklerinize baktığımızda ‘zaman geçtikçe değişmeye başladı’ veya ‘asla değişmez’ düşüncelerinden hangisini seçersiniz?**

Dokuz erkek katılımcı, zaman içinde gelenek ve göreneklerinin değiştiği görüşüne sahiptir. Katılımcılardan biri asla değişmeyeceği görüşüne sahiptir.

Erkek 1: *“Görüşlerim değişmiş durumdadır. Tamamen KKTC kültürüne hâkim bir şekilde yaşıyorum”.*

Erkek 2: *“Asla değişmeyeceğini düşünüyorum”.*

3. mülakat soru şu şekildedir; **Vatanınız olarak açıklayacağınız yer sizin için neresidir? Nedenini açıklar mısınız?**

Erkek katılımcıların hepsi vatanı olarak KKTC’yi benimsediğini ve Kıbrıs’ı vatan olarak seçtiğini şu şekilde belirtmişlerdir:

Erkek 1: *“Tabi ki de KKTC’dir. Açıklamak gerekirse, KKTC’deki yaşam Türkiye’deki yaşam standartlarına göre çok daha güzel ve güvenilirdir. Türkiye gibi değildir. Ailenle korkusuzca yaşayabilirsin, çocuğunu sokakta oynamaya rahatlıkla gönderebilirsin, aklının onlarda kalmayacağı bir yerdir. O yüzden KKTC”.*

Erkek 2: *“Benim için vatanım Kıbrıs’tır. Çünkü ben burada doğdum, buranın gelenek, göreneklerine ve konuşma tarzlarına göre yaşadım. Bu yüzden Kıbrıs”.*

Katılımcılara sorulan 4. Soru: Ailenizdeki **göçmenlik hikâyenizi anlatır mısınız?**

Tüm erkek katılımcılar, 1974 harekâtı sonrası Türkiye’den Kıbrıs’a göç eden ailelerin torunudur.

Erkek 1: *“Ailem 74 savaşımdan sonra Kıbrıs’a göç etmiş. O zamanki durumdan, iş olanağı açısından, buranın daha küçük ve daha güvenilir bir yer olmasından dolayı buraya yerleşmişler. İyi ki de yerleşmişler”*.

Erkek 2: *“Dedemler 74 yılında, Antalya’dan Kıbrıs’a göç ettiler. Burada Mağusa bölgesine yerleştirildiler. O zamandan beri buradayız”*.

Mülakat sorusu 5 şu şekildedir; **Göçmen bir ailenin çocuğu olmak size ne ifade ediyor?**

9 erkek katılımcı ailelerinin 1974 sonrası Kıbrıs’a göçmen olarak gelmesinden memnuniyet duyduğu ve şanslı olduğunu düşünmektedir. Katılımcılardan 1’i ise Türkiyeli veya Kıbrıslı kimliğinin kendisine hiçbir şey ifade etmediğini, iki kimliğinin de aynı değere sahip olduğunu dile getirmiştir.

Erkek 1: *“İyi ki ailem buraya göç etmiş. İyi ki Kıbrıs halkı ile beraber ve buranın kültürüne göre büyümüşüm. Kıbrıslı olduğum için çok mutluyum”*.

Erkek 3: *“Hiçbir şey ifade etmiyor. İki kimliğim de aynı değeri taşıyor”*.

Mülakat sorusu 6 şöyledir: KKTC ve TC nüfus cüzdanına sahip olmanızın size göre artı ve eksi yanları nelerdir? Hangi kimliğiniz size ne ifade eder?

Altıncı mülakat sorusuna erkek katılımcıların hepsi TC kimliğinin yurt dışına çıkmada ve tanınırlık açısından Kıbrıs gibi olmadığını, TC kimliğini [nüfus cüzdanı/pasaport] kullandıklarını, fakat Kıbrıs'ta iş başvurularında ve devlet dairelerinde KKTC vatandaşlığının avantajlı olduğunu söyledi.

Erkek 1: *“Herhangi bir devlet dairesine TC kimliğimle girdiğim zaman bakış açısı daha farklı, KKTC kimliğimle girdiğimde ise daha farklı oluyor. İnsanların ne yaparsanız yapın kendi memleketinden olan insanları daha çok destekledikleri ve daha kolay yardımcı oldukları görüşündeyim”.*

Erkek 4: *“Çift uyruklu olmak güzel bir şey. TC kimliğim diğer ülkelere gidebilmem için kolaylık sağlıyor fakat KKTC kimliğim tanınmadığı için bu konuda eksik kalıyor”.*

Katılımcılara yöneltilen 7. Soru: **Kimliğinizden ötürü hiç baskı altında hissettiniz mi? Hissettiyseniz Nedeni nedir?**

Katılımcılardan 6 tanesi özellikle KKTC'de devlet dairelerinde ayrımcılıkla karşılaştıklarını dile getirdi. 4 katılımcı ise görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir;

Erkek 5: *“TC kimliğiyle bir işiniz olduğunda karşınıza zorluklar çıkar fakat KKTC kimliğiyle size daha fazla yardımcı olurlar”.*

Erkek 6: *“Evet, kimliğimden ötürü baskı altında hissettim. Hastaneye gitmiştim ve KKTC kimliğim yanımda yoktu. TC kimliğimi verdiğimde bakış açısının değiştiğini gördüm. Kıbrıs kimliğimin de olduğunu vurgulamak zorunda kalmıştım”.*

Erkek 8: “Zaman zaman hissettiğimiz oluyor. Her millette olduğu gibi burada da bazı insanlar taraflı davranıyor. Bir devlet dairesine gittiğimiz zaman Türkiyeli olduğumuz için zorluk çıkarılabiliyor. Örneğin aracımı muayeneye götürdüğüm bir gün oradaki memur bana zorluk çıkarmıştı ve oyalamıştı. Kasıtlı olarak yaptığından emindim”.

Erkek 9: “Lise döneminde, hocalarımın genelinin Kıbrıslı olmasından dolayı Türkiye göçmenlerine karşı önyargıları vardı. Karasakal derlerdi”.

8. mülakat sorusu şu şekildedir; **Size iki kültür arasında ortak değerler var mıdır? Bu değerler iki kültür arasında olan iletişimin yakınlaşmasında etkili midir? Evet ise nedenini açıklar mısınız?**

Erkek katılımcılardan 9’u ortak kültürel değerlerin olduğunu dile getirdi. Fakat 1 katılımcı ortak kültürel değerlerin olmadığı görüşündedir.

Erkek 1: “Ortak kültürel değerlerin olmadığını düşünüyorum. Nedenine örnek olarak evlilik hayatını verebiliriz. Mesela Türkiye’de sevgilinle aynı evde yaşayamazsın fakat Kıbrıs’ta, nişanlandıysan ve aileler size güveniyorsa, onaylarını da alarak aynı evde yaşayabilirsin. Bu konularda Kıbrıs daha serbesttir, baskı altında değildir ve insanlar daha özgürdür. Türkiye’de bunları yapmak daha zordur çünkü kalıplaşmış kültürleri var ve o kültürü devam ettiriyorlar. Türkiye kültürünün kötülememle birlikte Kıbrıs’a göre biraz daha geri olduğu düşüncesindeyim. Kıbrıs daha modern kalıyor. Benim düşünceme göre iki insan anlaştığı sürece birlikte kalabilir”.

Erkek 6: “İki kültür arasında benzer değerler vardır. Dilimiz ve dinimiz benziyor. Farklılık olarak bakarsak, şiveler farklıdır. Türkiye’ye gidip Kıbrıs şivesi ile

konuŖtuđunuzda insanlar buna farklı bir gözle bakabiliyor. Farklı bir dini inanca sahipteniz de aynı Ŗey oluyor. Çünkü Türkiye'deki gelenek ve görenekler daha farklıdır. Kıbrıs'ta bu açıdan daha rahatız”.

Yöneltilen 9. soru Ŗu Ŗekildedir; Kıbrıs ve Türkiye, coğrafi kimliğin birbirleri arasında kültürel farklılıkları olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklar mısınız?

Tüm erkek katılımcılar bu soruda ortak değerlerin İslamiyet, mutfak/yemek kültürü ve ‘Türk’ olmanın ortak değerler olduğunu dile getirirlerken, dildeki Ŗivenin farklılığa yol açtığının altını çizdi. İki kültürdeki başka farklılıkları da Ŗu Ŗekilde dile getirmişlerdir; Erkek 1: *“Kültürel farklılıklar tabi ki vardır. Örneğin Türkiye’de yapılan düğünlere baktığımızda onların kendilerine göre yöresel adetleri, kız istemeleri ve gelenekleri var. Kıbrıs’ın da kendine özgü gelenekleri var. Örneğin testi oyunu, düğüne folklor ekibinin gelmesi, bohurlama yapılması, zeytinlerin yakılması. Sanırım ortak olan tek Ŗey düğünlerde herkesin oynaması oldu”.*

Erkek 2: *“Tabi ki fark var. Kıbrıs’ın yemekleri ve Ŗivesi farklıdır. Giyim konusunda da Türkiye’ye göre daha rahat olduğunu düşünüyorum. Türkiye’deki kapalı bayanlara nazaran Kıbrıs’ın bu konuda daha serbest bir ülke olduğu görüşündeyim”.*

Erkek 3: *“Farklılıklar var. Mesela sevgilinle yolda gezerken Türkiye’deki insanların sana olan bakıŖ açısı daha farklı, Kıbrıs’taki insanların çok daha farklı oluyor. Kıbrıs’ta sevgilinle birlikte aynı evde de yaşayabilirsin fakat bunu Türkiye’de yapamazsın. Çünkü zihniyet farkı var”.*

Erkek 7: “Ailelerde kültür farklılıkları olabiliyor. Kendini doğuştan Kıbrıslı olarak tanıtan insanlar var. Böyle insanların ailelerinin belli bir kısmı İngiltere, Avustralya gibi yerlerde yani yurt dışında yaşıyorlar. O insanlar buraya tatile geldiklerinde sanki Türk olduklarını unutmuş, yalnızca İngiliz vatandaşıymış gibi hayatlarına devam ediyorlar. Bu durumun sıkıntılarını TC vatandaşları ve benim gibi burada doğup büyüyen TC vatandaşları olarak yaşıyoruz. Bazı insanların kendilerini bilmiş halleri ve diğer insanları aşağılayıcı şekilde bir konuşma tarzı oluyor. Kültürel farklılıklardan bahsedecek olursak, eğitim konusunu söyleyebiliriz. Burada bulunan Türkiye’ye ait üniversiteler de var. Ayrıca Türkiye’den gelen bir sürü öğrenci var. Bana göre kültürel farklılıkların fazla bir etkisi yoktur”.

Erkek 8: “Kültürel yönden farklarımız var. Mesela Türkiyelilerin çocukları daha baskıcı bir şekilde büyür. Fazla rahat büyüyemezler. Ama Kıbrıslıların çocukları daha rahattır”.

Erkek 9: “Türkiye’deki insanlar daha içine kapanıktır. Çok baskıcı ve çok farklı bir yapıları vardır. Ancak Kıbrıs’ta böyle bir durum yoktur. Genel olarak insanlar güler yüzlüdür. Kıbrıs’ta yaşayan herkesin daha rahat yaşadıkları görüşündeyim. Mesela Kıbrıs’ta camlar ve kapılar açık bir şekilde uyuyabilirsiniz. Fakat bu Türkiye’de söz konusu bile olamaz”.

Bu soruda Kıbrıslı coğrafi kimliğin daha özgür ve rahat bir ülke/kültür olduğu görüşü ortaya çıkarken, Türkiyeli coğrafi kimliğin ise daha baskın ve kısıtlayıcı bir ülke/kültür olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Katılımcılara sorulan 10. soru Şu: KKTC ve TC kimliğine sahip bireylerin kendi aralarında bir çatışma yaşıyor mu?

Erkek katılımcılardan 3'nün kimlikler arası bir çatışma yaşamadığını belirtirke, 7 erkek katılımcı yaşadığı çatışmayı Şu Şekilde belirtti:

Erkek 1: *“Bazı KıbrıŐlılar TC vatandaşlarını istemediği işin ve bu doğrultuda onlara önyargıyla yaklaştıkları zaman sorunlarla karŐılaŐılabiliyor. Hırsızlık, tecavüz vesaire bazı kötü alışkanlıkları olduğu işin bir insan birÇok insanı kötülemiş oluyor. Biz KıbrıŐ halkı olarak bu olaylarda onlara karşı daha ők tepkiliyiz”.*

Erkek 2: *“Tabi ki gördüm. Yerli KıbrıŐlıların őkü Türkiyelileri pek sevmiyor ama Türkiyelilerin yüzde doksanının KıbrıŐlıları sevdiğini düşünüyorum”.*

Erkek 3: *“Evet gördüm. Örnek verecek olursam, futbol maŐında oynarken KıbrıŐlı bir hakemin TC vatandaşı olan bir futbolcuya diğerlerinden daha farklı davrandığını gördüm. Konuşma ve üslup olarak ők sertti”.*

Erkek 4: *“Gördüm. KıbrıŐlıların őkunun Türkiye'den gelenleri benimseyemediği ve onları ők istemedikleri görüşündeyim. AnlaŐmazlık oluyor. Sebebi ise KıbrıŐlıların buraya özgü geleneklerini deđiŐtirdiđimizi düşünmeleridir”.*

Erkek 5: *“İŞ hayatımda, sosyal hayatımda ve őkü konuda KKTC halkının bize güvensiz baktığını ve temkinli davrandığını düşünüyorum”.*

Erkek 6: *“Bir uyumsuzluk olduğunu düşünüyorum. Burada Kıbrıslılar Türkiyelilere biraz daha farklı bakıyorlar. Mesela hal ve hareketlerinden rahatsız olabiliyorlar. Buna daha önce şahit oldum”.*

Erkek 10: *“Sorunlar vardır. Mesela TC’nin yeni kimlik kartında nüfusunun çok fazla olmasına rağmen doğum yeri yazmıyor. Doğulu veya batılı diye bir ayırım yapılmaz. Fakat KKTC yeni kimliğinde nereli olduğun ilk başta yazıyor. Bana göre bu direk ayrımcılıktır”.*

Yöneltilen 11. soru şu şekildedir; **KKTC sınırları içinde kendi gelenek ve göreneklerinizi rahat bir şekilde uygulayabiliyor musunuz? Açıklayınız.**

Erkek katılımcıların hepsi gelenek ve göreneklerini KKTC’de özgürce yerine getirdiğini, kimsenin engel olmadığını, karışmadığını dile getirmişlerdir. Kıbrıs’ın daha özgür bir ülke, baskıcı bir kültür olmadığı vurgulanadı.

12. Mülakat soru şu şekildedir; **KKTC ya da TC vatandaşı olan birisi ile evlenme hakkınız olsaydı hangi kimliğe sahip bireyi seçerdiniz? Nedenleri nelerdir?**

Erkek katılımcılardan 5’i Kıbrıslı biriyle evlenmeyi tercih ediyor. 1 katılımcı kültürel olarak kendisine daha yakın hissedeceğini düşündüğü için Türkiyeli biriyle evlenmeyi tercih edeceğini dile getirdi. Diğer 4 katılımcıda ise kimliğin eş seçerken hiçbir önemi olmadığını, gerekirse ‘yabancı’ bir bireyle evlenebileceğini dile getirmişlerdir.

Erkek 7: *“Benim için hiç fark etmiyor. Yani sırf TC vatandaşıdır ya da sırf KKTC’ vatandaşıdır diye evlenmeyeceğim diye bir durum yok. Kalpler bir olsun yeter”.*

Erkek 8: *“TC vatandaşı olmasını tercih ederim. Çünkü Kıbrıs ile arada kültür farkı var. Yemek kültürlerinde bile farklılıklar var. Türkiyeli biriyle daha iyi anlaşırım diye düşünüyorum”*.

Erkek 10: *“KKTC vatandaşı birini seçerdim. Çünkü ben burada yaşıyorum ve hayatımı burada devam ettiriyorum”*.

13. soru şu şekildedir; **KKTC’de hem KKTC hem TC vatandaşı olmak size nasıl hissettiriyor? Avantaj ve dezavantajları nelerdir? Açıklar mısınız?**

Katılımcılardan 9’u, kadın katılımcılarda olduğu gibi, Kıbrıs vatandaşlığının iş bulma, okul, bursları, devlet daireleri gibi yerlerde avantajlı olduğunu dile getirirlerken, dezavantaj olarak Kıbrıs’ın tanınmaması olarak ifade edildi. Erkek katılımcılardan biri ise KKTC kimliğinin avantajını görmediğini, ‘yerli Kıbrıslıların’ ‘kendilerini benimseyemediklerini’, TC kimliğinin de daha avantajlı olduğu görüşünü dile getirmiştir.

Erkek 4: *“Çift vatandaş olmamız bir avantajdır. Dezavantaj olarak yerli Kıbrıslıların buradaki TC vatandaşlarını çok fazla benimseyemediklerini söyleyebilirim. Bundan dolayı sıkıntı çektiğimizi düşünüyorum”*.

Erkek 5: *“KKTC kimliğinin daha pek bir avantajını görmedim. TC kimliğim her zaman daha avantajlı oldu”*.

Erkek 6: *“KKTC vatandaşı olmak daha rahat hareket edebilmemi sağlıyor. Mesela devlet dairelerinde işlemlerimin daha rahat bir şekilde olabilmesini sağlıyor. Türkiye*

kimliğinde işlemleriniz daha farklı olabiliyor. KKTC'nin daha avantajlı olduğunu düşünüyorum”.

Erkek katılımcılara sorulan 14. ve son soru şu şekildedir; **Gelenek ve göreneklerinizi hangi kültürün etkisinde devam ettiriyorsunuz?**

Erkek katılımcılardan 7 kişi gelenek ve göreneklerine bağlılık açısından Türkiyeli kimliğin gelenek ve göreneklere bağlılık konusunda daha baskın olduğunu belirtti. 2 katılımcı iki kültürün de gelenek ve göreneklerine düşkün olduğunu dile getirdi. Bir katılımcı ise Kıbrıslı kimliğin gelenek ve göreneklerine daha düşkün olduğunu ifade etti.

Erkek 1: *“Gelenek ve görenekler açısından baktığında ikisi de düşkündür. Türkiye gelenek ve göreneklerini aynı şekilde sürdürüyor. KKTC’de ise daha modern ve daha düzgün bir yaşam olduğunu düşünüyorum”.*

Erkek 2: *“Gelenek ve göreneklerine ikisinin de düşkün olduğunu söyleyebilirim fakat TC vatandaşlarının biraz daha bağlı olduğunu düşünüyorum”.*

Erkek 4: *“Kesinlikle TC vatandaşları daha düşkündür. TC’nin kültürlerini daha dolu yaşadıklarını düşünüyorum”.*

Erkek 9: *“Ben burada doğdum ve büyüdüm. KKTC vatandaşlarının kültürel düşüncelerine sadık insanlar olduklarını ve kendi geleneklerini sürdürdüklerini düşünüyorum”.*

4.3.1 Mülakat Bulgularına Yönelik Analiz Edilen Temalar

4.3.1.1 Kültürel Değerler

‘Kültürel Kimlik Kuramı’ ve ‘Sosyal Kimlik Kuramı’nda bahsedilen, atalarından kendilerine kalan düşüncelere ve geleneklere sahip çıkmakve onu devam ettirmek Kıbrıslı göçmen çocukların çocuklarında –torunlarında- alt/üst kültür olarak Kıbrıslı kimliği ve Türkiyeli kimliğine değışkenlik göstererek rastlanıldı. Kadın katılımcıların 7’si Türkiyeli kimliğinden, kültürel değerlerinden taviz vermeyeceklerini dile getirdi. Aynı zamanda, gelenek ve göreneklerine, kültürel değerlerine bu kimlikle devam ettirdikleri gözlandı. Bu konuya örnek olarak bir katılımcı şunları dile getirdi: *“Gelenek ve göreneklerimize bağlı bir aileyiz, o yüzden yaşantıma bunlara bağlı olarak devam ediyorum, bağlı olmak zorundayım”*.

Özellikle kadınların Türkiyeli kimliğini üst kültür olarak gördükleri, gelenek ve göreneklerini devam ettirmek zorundaymış gibi hissettiklerini vurgularken, erkek katılımcıların karar verirken gelenek ve göreneklerine kadınlara kıyasla kendilerini kültürel sınırlar çerçevesinde daha az kısıtladıkları, daha çok kendi görüş ve düşüncelerine göre hareket ettiklerine rastlanmıştır. Bir katılımcı şu görüşleri ifade eder: *“Kendi görüş ve düşüncelerim benim için önemli olandır. Kendi kararlarımı kendim alırım. Kendimi çok daha rahat hissederim”*.

4.3.1.2 Göçmenlik

Kıbrıslı göçmen çocuklarıyla gerçekleştirilen odak grup görüşmelerinde, katılımcılara ‘Göçmen bir ailenin çocuğu olmak size ne ifade ediyor?’ sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılar bu soruda göçmen bir ailenin çocuğu olmanın kendilerini şanslı hissettirdiğini fakat bazı sıkıntılarla karşılaştıklarını dile getirmiştir. Özellikle kadın katılımcılar ayrımcılıkla karşılaştıklarını, karşılatıkları sıkıntılara örnek olarak da şu

cümlelerle ifade verilebilir: *“Aslında yaşadığım bölgede diğer insanlar da benim gibi olduğu için farklı bir durummuş gibi hissetmiyorum. Ama tek uyruklu kişilerin ortamına girdiğimde bunun farkını hissedebiliyorum. Burada sadece KKTC vatandaşı olan kişiler, bizim de varlığımızı kabul etmiş ya da zorunda kalmış kişilerdir o yüzden onlar da bize günlük hayatta çok garip bakmıyorlar”*.

Katılımcılar ailelerin geldiği ülkeyi de, Kıbrısı da kendi vatanı olarak benimsediklerini fakat iki ülkede de kendilerine ayrımcılık ve ötekileştirme yapıldığını, istenmediklerini dile getirirken bu düşüncelerden dolayı aidiyet çatışmaları yaşandığı gözlemlenmiş ve diasporik kimlik sorunsalının baskın olarak ortaya çıktığı görülmüştür.

4.3.1.3 Kimlik

Katılımcıların hepsi kimliklerinden ötürü baskı altında hissettiklerini dile getirmiştir. Kıbrıs'ta Türkiyeli olarak, ayrımcılıkla karşılaşırken, Türkiyede'de Kıbrıslı kimliklerinden dolayı öteki, ayrımcı tutumla karşılaştıklarını; şiveden ötürü aşağıladıklarını, özellikle Kıbrıs'lı kadınlara (giyim tarsi vb, sebeplerden) cinsiyetçilikle karşılaştıkları söylenmiştir. Bazı katılımcıların görüşü şu şekildedir; *“Evet, baskı hissettim. Nişanlımın ailesi KKTC vatandaşı, benim ailem ise TC vatandaşıdır. Bu konuda çok baskıya uğradım. İlk günden beri beni istemediler, dışladılar. Bu konuda hala öyleler. TC'yi sevmiyorlar. Beni istememelerinin tek sebebi TC vatandaşı olmam”*.

Sosyal kimlik kuramı ve kültürel kimlik kuramına bakıldığında iki kimliğe sahip bireylerin kendilerini ortada hissettikleri, iki kültürün birbirini kabullenmede zayıf oldukları görüşlerine rastlanılmıştır.

4.3.1.4 Kültürel Farklılıklar

Odak grup görüşmesi ile yapılan mülakatlar sonucunda, iki kültürünün benzer noktaları olsa da birbirlerinden farklı oldukları görüşlerine rastlanılmıştır. İki kültürün benzer noktaları olsa da kültürel kimlik kuramı ve sosyal kimlik kuramına baktığımızda kültürel farklılıkların çatışmalara sebebiyet verdiği ve iki kültürün de atalarından öğrendiklerini sürdürmeye çalışmaların aidiyet çatışmasına ve görüş farklılıklarının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlendi.

Kültür çok geniş bir kavramdır. İki kültürün farklılıkları olduğu kadar, yemek, dil ve dini inanç gibi benzerlikleri de vardır. Bir katılımcının konu üzerine düşünceleri şu şekildedir; *“Ortak olan çok fazla şey var. En başta Türklüğümüz ortak, hepimiz Türk’üz. Bunun dışında dil, vücut dili vesaire. Aslında her şeyimiz ortak yalnızca Kıbrıs’ta gözlemlediğim bir şey olarak KKTC vatandaşı –TC vatandaşı ayrımı var. TC vatandaşı olanlar Kıbrıslı olarak kabul edilmiyor”*.

Katılımcılar bu konuda en büyük farklılığın Türkiye’nin Kıbrıs’a göre daha baskıcı ve katı olduğunu belirtmişlerdir. Kıbrıs’ta ise katılımcılar daha rahat hareket ettiklerini Kıbrısın daha özgür bir ülke olduğunu belirtmişlerdir. Bir katılımcının konu üzerine düşüncesi şu şekildedir; *“Kültürel yönden farklarımız var. Mesela Türkiyelilerin çocukları daha baskıcı bir şekilde büyür. Fazla rahat büyüyemezler. Ama Kıbrıslıların çocukları daha rahattır”*.

Farklılıkların ve benzerliklerin kutlanmadığı, zıtlaşarak ötekileştiği doğrultuda iki kültürün çatışmadan var olması güçtür.

4.3.1.5 Evlilik

Sosyal kimlik kuramı ve kültürel kimlik kuramı ışığında yanıtlanmış mülakat sorularına bakıldığında katılımcılardan bir kısmı kültürel farklılıklar, dil, din aynı olsun ya da olmasın evlenecekleri kişiyi seçerken bunun bir önemi olmadığını, karşılıklı sevgi ve saygının eş seçerken daha önemli olduğunu vurgulamıştır. Yine bazı katılımcılar eşinin Kıbrıslı olmasını kendi gibi kimlik çatışması yaşamayan biriyle hayat kurmak istediklerinden kaynaklandığını dile getirmiştir. Buna örnek olarak katılımcılardan vermiş olduğu yanıtlardan birkaçı şu şekildedir;

Bir katılımcı Kadın 10 *“Eğer ben evliliği düşünürsem, eşimin kendim gibi birisi olmasını tercih ederim. Çünkü sonuç olarak kültürlerin ve geleneklerin farklı olduğu görüşündeyim. O yüzden benim gibi Türkiyeli birisini tercih etmek isterim”*.

Kadın 1 *“Ben hiçbir şekilde ayrımcılık yapmam. Yapanları da kınıyorum. Benim için insan olması, bana değer vermesi ve beni sevmesi önemli”*.

Erkek 7 *“Hiç fark etmez. Benim eşim KKTC vatandaşı da olabilir, TC vatandaşı da. Annesi ve babası TC vatandaşıysa böyle bir konuda sınırlandırmak olmaz. Yabancı biriyle de evlenebiliriz, bir Rum ile de. Kimliğin bir önemi yok. İnsan olsun, birbirini sevsin ve saysın bu yeterlidir.”*

Katılımcılara bakıldığında kültürün, dilin, dinin bir önemi olmadığı kendilerine değer veren bir insanla evlenebilecekleri görüşünü belirtmişlerdir. Kadın katılımcılardan bazıları ise kendileri gibi olan Türkiyeli biriyle evlenmeyi tercih edeceklerini dile getirmişlerdir.

4.3.1.6 Aitlik

Odak grup görüşmelerinde ele alınan ‘**Vatanınız olarak açıklayacağınız yer sizin içinneresidir? Nedenini açıklar mısınız?**’ Sorusuna verilen cevaplara bakıldığında 17 katılımcı Kıbrıs’ı vatan olarak görmektedir. Buna, Kıbrıs’ta doğmak, Kıbrıs’ta hayat kurmak gibi etkenler olsa da Kıbrıs’ın daha modern ve özgür bir coğrafya olması da önemli bir yer tutmaktadır. Katılımcılardan birisi bu konu hakkında şunları dile getirmiştir ‘*Ben Kıbrıs’ta doğduğum ve büyüdüğüm için vatanım Kıbrıs’tır.*’ Bir başka katılımcı ‘*Kıbrıs olarak açıklıyorum çünkü burada doğdum ve büyüdüm. Burada yaşadığım için burayı daha çok benimsedim. Göçmen olan ailelerimiz açısından bakacak olursak onlar için Türkiye’dir ama biz burada bir düzen kurduk. O yüzden önceliğim Kıbrıs’tır. Fakat Türkiye de benim bir vatanımdır.*’

Katılımcılar vatan olarak Kıbrıs’ı benimsediklerisöylense de de Türkiye’nin de kendi –ana- vatan olduğunu dile getirdi.

Bölüm 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmanın sonucu ve öneriler paylaşılacaktır. 1974 sonrası devlet tarafından Maraş bölgesine yerleştirilen göçmen ailelerin çocuklarının çocukları, torunları ile görüşmeler yapılmıştır. 1974 harekâtı sonrası Türkiye’den Kıbrıs’a göçmen olarak gelen ve yerleşenlerin, ‘Kıbrıslılar’ tarafından ‘KKTC vatandaşı’ Türkiyeliler olarak ayrıştırıldıkları, iki kültür ve kimlik inşasındaki temel fark olarak bu çalışmada gözlemlenmiştir. Çalışma, odak grup ile sınırlıdır, bir genelleme yapmanın doğru olduğu belirtilmelidir.

Kültürel Kimlik Gelişimi ve Sosyal Kimlik Kuramına bakılarak, kültürlerarası iletişimde, iki kültürün de birbirlerini kabullenme, saygı gösterme durumlarında zayıf olduklarına rastlanılmıştır. Gözlenen bir diğer önemli durum ise, 1974 sonrası Türkiye’den Kıbrıs’a göçmen gelen ailelerinin çocukları Türkiye’de “Kıbrıslı” ve Kıbrıs’ta ise “Türkiyeli” denilerek her iki kültürde de ötekileştirildikleri, diasporik kimliğin kendilerini ortada hissetmelerine neden olduğu ortaya koymaktadır. Kıbrıskültürü ile Türkiye kültürünün birbirine çok benzemediğini, Türkiye’nin kültürel konularda Kıbrıs’tan daha geleneksel düşünceye sahip olduğu, bu nedenle de kültürel çatışmanın yaşandığını söylemek mümkündür.

Diğer bir durum da, odak grubundaki Maraş’ta yaşayan genç kadınlar, TC vatandaşı biri ile evlenmeyi tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Evli olan kadınlar da bu fikri,

gelenek, görenek ve inançlarına daha uyumlu olduğundan TC vatandaşı biriyle evlendiklerini ve kültür çatışma yaşamadıklarını söylemişlerdir. Katılımcıların bazıları ayrımcılık, ırkçılık yapmanın doğru olmadığını ve yabancı dahi olsa karşısındakini karşılıklı sevip saymanın daha değerli olduğu görüşünü belirtmiştir. Kadın katılımcılardan çok farklı olarak, Erkek katılımcıların hepsi Kıbrıslı bireyle evlenmeyi tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Hayat arkadaşları, Kıbrıslı olursa, yaşadıkları bu kültürel çatışmadan uzak kalacakları, ayrıca adanın tümüne, ‘Rum tarafına’ seyahat özgürlüğü kazanabileceklerine olan inançları olarak ifade etmişlerdir.

Kültürel kimlik kuramı çerçevesinde, göç yaşamış ailelerin çocukları, Kıbrıs’ta istenmedikleri, kendilerine “bakılan bakışlarla” bile bunu hissettiklerini, Kıbrıslılarla aralarında bir eşitlik olduğuna inanmadıklarını; iş, okul ve devlet dairelerinde ayrımcılığa uğradıklarını dile getirenler, buna rağmen kendilerini Kıbrıslı olarak hissettiklerini ve Kıbrıs’ı benimsediklerinin üstünü çizdiler.

Sosyal kimlik kuramına baktığımızda Maraş’ta yaşayan gençlerin Türk kültürü ile Türkiye kültürünün çoğu konularda benzerlik gösterdiğini, fakat birçok örf ve âdetin de çok farklı olduğunu; her kültürde de örf ve adetlerini farklı yaşadıklarını ve yerine getirdiklerini; her iki kültürün de örf ve adetlerinden ödün vermedikleri görülmektedir. Bu da kültürlerarası ayrışma yaşanmasında büyük bir etkidir.

Kıbrıs’a göçmen olarak ailelerin Kıbrıs’ta doğup büyüyen çocukların Kıbrıslı/Türkiyeli diasporik kimlik çatışmasında bulduklarını ‘görmek mümkündür. Ayrıca odak grubundakiler, Kıbrıslıların kendilerini ötekileştirdiğini ve dayanışma içinde olmadıkları, dışlandıkları ifade edilmiştir. Türkiye’de ise Kıbrıs’ta doğup büyüyen odak grubun, “zengin ve kendini beğenmiş” olarak ötekileştirildikleri, Kıbrıs

şivesi ile Türkçe konuşan odak grupundaki gençlerin, aşağılanma, ayrımcılık maruz kaldıkları, dışlandıkları ve psikolojik şiddet gördüklerini belirtmiştir. Bu kuramda söylendiği gibi grup dışarısında olan dışarıda kalır ve bireyin sosyal kimliğini ait olduğu grup belirler.

1974 hareketi sonrası, Türkiye'den Kıbrıs'a ekonomik göç yaşayan, Mağusa'nın Maraş bölgesine yerleşen göçmen ailelerin çocukları, hem KKTC'de hem Türkiye'de ayrımcılıkla karşılaştıklarını, Türkiye'de 'Kıbrıslı', Kıbrıs'ta 'Türkiyeli' Kıbrıslı kimliği ve aidiyeti geliştirmek yerine 'Anavatan'a aidiyet hissetmeleri, kültürel entegrasyonda gözlemlenen bir engeldir... Katılımcılarda gözlemlenen bir diğer durum da melez kimlik ve diasporik kimlik açısından bireylerin kimlik inşasında zorluklar yaşadığı- yönündedir. Katılımcılar melez kimlik açısından bakıldığında çift kimliğe sahip oldukları, iki kültür arasında sıkışmalarına ve her iki kültürü de benimsemekte zorluklar yaşadıkları gözlemlenmiştir. Diasporik kimlik ise bir kaçış olarak kullanmışlar ve ne zaman ötekileştirme, istenmeme, dışlanma durumları ile karşılaşsalar diasporik kimliğin ardına sığındıkları görülmüştür.

Her iki kültürde de görülen ayrımcılık durumu çocukluk yaşta ailelerden ve arkadaşlardan duyulur ve görülür. Hiçbir çocuk ayrımcılığı, ırkçılığı bilerek dünyaya gelmez, sonradan öğrenir. Bu açıdan da Mağusa Maraş'ta yaşayan gençlerde ailelerinin görüş ve düşüncelerinden, kültürel iletişimle, sosyal olarak öğrendiği kodların da etkisiyle bir veya birden çok kimlik inşası görülmektedir. 1974 sonrası Kıbrıs'a göçmen gelen ailelerin Kıbrıs'ta neredeyse yarım asırlık tarihinde nene ve dedelerden torun devrine kadar her açıdan pek çok şeyin değiştiği vurgulanmıştır.

Tez çalışmasında odak grup örnek alınarak, göç mekânlarındaki kültürel değerlerin, kimlik inşası ve aidiyetin, aileden bağımsız da değişebileceği gözlemlenmiştir. Genç nesil, anne babasının Kıbrıs'a çocuk yaşta gelip Kıbrıs kültürden etkilendikleri, kendi görüş ve düşüncelerinin Kıbrıs'ta yaşayan Kıbrıslılarla daha çok benzeştiğini de söylemektedirler. Özellikle katılımcılar Türkiye'deki geleneklerin Kıbrıs'a göre daha sert ve baskıcı olduğunu düşünüyorlar ve bu açıdan kendilerini Kıbrıs'a daha çok ait hissettiklerini, eski neslin düşüncelerinin ve adetlerinin de artık geride kaldığını dile getirdiler.

Gelecek çalışmada, nicel bir yöntem tercih edilebilir. Kıbrıs'a ekonomik sebeplerden değil de hayati sınırlamalardan göç etmiş olan bireylerle anket çalışması yapılabilir. Geniş ölçekli bir araştırma ile konu hakkında genellemeye gidilebilir ve durum saptamasıyla öneriler yapılabilir. Böylece daha çok görüş ve düşünceye ulaşılabilir.

KAYNAKLAR

- Agocuk, P., & Kanlı, İ. (2018). *1990 Sonrası Türk Sinemasında Dış Göç Filmlerinde Toplumsal Cinsiyetin Söylemsel İnşası*, Yakın Doğu Üniversitesi, Kıbrıs, Cilt 8, Sayı 3, Sayfa 528.
- Akay, R. (2013). *Kültürlerarası İletişimde İletişimsel Yetinin Rolü*, Akademik İncelemeler Dergisi, Sakarya Üniversitesi, İstanbul, Cilt 8, Sayı 3. Sayfa 312.
- Akdemir, Ş., & Duru, A. (2014). *Ayrımcılığın İnsan Hakları Boyutu ve Pozitif Ayrımcılık*, Üsküdar Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, İstanbul, Cilt 3, Sayı 4, Sayfa 898.
- Akmeşe, E. (2020). *Ötekileştirmenin Diyalektiği Bağlamında Bireyin Varoluşsal Bunalımı Üzerine Bir Analiz*, İnönü Üniversitesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, Sayfa 59.
- Aksoy, E. (2010). *Almanya'da Yaşayan Üçüncü Kuşak Türk Öğrencilerin Kimlik Algılamaları Ve Buna Bağlı Olarak Karşılaştıkları Ayrımcılık Sorunları*, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Ankara, Cilt 1, Sayı 12, Sayfa 36.
- Alp, S., & Taştan, N. (2011). *Türkiye'de Irk veya Etnik Köken Temelinde Ayrımcılığın İzlenmesi Raporu* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.

- Alpay, E. (2018). *Sosyal İnşacılık Kuramı Çerçevesinde Türk ve Bulgar Kimliği*, İstanbul, Genel Satış Pazarlama Yayınevi.
- Arsoy, A. & Başarır H. (2019) *Post- War Re Settlements In Varosha: Paradise To Ghetto*, Open House, Cilt 44, Sayı 2, Sayfa 53.
- Aşkaroğlu, V. (2017). *Toplum Ve Birey: Yabancılaşma Üzerine Kuramsal Bir Araştırma*, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi, Karadeniz, Cilt 35, Sayı 35, Sayfa 74.
- Avcı, E. (2014). *Diasporada Bir Kürt Müzisyen Nizamettin Arıç*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Bal, M. (2011). *İmaj ve Önyargı Faktörünün Gazete Haberlerine Etkisi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Kahramanmaraş, Cilt 1, Sayı 2, Sayfa 205.
- Bekiroğlu, O., & Balcı, Ş. (2014). *Kültürlerarası İletişim Duyarlılığının İzlerini Aramak: İletişim Fakültesi Öğrencileri Örneğinde Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Mersin, Cilt 1, Sayı 35, Sayfa 433
- Beydili, E., & Cankurtaran, Ö. (2016). *Ayrımcılık Karşıtı Sosyal Hizmet Uygulamasının Gerekliği Üzerine*, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara, Cilt 27, Sayı 1, Sayfa 5.

Binti, H. (2017). *Ötekileştirme*, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 3, Sayfa 2.

Biricik, İ. (2020). *Romanlarda Ötekileştirilen Kimlik: Dış Türkler*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi, Ankara, Cilt 24, Sayı 1, Sayfa 11.

Birsel, B., & İslamoğlu, G., & Börü, D. (2009). *Kültürel Boyutlar İçerisinde Şekillenen Çatışma Tarzları*, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, İzmir, Cilt 10, Sayı 2, Sayfa 249.

Bostan, H. (2017). *Türkiye’de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Coğrafya Dergisi, Ankara, Cilt 1, Sayı 35, Sayfa 5.

Çağırkan, B. (2016). *Göç, Hibrit, Kimlik ve Aidiyet: Yeni Toplular, Yeni Kimlikler*, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, İstanbul, Cilt 5, Sayı 8, Sayfa 2615.

Çakır, M. (2010). *Kültürlerarası İletişimin Bir Yönü: Özün Ötekileştirilerek Yabancılaştırılması*, Turizm Araştırmaları Dergisi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Cilt 21, Sayı 1, Sayfa 76.

Çelik, M. (2017). *Kavramsal Olarak Diaspora, Ermeni Diasporası ve Lübnan Ermeni Diasporası*”, Tarih ve Gelecek Dergisi, Alparslan Üniversitesi, Muş, Cilt 3, Sayı 3, Sayfa 230.

Çoban, E. (2015). *Tarih, Travma ve Kimlik: Ermeni Diasporada Kimlik Ve Kimliğin Yeni Nesillere Aktarımı*, Ermeni Araştırmaları Dergisi, Çankaya Üniversitesi, Ankara, Cilt 1, Sayı 52, Sayfa 145.

Devlet Planlama Örgütü, 16.08.2020 Tarihinde <http://www.devplan.org/frame-tr.html> adresinden erişildi.

Doğan, İ. (2019). *Algılanan Sosyal Destek İle Yaşam Tatmini ve Özgüven İlişkisi: Göçmenler Üzerine Bir Araştırma*, Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, Cilt 12, Sayı 1, Sayfa 588.

Duru, A. (2014). *Ayrımcılığın İnsan Hakları Boyutu ve 'Pozitif Ayrımcılık'*, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, İstanbul, Cilt 3, Sayı 4, Sayfa 892.

Ekici, S., & Tuncel, G. (2015). *Göç Ve İnsan*, Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, İstanbul, Cilt 10, Sayı 1, Sayfa 11.

Erdem, T. (2019). *Üçüncü Ve Dördüncü Kuşak Göçmenlerde Etnik Kimlik Algısı ve Sembolik Etniste*, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, İzmir, Cilt 19, Sayı 1, Sayfa 29.

Erdönmez, İ. (2019). *İletişimin Döngüsel Süreci Bağlamında Sözlü İletişim*, Uluslararası Sanat, Kültür ve İletişim Dergisi, Yakın Doğu Üniversitesi, Kıbrıs, Cilt 2, Sayı 1, Sayfa 84.

- Erikli, S. (2020). *Çalışma Yaşamında Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığın Görünümü*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Ankara, Cilt 2, Sayı 1, Sayfa 42.
- Gemici, E., & Çatal, S. (2019). *Göç ve Çokkültürlülük*, Anadolu Strateji Dergisi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Cilt 1, Sayı 1, Sayfa 53.
- Göker, E. (2018). “*Nereye Aitiz*” *Diasporik Kimlik ve Türk Vatandaşlığı Kıskaçında Çerkes Kimliği*, Sosyal Bilimler Dergisi, İstanbul, Cilt 3, Sayı 1, Sayfa 92.
- Göker, G., & Meşe, G. (2011). *Türk Göçmenlerin İtalyanlara Bakış Açısı: Bir Kültürlerarası İletişim Araştırması*, Selçuk Üniversitesi İletişim Dergisi, Konya, Cilt 7, Sayı 1, Sayfa 67.
- Göksu, F. (2015). *Kültürlerarası Evliliklerde Kimlik Problemi: Katalan-Türk Evlilikleri Üzerine Kalitatif Bir Çalışma*, İletişim Çalışmaları Dergisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Cilt 1, Sayı 1, Sayfa 35.
- Gönenç, Ö. (2007). *İletişimin Tarihsel Süreci*, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, İstanbul, Cilt 1, Sayı 28, Sayfa 91.
- Gül, İ. (2012). *Hukukta Ayrımcılık Yasağı*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Gürses, İ. (2005). *Önyargının Nedenleri*, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 14, Sayı 1, Sayfa 144.

- Hall, E. (1998). *Kimlik: Topluluk/Kültür/Farklılık*, Sarmal Yayınları, Ankara.
- Işık, E. (2018). *Hanif Kureishi'nin Varoluşların Budası Adlı Eserinde 'Öteki' Kavramı*, Molesto Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Batman Üniversitesi, Cilt 1, Sayı 1, Sayfa 162.
- Işıl, Ş. (2012). *Kültürlerarası İletişim Bağlamında Cumhuriyet Üniversitesindeki Gençlerin Almanlara Yönelik Kalıp Yargıları*, Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 36, Sayı 2, Sayfa 27.
- Jean, E. (2018). *Bilim ve Önyargılar: Prehistorik İnsana Bakışlar*, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Çorum, Cilt 11, Sayı 2, Sayfa 145.
- Kanık, C. (2018). *Türk Kökenli Göçmenlerin Kimlik Yönelimi*, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Çorum, Cilt 11, Sayı 1, Sayfa 233.
- Karacaoğlu, K., & Reyhanoğlu, M. (2006). "Kıbrıs Türkü" ve "Türkiyeli" Ayrımı Bağlamında İşyerinde Yıldırma "KKTC'deki Sağlık Sektöründe Çalışanlara Yönelik Bir Araştırma", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Ankara, cilt 61, sayı 4, Sayfa 154.
- Karşlı, Ö. (2016). *Ernst Cassirer'de Kültürün Anlamı*, Jomelips Dergisi, Bartın, Cilt 1, Sayı 2, Sayfa 40.

Kayalar, M. & Yıldız, S. (2018). *Türkiye'deki Suriyelilerin ve Suriyeli Girişimcilerin Diaspora Yaklaşımları Bağlamında İncelenmesi*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 10, Sayı 25, Sayfa 460.

Keçeci, Ş. (2019). *İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Yürütülmesinde Yeni Bir Model Önerisi*, Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, Sayfa 50.

Keser, Ü. (2006). *Kıbrıs'ta Göç Hareketleri ve 1974 Sonrası Yaşananlar*, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, Cilt 5, Sayı 12, Sayfa 105.

Kiraz, S. (2015). *Kitle, Kültür, Bunalm ve Yabancılaşma*, Mavi Atlas Dergisi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul, Cilt 1, Sayı 5, Sayfa 127.

KKTC De Facto ve De Jure Nüfusunun İlçe, Bucak ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2006
16.08.2020 Tarihinde <http://www.devplan.org/frame-tr.html> Adresinden Erişildi.

KKTC Nüfus Sayımı Sonuçları 2011 25.08.2020 Tarihinde
<http://www.devplan.org/nufus2011/tablolari/tablo%208.%20dogyerikktc.xls> Adresinden Erişildi.

KKTC Nüfus Sayımı Sonuçları, 2006 25.08.2020 Tarihinde
<http://nufussayimi.devplan.org/n%20c3%bcfus%20tablolari%20c4%b1/nitelikler/tablo7.nitelik.zip> Adresinden Erişildi.

- Konuk, N. (2018). *Kıbrıslı Türklerin Göçmenlere Bakışı*, Kıbrıs Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi, Kıbrıs, Cilt 11, Sayı 3, Sayfa 56.
- Kundakçı, S. (2013). *Heteroseksizm ve Ötekileştirme Eleştirisi*, Liberal Düşünce Dergisi, Ankara, Cilt 1, Sayı 71, Sayfa 69.
- Kurtuluş, H., & Purkıs, S. (2014). *Kuzey Kıbrıs'ta Türkiyeli Göçmenler*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Mandacı, N. (2014). *Diyaspora Siyaseti Gölgesinde Uzlaşma: Türk-Ermeni Uzmanı Komisyonu'ndan Bazı Dersler*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 16, Sayı 2, Sayfa 58.
- Metin, B. (2018). *İşgücü Piyasasında Yaşa Dayalı Ayrımcılık Sorunu ve Yaşa Dayalı Ayrımcılıkla Mücadele: ABD ve AB Uygulamaları Çerçevesinde Türkiye İçin Bir Değerlendirme*, Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Ankara, Cilt 10, Sayı 18, Sayfa 74.
- Mora, N. (2008). *Medya ve Kültürel Kimlik*, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, İstanbul, Cilt 5, Sayı 1, Sayfa 4.
- Oğuz, E. (2011). *Toplum Bilimlerinde Kültür Kavramı*, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Ankara, Cilt 28, Sayı 2, Sayfa 133.
- Oksal & Bilgin (2008). *Kültürel Kimlik ve Eğitim*, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Bursa, Cilt 1, sayı 1. Sayfa 85.

- Onur, H. (2003). *Öteki Sorunsalının “Alterite” Kavramı Çerçevesinde Yeniden Okunması Üzerine Bir Deneme*, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Cilt 21, Sayı 2, Sayfa 261.
- Orhan, U. (2015). Sosyal Gerçeklik Mi, Algı Mı?, Almanya’daki Türklerin İşyerlerinde Irksal Ayrımcılık Deneyimleri Üzerine Bir Çalışma. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Elâzığ, Cilt 25, Sayı 1, Sayfa 176.
- Öksüz, Y., & Öztürk, M. (2016). *Öğretmen Adaylarının Çatışma Eylem Stilleri İle Kültürlerarası Duyarlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, Samsun, Cilt 5, Sayı 4, Sayfa 2.
- Örücü, S. (2020). *Yahudi Diasporasının Filistin’e Göçü ve İsrail Devleti’nin Kuruluşu*. Vakanüvis Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, Sayfa 230.
- Özdemir, Ö. (2018). *Mülteci Kamplarında Etkili İletişim Yöntemleri Neden Önemlidir?* Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, Batman, Cilt 8, Sayı 2.Sayfa 59
- Özensel, E. (2020). *Farklılıkların Bir Arada Yaşamada Bir Sorun Alanı Olarak Ötekinin Ötekileştirmesi*, Selçuk Üniversitesi İletişim Dergisi, Konya, Cilt 1, Sayı 43, Sayfa 374.

- Özeskici, E. (2017). "*Öteki*" Kavramı Üzerine Görsel Çözümler, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Özmen, Ö., & Albayrak, A. (2018). *Turizm Gelişimi ile Kültürel Kimlik Olgusu Arasındaki İlişki: Alaçatı Örneği*, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt 19, Sayı 1, Sayfa 135.
- Öztürk, E. (2015). *Tarih, Travma ve Kimlik Ermeni Diasporada Kimlik Ve Kimliğin Yeni Nesillere Aktarımı*, Çankaya Üniversitesi Dergisi, Ankara, Cilt 1, Sayı 52, Sayfa 141.
- Posas, E. (2017). *Medyada "Öteki" nin Temsili: Etnik Komediler*, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Cilt 5, Sayı 2. Sayfa 929.
- Saban, A. (2007). *Lisansüstü Öğrencilerin Nitel Araştırma Metodolojisine İlişkin Algıları*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 1, Sayı 17, Sayfa 84.
- Sağlam, M., & Yaşar, T. (2017). *Teoride, Pratikte ve Araştırmalarda Öteki Ve Ötekileştirme*, Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimleri Araştırmaları Dergisi, Bolu, Cilt 3, Sayı 12, Sayfa 140.
- Sakut, E. (2018). *Türkiye'de Çerkeslerin Diaspora Kültürü*, Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi, cilt 4, sayı 8, Sayfa 16.

- Seçil, M. (2018). *Kültürün Mekansal Değişimler Üzerindeki Etkisi*, Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat, Cilt 4, Sayı 3, Sayfa 75.
- Suiçmez, M. (2018). *Medyada Kadın Bedeninin Ötekileştirilmesi: Victoria Secret Modeli*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Samsun, Cilt 3, Sayı 2, Sayfa 68.
- Şahin, Y. (2013). *Çatışma Kuramları ve Kimlik Temelli Çatışmalar: Teorik Bir Giriş*, Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi, Yalova, Cilt 1, Sayı 1, Sayfa 9.
- Şen, E. (2017). *Algılanan Ayrımcılık ve Sosyal Kimlik İlişkisi: Türk ve Kürt Etnik Grupları Üzerine Bir Çalışma*, Nesne Psikoloji Dergisi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Cilt 5, Sayı 11, Sayfa 451.
- Şimşek, S. (2002). *Günümüzün Kimlik Sorunu ve Bu Sorunun Yaşandığı Temel Çatışma Eksenleri*, U.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Bursa, Cilt 3, Sayı 3, Sayfa 33.
- Tacoğlu, T., & Arıkan, G., & Sağır, A. (2012). *Boşnak Göçmenlerde Göç ve Kültüre Kimlik İlişkisi Fevziye Köyü Örneği*, Electronic Turkish Studies, Cilt 1, Sayı 7, Sayfa 1948.
- Taşdemir, N. (2017). *Göçmenler Arasında Algılanan Ayrımcılık, Psikolojik İyi Olma Hali ve Sosyal Kimlikler İlişkisinin Değerlendirilmesi*, Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sinop, Cilt 1, Sayı 2, Sayfa 52.

- Tatar, H. (2013). *Sürgünlerin Mekânı Dünya: Göç, Çokkültürlülük ve Ötekileştirme*, Humanities Sciences, Cilt 8, Sayı 1, Sayfa 77.
- Tekin, Ş. (2019). *Türklerde Devlet-Kimlik İlişkisi: Devlet Kimliği, Milliyetçilik Araştırmaları Dergisi*, Trakya, Cilt 1, Sayı 2, Sayfa 81.
- Törel, T., & Akova, S. (2020). *Etnik Kimlik ve Kültürel Öğelerin Satın Alma Eğilimi Üzerine Etkileri: İstanbul İli Pendik İlçesi Örnelemi*, Akademik Hassasiyetler Dergisi, Cilt 7, Sayı 13.
- Türkkan, Z. (2011). *Kimliğin Oluşumunda ve Korunmasında Dinin Rolü*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Felsefe Ve Din Bilimleri, Ankara.
- Tyler, E. (2016). *Kültür Bilimi*, Viraverita E –Dergi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Cilt 1, Sayı 2, Sayfa 91.
- Ulusoy, H. (2017). *Kültürlerarasılık, Çokkültürlülük ve Etnisite: Eskişehir'deki Çerkeslerin Kültürlerarası İletişim Pratikleri*, Akdeniz İletişim Dergisi, Denizli, Cilt 1, Sayı 27, Sayfa 168.
- Ulutaş, Ü., & Kamber, A. (2016). *İç Göç ve Mekansal Dışlanma*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Eskişehir, Cilt 17, Sayı 4, Sayfa 4
- Utma, S. (2019). *Bilgi Çağında İletişim Olgusu ve "İletişimsizlik" Becerisi*, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, Sayfa 265.

- Ünlü, S., Kızıllhan, T. & Elciyar, K. (2018). *Göçmenlerin Uyum Sağlama Sürecinde Yaşadıkları Çatışmalar ve Sayısal Topluluklar*, Selçuk İletişim Dergisi, Konya, Cilt 11, Sayı 1, Sayfa 7.
- Ünür, E. (2013). *Görünmeyen Kimlikler: Öteki Kimliği Bağlamında “Kayıp Şehir” Dizisinin Analizi*, Akademik İncelemeler Dergisi, İstanbul, Cilt 8, Sayı 2, Sayfa 257.
- Yalçın & Erçen (2004). *Kültür ile Şekillenen Çatışma Tepkileri Üzerine Bir Uygulama*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Adana, Cilt 13, Sayı 12, Sayfa 208.
- Yalçın, E., & Kara, Ö. (2016). *Kırsal Göç ve Tarımsal Üretime Etkileri*, Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi, Şanlıurfa, Cilt 20, Sayı 2, Sayfa 155.
- Yaldız, F. (2014). *Uluslararası Göç ve Diaspora ile İlişkili Kavramlar*, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmalara Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, Sayfa 384.
- Yanık, C. (2013). *Etnisite, Kimlik ve Milliyetçilik Kavramlarının Sosyolojik Analizi*, Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, Cilt 1, Sayı 20, Sayfa 232.
- Yanık, C. (2013). *Etnisite, Kimlik ve Milliyetçilik Kavramlarının Sosyolojik Analizi*, Uludağ Üniversitesi Dergisi, Bursa, Cilt 1, Sayı 20, Sayfa 232.

Yanmış, M., & Kahraman, B. (2013). *Gençlerde Dini ve Etnik Kimlik Algısı: Diyarbakır Örneği*, Sakarya Üniversitesi, Akademik İncelemeler Dergisi, Sakarya, Cilt 8, Sayı 2, Sayfa 122.

Yayak, A. (2018). *Etnik Kimlik Algısının Dört Boyutu*, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Bursa, Cilt 7, Sayı 2. Sayfa 780.

Yeniçeri, H. (2014). *William Saroyan'ın Eserlerinde Etnik Kimlik ve Diaspora*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.

Yeşilçayır, C. (2019). *Desiderius Erasmus'da Ötekileştirme Sorunsalı*, Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 16, Sayfa 222.

Yılmaz, Y., & Kaya, M. (2012). *Atatürk; Türk Kimliği Ve Ötekileştirme*, 21.Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmaları Dergisi, Ankara, Cilt 1, Sayı 1, Sayfa 140.

Yolcu, M. (2014). *Diaspora ve Kimlik*. Kömen Yayınları, Konya.

EKLER

Ek 1: Etik Kurul Onayı

 Doğu Akdeniz Üniversitesi "Erdem, Bilgi, Gelişim"	Eastern Mediterranean University "Virtue, Knowledge, Advancement"	99628, Gazimağusa, KUZZEY KIBRIS / Famagusta, North Cyprus, via Mersin-10 TURKEY Tel: (+90) 392 630 1995 Faks/Fax: (+90) 392 630 2919 E-mail: bayek@emu.edu.tr
Etik Kurulu / Ethics Committee		
Sayı: ETK00-2020-0189	29.07.2020	
Konu: Etik Kurulu'na Başvurunuz Hk.		
Sayın Pınar Özertural (18500063)		
İletişim Fakültesi Yüksek Lisans Öğrencisi		
<p>İletişim Etik Alt Kurulu'nun 29.07.2020 tarih ve 2020/81 sayılı toplantısında incelenerek uygun bulunan, Doç. Dr. Aysu Arsoy danışmanlığında yürüttüğünüz "KKTC ve TC Kimliğine Sahip Bireyler Arasında Kimlik Çatışması ve Ötekileştirme" adlı yüksek lisans tez çalışmanız, Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından onaylanmıştır.</p>		
Bilginize rica ederim.		
		
Prof. Dr. Yücel Vural		
Etik Kurulu Başkanı		
YV/ns.		
www.emu.edu.tr		

Ek 2: Araştırma Soruları

1. Yaş
2. Meslek
3. Medeni durumu

1-Hayatınızda aldığınız en ufak kararlarda kendi kültürel (toplumsal) gelenek ve öğretilerinize dayanarak mı alırsınız? Yoksa kendi görüş ve düşüncelerinize göre mi kararlaştırıyorsunuz?

2-Kendi gelenek ve göreneklerinize baktığınızda ‘zaman geçtikçe değişmeye başladı’ veya ‘asla değişmez’ düşüncelerinden hangisini seçersiniz?

3-Vatanınız olarak açıklayacağınız yer neresidir? Nedenini açıklar mısınız?

4-Ailenizdeki göçmenlik hikâyenizi anlatır mısınız?

5-Göçmen bir ailenin çocuğu olmak size ne ifade ediyor?

6-Kıbrıs ve TC kimliğine sahip olmanızın size göre artı ve eksi yanları nelerdir? Hangi kimliğiniz size ne ifade eder?

7-Kimliğinizden ötürü hiç baskı altında hissettiniz mi? Hissettiyseniz nedeni nedir?

8-Sizce iki kültür arasında ortak değerler var mıdır? Bu değerler iki kültür arasında olan iletişimin yakınlaşmasında etkili midir? Evet ise nedenini açıklar mısınız?

9-Kıbrıs ve Türkiye, coğrafi kimliğin birbirleri arasında kültürel farklılıkları olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklar mısınız?

10-KKTC ve TC kimliğine sahip bireylerin kendi aralarında bir çatışma yaşıyor mu?

11-KKTC sınırları içinde kendi gelenek ve göreneklerinizi rahat bir Şekilde uygulayabiliyor musunuz? Açıklayınız.

12- KKTC ya da TC vatandaşı olan birisi ile evlenme hakkınız olsaydı hangi kimliğe sahip bireyi seçerdiniz? Nedenleri nelerdir?

13-Hem KKTC hem TC vatandaşı olmak size nasıl hissettiriyor? Avantaj ve dezavantajları nelerdir? Açıklar mısınız?

14-Gelenek ve göreneklerinizi hangi kültürün etkisinde devam ettiriyorsunuz?

Ek 3: Mülakatlar

KADIN KATILIMCILAR

Tüm katılımcılara yöneltilen ilk soru şu şekildedir; **Hayatınızda aldığınız en ufak kararda kendi kültürel(toplumsal) gelenek ve öğretilerinize dayanarak mı alıyorsunuz? Yoksa kendi görüş ve düşüncelerinize göre mi kararlaştırıyorsunuz?**

Kadın 1: *“Çoğunlukla kendi gelenek ve göreneklerime göre alıyorum. Çünkü ailem TC vatandaşı olduklarından dolayı gelenek ve göreneklerine çok önem verirler. Ama bazı konularda kendi görüşlerime göre de alıyorum”.*

Kadın 2: *“Genel olarak kendi kişisel görüşlerime göre alıyorum ama çevreyi ya da diğer insanların ne diyeceğini düşünerek de alıyorum”.*

Kadın 3: *“Tabi ki her ikisi de etkili ama daha çok kültür ve geleneklerimize göre hareket etmeye çalışıyorum. Çünkü bir aile yapımız var, bulunduğumuz bir toplum var, ona dikkat ederek hareket etmeye çalışıyorum ve tabiki kendi görüşlerim de var, düşüncelerim buna göre şekilleniyor”.*

Kadın 4: *“Gelenek ve göreneklerimize bağlı bir aileyiz, o yüzden yaşantıma bunlara bağlı olarak devam ediyorum, bağlı olmak zorundayım”.*

Kadın 5: *“Kendi dini inancımdan yola çıkarak, düşüncelerime ve fikirlerime uygun ortak bir nokta bulup öyle karar veriyorum. Gelenek ve göreneklerime çok fazla bağlı olmamakla birlikte daha çok dini inanç konularına uyuyorum”.*

Kadın 6: “Gelenek ve göreneklere göre karar almak benim için doğru değil. Bana göre doğru olan neyse o şekilde karar alırım, aksi takdirde kendimi kafeste gibi hissederim”.

Kadın 7: “Önceliğim kendi düşüncelerim ama kültürün de etkili olduğu konular var. En küçük konularda kültüre göre karar vermiyorum tabiki. Küçük konuları kendi kararlarıma göre alıyorum”.

Kadın 8: “Genelde kendi görüş ve düşüncelerime göre kararlaştırıyorum”.

Kadın 9: “Kendi kültürüm de önemli ama zaman teknoloji zamanı ve daha açık görüşlerin zamanı olduğu için karar alırken onlara dikkat ederek alıyorum”.

Kadın 10: “Her ikisi de demek istiyorum. Çünkü gelenek ve göreneklerimize göre de alınması gereken kararlar var, kendi düşüncelerimize göre de aldığımız kararlar var”.

Katılımcılara yöneltilen ikinci soru şu şekildedir; **Kendi gelenek ve göreneklerinize baktığınızda ‘zaman geçtikçe değişmeye başladı’ yahut ‘asla değişemez’ düşüncelerinden hangisini seçersiniz?**

Kadın 1: “Ben değiştiğine inanıyorum. Çünkü burada yaşadığım, buradaki gelenek ve göreneklere gördüğüm için zamanla değiştiğini düşünüyorum. Ailem TC’li olduğu için geleneklerine daha çok önem veriyorlar, bu doğrultuda fikir ayrılıklarımız oluyor. Onlar asla değişemez düşüncesindedir”.

Kadın 2: “Zaman geçtikçe bazı şeyler değişebiliyor tabiki ama genel olarak düşünceler aynı, değişmez”.

Kadın 3: “Zaman geçtikçe değiştiğini düşünüyorum. Gelenek ve göreneklerimize ne kadar bağlı kalsak da yaşadığımız çağ, teknoloji çağıdır. Toplumumuzun bu doğrultuda etkilendiğini ve değiştiğini düşünüyorum”.

Kadın 4: “Zaman geçtikçe değişmeye başladı diyebilirim. Günümüzde çok şey değişti ve gelişen bir toplumuz. Teknoloji de gittikçe artıyor. İnsanların düşünceleri, yaşayış biçimleri, toplumsal görüşleri değişiyor yani modernleşiyoruz”.

Kadın 5: “Zaman geçtikçe değişiyorum, her şey değişiyor, bunu normal hayatımızda da görebiliyoruz”.

Kadın 6: “Zaman geçtikçe değişmeye başladığını düşünüyorum. Çünkü popüler kültürle birlikte insanlar farklı kültürlerden gelen şeyleri denemek istiyor. Örnek verecek olursam bebekler doğduktan sonra lohusa şerbeti yapılırdı, şimdi ise baby shower denilen kutlamalar yapılmaya başlandı. Kültürümüzde olmayan şeyler artık yapılıyor. Mutlaka değişiklik oluyor”.

Kadın 7: “Zaman geçtikçe değişmeye başladı, çünkü oturduğum çevrede de genelde ailemin büyüdüğü kültür hâkim. Bu bölgede 10 yıl önceki düşünce yapıları ile şu andaki düşünce yapılarının aynı olmadığını düşünüyorum”.

Kadın 8: “Bunun zamanla değişebilecek bir durum olduğunu düşünüyorum”.

Kadın 9: “Evlilikten örnek verirsem o daha gelenekseldir. Bunun yanında ileride çocuklarıma aktaracağım örf ve adetler var. Bu doğrultuda asla değişmeyeceği, aileden çocuklara aktarılacağı görüşündeyim”.

Kadın 10: “Zaman geçtikçe değişen gelenek ve göreneklerimiz oluyor. Nesil değişiyor”.

Katılımcılara yöneltilen üçüncü soru şu şekildedir; **Vatanınız olarak açıklayacağınız yer sizin için neresidir? Nedenini açıklar mısınız?**

Kadın 1: “Benim ana vatanım TC’dir. Ama Kıbrıs’ta doğup büyüdüğüm için esas olarak KKTC’yi vatanım olarak benimsedim”.

Kadın 2 “Çift uyruklu olduğum için vatanım olarak Türkiye’yi görüyorum. Ama ben Kıbrıs’ta doğdum ve büyüdüm. Kıbrıs’ta Türkiye’ye bağlı ve yavru vatan olarak görüldüğü için çok bir şey değişmiyor”.

Kadın 3: “Benim için ikisi de memleketim. Fakat geldiğim yeri ve genimde olanları düşünürsem Türkiye’yi söylerim. Tabiki Kıbrıs da benim vatanım ama daha çok Türkiye’yi vatanım olarak görüyorum.”

Kadın 4: “Ben Kıbrıs’ta doğduğum ve büyüdüğüm için vatanım Kıbrıs’tır. Türkiye de ana vatanımızdır ama burada bir düzenimiz olunca, buraya alışınca, özellikle de rahat yaşam koşullarını göz önünde bulundurursam Kıbrıs diyorum”.

Kadın 5: “Kıbrıs olarak açıklıyorum çünkü burada doğdum ve büyüdüm. Burada yaşadığım için burayı daha çok benimsedim. Göçmen olan ailelerimiz açısından bakacak olursak onlar için Türkiye’dir ama biz burada bir düzen kurduk. O yüzden önceliğim Kıbrıs’tır. Fakat Türkiye de benim bir vatanımdır”.

Kadın 6: “Türkiye’dir. Çünkü benim ailem Türkiye’den geldi. Ana vatanım Türkiye olduğu için ben de oralı gibi hissediyorum”.

Kadın 7: “İkisi de benim vatanım ama Kıbrıs’ta doğduğum ve büyüdüğüm için burayı daha fazla benimsiyorum”.

Kadın 8: “Doğduğum ve büyüdüğüm yerdir. İki kimliğim var ama Türkiye’de çok yaşamadığım için orayı çok fazla sahiplenemiyorum”.

Kadın 9 “Vatanım olarak Kıbrıs’ı görüyorum. Çünkü burada doğdum ve burada büyüdüm, arkadaş çevrem de hep burada olduğu için Kıbrıs”.

Kadın 10 “Kıbrıs’tır. Çünkü burada yaşıyoruz, hayatımıza burada devam ediyoruz”.

Katılımcılara sorulan dördüncü soru şu şekildedir; **Ailenizin göçmenlik hikâyesini anlatır mısınız?**

Kadın 1: “Ailem Kıbrıs’a babam henüz bebekken, 1974 yılında gelmişler. Devlet, dedeme işletmesi için tarla ve ev vermiş. O zamandan beri burada olduğumuzu söylerler. Esasen Karaman’dan geldik. Konya önceden Karaman olarak geçerdi. Şimdi ise Karaman ayrı bir ilçe oldu”.

Kadın 2: “Babam 74 sonrası Kıbrıs’a çalışmaya gelmişti ve buraya yerleşti. O zamandan beri buradayız. Gaziantep’ten geldik”.

Kadın 3: “Dedemler 74 sonrası, Mersin’den Kıbrıs’a gemiyle gelen ilk kişilerdendi. Mağusa’da Veyselli bölgesine yerleşmiştiler. Burada 15 yıl kaldıktan sonra tekrar Mersin’e dönmüşler. 10 yıl sonra ise tekrar adaya dönüş yaptılar”.

Kadın 4 “Dedemler 74 sonrası Mersin’den buraya gelmişler ve yerleşmişler. Burada bir düzen kurup çalışmaya başlamışlar”.

Kadın 5: “Ailem yani hem annemin hem babamın ailesi, 1975 yılında Mersin’den buraya göç ettiler. Annem ve babam çok küçük yaştaydılar. Burada büyüdüler. Biz de burada doğduk ve büyüydük”.

Kadın 6: “Benim dedem iş imkânı için buraya gelmiş ve yerleşmiştir”.

Kadın 7: “Dedem 74 sonrası çalışmak için Kıbrıs’a gelmiş. Burada iş bulmuş, yerleştikten sonra görücü usulü ile Adana’da evlenmiş, sonra tekrar buraya yerleşmiştir. Şuanda da ailecek Kıbrıs’ta oturuyoruz”.

Kadın 8: “74’ten sonra dedemler buraya göç etmişler. Annem ve babam amca çocuklarıydı. İkisi de henüz 3 yaşındayken dedemler göç kararı alıp Kıbrıs’a geliyorlar ve Maraş bölgesine yerleşiyorlar. Ailemde dedemler dışında Türkiye’yi pek bilen yok”.

Kadın 9: “İlk önce babamlar buraya gelmişler. Ekonomik şartlar ve yaşam koşulları daha iyi olduğu için burada yaşamaya karar vermişler ve Türkiye’den taşınıp buraya yerleştiler. Daha sonra amcamlar ve diğer aile fertleri de burada yaşamaya başladı. Burası özgür ve Türkiye’ye göre daha rahat bir ülke. Ekonomik açıdan da bize katkı sağladığı için burayı seviyoruz”.

Kadın 10: “Büyüklerimiz buraya 74 sonrasında gelmişler. Burada kaldık ve hayatımıza burada devam ediyoruz”.

Hedef grubuna sorulan beşinci soru şu şekildedir; **Göçmen bir ailenin çocuğu olmak size ne ifade ediyor?**

Kadın 1: “Çift uyruklu olduğum için avantajlı olduğumu düşünüyorum, hem TC’de hem KKTC’de”.

Kadın 2: “Aslında pek bir şey ifade etmiyor, çok bir şey de fark etmiyor. Tatillerde Türkiye’ye de gidiyorum, burada da yaşıyorum. Bir farkı yok”.

Kadın 3: “Zamanında ailelerimizin kendi düzenini, işini kurmak için ve bizlere daha iyi bir gelecek hazırlamak için buraya göç ettiklerini düşünüyorum. Bunun bize artılarının olduğu görüşündeyim. Sonuç olarak bizim geleceğimiz için, buradaki avantajları kullanarak geldiler. Biz de onlardan yararlanıyoruz”.

Kadın 4: “Bence güzel bir şey, çünkü hem KKTC’de hem TC’de bir kimliğiniz var. İki vatanınız var. Mesela burada yaşamak zor geliyorsa gidebilecek başka bir vatanınızın olduğunun bilincindedesiniz”.

Kadın 5: “Çok bir şey ifade etmiyor ama insanın iki vatana sahip olması güzel bir şey”.

Kadın 6: “Bu durum bana ortada kalmışlık hissi veriyor. Mesela Türkiye’ye gittiğinizde Kıbrıslısın, buradayken de Türkiyelisin gözüyle bakılıyor. Bu durum üzerinizde nereye ait olduğunuz belli değilmiş gibi bir izlenim yaratıyor”.

Kadın 7: “Aslında yaşadığım bölgede diğer insanlar da benim gibi olduğu için farklı bir durummuş gibi hissetmiyorum. Ama tek uyruklu kişilerin ortamına girdiğimde bunun farkını hissedebiliyorum. Burada sadece KKTC’li olan kişiler, bizim de varlığımızı kabul etmiş ya da zorunda kalmış kişilerdir o yüzden onlar da bize günlük hayatta çok garip bakmıyorlar”.

Kadın 8: “Mesela mahallemiz aşağı mahalle ve yukarı mahalle diye ikiye ayrılmış durumda. Aşağı mahallede Kıbrıslılar yaşıyor ve ne bayramlarda ne de başka etkinliklerde onlarla bir araya gelmiyoruz. Kıbrıslı-Türkiyeli ayrımı var ve bunun dezavantajlarını yaşıyoruz”.

Kadın 9: “TC ve KKTC olmak üzere iki uyrukluuz. TC’li olarak bazı yerlerde örneğin okullarda, iş yerlerinde, topluluk içerisinde zorluk çekiyoruz. Çünkü hep sen TC’lisin ayrımı var. KKTC’li olduğunuzda ise onlardan birisiniz görüşü var. Size karşı daha hoşgörülü oluyorlar. Göçmen olmak zor geliyor. Tam yerli olmadığınız için her zaman ikilemde kalıyorsunuz”.

Kadın 10: “Açıkçası güzel bir şey. Şimdiye kadar çok bir sıkıntısını görmedik”.

Katılımcılara yöneltilen altıncı soru şu şekildedir; **KKTC kimliği ve TC nüfus cüzdanına sahip olmanızın size göre artı ve eksi yanları nelerdir? Bu kimlikleriniz size ne ifade eder?**

Kadın 1: “Öncelikle burada yaşadığım için KKTC kimliğim benim için daha önemlidir. Çünkü en basit örnek olarak, bir işe girmek istediğimde çok fazla zorluk çekmiyorum. Ama sadece TC kimliğim olsaydı ve KKTC kimliğim olmasaydı çok zorluk yaşayacağımı, sıkıntı çekeceğimi düşünüyorum. TC’de yaşamadığım için henüz onun artılarını göremedim”.

Kadın 2: “KKTC kimliği güzel, avantajları da var ama dünya olarak tanınmıyor. Türkiye kimliğimi ise dünya tanyor. İstedğim yere gidebiliyorum”.

Kadın 3: “Artı yönleri var tabiki, en azından buraya çalışma izni ile de gelebilirdim. Şimdiyse vatandaşlığın bana verdiği şeylerden faydalanıyorum. TC vatandaşlığımın olması ise Türkiye’ye gittiğimde avantaj sağlıyor. Sonuç olarak ikisinin de avantajlarının olduğu görüşündeyim”.

Kadın 4: “İki kimliğe de sahip olmak avantajlı bir şey. Fakat yaşadığım bir olaydan örnek vermem gerekirse, yurt bir staja gitmek istemiştım, TC kimliğimi geç çıkartmıştı ve KKTC kimliğimin tanınmaması bana sıkıntı yaratmıştı. Bunun dezavantajını yaşamış oldum. KKTC kimliğimin Kıbrıs’ta daha ayrıcalıklı olduğunu hissediyorum”.

Kadın 5: “Kıbrıs kimliğimiz yurt dışında tanınmadığı için büyük bir sıkıntı yaratıyor. Ama herhangi bir yurt dışı seyahatimizi TC kimliğimiz ile yapabiliriz. Bu yüzden TC

kimliğinin çok büyük bir avantaj olduğunu düşünüyorum. Çünkü KKTC'yi Türkiye dışında kimse tanımıyor, ne yazık ki”.

Kadın 6: “KKTC kimliğine sahip olmam aslında bir yandan Türkiye'nin aldığı kararlara uymak zorunda olmadığımı hissettiriyor. Çünkü buranın kuralları ve yasaları farklıdır. Bu açıdan güzel bir şey ama bundan başka bir avantajı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü Kıbrıs tanınmayan bir ülkedir. Türkiye'nin avantajı ise tanınıyor olmasıdır. Pasaportundan yararlanabiliyorum ve birçok ülkeye vizesiz gidebiliyorum”.

Kadın 7: “KKTC uyruğumun olması en başta işe girebilmek için, burada yurttaşlık yapabilmek için büyük avantajdır. Bunun dışında TC uyruğumun da olması ayrıca bir özgüven katıyor. Daha büyük bir devletin üyesi olmak bir şereftir”.

Kadın 8: “Ben daha çok KKTC kimliğini kullanıyorum. KKTC kimliği Kıbrıs'ta geçerli olduğu için avantajlarından yararlanıyorum. Türkiye kimliğini kullanmaya fazla gerek duymuyorum”.

Kadın 9: “KKTC'de kaldığım için KKTC kimliğimin çok avantajı var. Okulda burs sağlıyor. Birçok belge işlerinde, örneğin devlet işlerinde öncelik sağlıyor”.

Kadın 10: “Artı yönleri var, eksi yönleri olduğunu düşünmüyorum. KKTC kimliğinin olduğu zaman burada çok daha rahat hareket edebiliyorsun. Türkiye de vatanımızdır. Yurt dışına gitmek istediğin zaman Kuzey Kıbrıs kimliği tanınmıyor. Bu yönden Türkiye kimliğinin avantajı çok yüksek”.

Katılımcılara yöneltilen yedinci soru Şu Şekildedir; **Kimliğinizden 6t6r6 hiÇ baskı altında hissettiniz mi? Hissettiyseniz nedeni nedir?**

Kadın 1: “Evet, baskı hissettim. Nişanlımın ailesi KKTC vatandaşı, benim ailem ise TC vatandaşıdır. Bu konuda çok baskıya uğradım. İlk g6nden beri beni istemediler, dışladılar. Bu konuda hala 6yleler. TC’yi sevmiyorlar. Beni istememelerinin tek sebebi TC vatandaşı olmam”.

Kadın 2: “Hissettim. Aslen TC’li olduğum için ortaokul zamanımda bir hocam bana baskı yapmaya çalışmıştı ama başarılı olamamıştı. Bir keresinde kardeşim de benzer bir olay yaşamıştı. 6Đretmeninden hakaret edilerek, sert bir tokat yemişti. Sonrasında hocaya soruşturma açılmıştı”.

Kadın 3: “Tabiki hissettiğim durumlar oldu. KıbrıŐlıların bulunduğu bir ortamda, kendi k6lt6rlerinden konuŐurlarken orada olan T6rkiyeli bir vatandaşı dıŐlamaya y6nelik konuŐmalara Şahit oldum”.

Kadın 4: “Kimliğimden 6t6r6 baskı altında derken aslında ayrımcılık yapıldığını hissettim. 6nk6 KıbrıŐlıların T6rkiyelilere karşı bakış aularının farklı olduğunu d6Ő6n6yorum. Bunun dışında bir iş g6r6Őmesine gitmiştim ve orada direk hangi 6lkenin vatandaŐısın diye sormaları beni rahatsız etmişti. Bu açıdan insan kendini biraz dıŐlanmış hissediyor”.

Kadın 5: “T6rkiye g6meni olduğumuz için evet, toplum arasında baskı oluyor. 6zellikle lise d6neminde yaşadığım bir olayı anlatabilirim. Lise d6neminde hen6z 10. sınıftım ve KıbrıŐlı bir ocuk bana karasakal diye hitap etmişti. Çok canım sıkılmıŐtı.

Karasakal demelerine anlam veremiyorum. Genel olarak Kıbrıslı-Türkiyeli ayrımının eskiden daha çok olduğunu düşünüyorum. Şimdi de yapılıyor ama eskisi kadar çok değil”.

Kadın 6: “Çoğu zaman hissettim. Gerek iş hayatında olsun, gerek okul hayatında olsun, bazı insanlar bunu tavırlarıyla belli ediyorlar. Bazıları direkt olarak yüzünüze karşı söyleyebiliyor, bunu söylemekten çekinmeyen çok fazla insanla karşılaştım”.

Kadın 7: “Evet bazı zamanlarda olabiliyor. Özellikle iş alımlarında veya siyasi konularda, TC kökenli olduğumuz için ayrımlara maruz kalabiliyoruz. Örneğin arkadaşım ve ailesi KKTC uyruklu, ailelerine alınacak bir gelinin huyunun kötü olmasından bahsediyorlardı. Biz bu gelini istemiyoruz, çok kötü huyları var gibi laflar sarf ediyorlardı. KKTC vatandaşlarının kötü huylara sahip olması bile TC uyruklu olmasından daha iyi görülüyor. Bu söylemlere şahit olduğum zaman çok aşağılanmış hissetmişim”.

Kadın 8: “Evet, baskı altında hissettim. Mesela Türkiye’ye gittiğimizde Kıbrıslı olduğumuz çok net anlaşılıyor. Daha çok maddi açıdan, Kıbrıslılar zengin olarak görülüyor, bu yönden dezavantajını yaşıyorum. Kıbrıs’ta da Türkiyelilere karşı bir önyargı var. Türkiye’den gelip de burada problem çıkaranları görüp genelleme yapılıyor. Türkiyeliler için o noktada maalesef önyargılarını bize de yansıtıyorlar”.

Kadın 9: “TC vatandaşı olduğum için baskı altında hissedebiliyorum. Çünkü Kıbrıs’ta Kıbrıslıyız/Türkiyeliyiz gibi bir söylem var. Bireysel olarak insanlar tarafından TC vatandaşı olduğun bilince bir dışlanmışlık hissediliyor. Ayrıca kabullenememe

durumu var. Çoğunlukla zamanı gelince buradan ayrılacak olan bir turist gözüyle bakılıyor”.

Kadın 10: *“Kimliğimden ötürü değil fakat kıyafetimden dolayı dışlandığımı hissediyorum. Kapalı olduğum ve Türkiyeliler gibi giyindiğim için bir yere gittiğimde Kıbrışlılar tarafından yadırgandığımı hissediyorum. Bakışlardan da rahatsız oluyorum”.*

Katılımcılara yöneltilen sekizinci soru şu şekildedir; **Size iki kültür arasında ortak değerler var mıdır? Bu değerler iki kültür arasında olan iletişimin yakınlaşmasında etkili midir? Evet ise nedenini açıklar mısınız?**

Kadın 1: *“Bence kültürlerimiz aynı değil ama benzer yönleri de var. Bence en büyük örnek iki toplumun da misafirperver olması”.*

Kadın 2: *“Bence etkili değil. Dilimiz aynı ve Müslümanız. Sadece şivelerimiz farklı. Mesela ben Kıbrıs şivesiyle de konuşabiliyorum, Türkiye şivesiyle de. Yoğunluk Kıbrıs şivesi oluyor nk burada büyüdüm. Ayrıca yemek kültürümüzün ve müzik anlayışımız da neredeyse aynı olduğunu düşünüyorum. Çok bir şey değişmiyor”.*

Kadın 3: *“İki kültür arasında ortak kullanılan değerler var, nk iki toplum da Türk kültüründen geliyor. Tabiki ayrı noktaları da var fakat benzer yönleri de var ve bunun yakınlaşmalarında çok etkili olduğunu düşünüyorum. Mesela bir sohbet ortamında ‘oğunlukla aynı tarzda şeyleri yapıyoruz’ diyebiliyoruz ve böylece iki toplum birbirine yaklaşabiliyor.”*

Kadın 4: “İki kültür arasında tabii ki ortak kullanılan değerler vardır. Çünkü her iki kültürün dili de aynı, Türkçe konuşuyoruz ve Müslümanız. Bunun dışında bakış açısı olarak ne kadar farklı olsak da ortak değerlerimiz var. Bu değerler iki kültür arasında iletişimin yakınlaşması açısından etkilidir çünkü aynı görüşe sahip insanlar birbirleriyle daha yakın ve daha rahat iletişim kurabilir. Bu da bence olumlu bir şeydir”.

Kadın 5: “Zaten genel olarak buradakiler de Türk’tür. O yüzden değerler genel olarak ortaktır. Mesela düğünler, misafirperverlik. Farklılıklar da var”.

Kadın 6: “Öncelikle dilimiz ortak, bunun dışında belli başlı kültürel değerler de vardır. Ancak Türkiye’nin bu konuda biraz daha baskın olduğunu düşünüyorum. Kültürleriyle, gelenek ve görenekleriyle daha baskıcıdır. Fakat Kıbrıs o kadar baskıcı değil, daha serbesttir”.

Kadın 7: “Ortak olan çok fazla şey var. En başta Türklüğümüz ortak, hepimiz Türk’üz. Bunun dışında dil, vücut dili vesaire. Aslında her şeyimiz ortak yalnızca Kıbrıs’ta gözlemlediğim bir şey olarak KKTC vatandaşı –TC vatandaşı ayrımı var. TC vatandaşı olanlar Kıbrıslı olarak kabul edilmiyor”.

Kadın 8: “Ben Kıbrıslılarla Türkiyeliler arasında bir uçurum görüyorum. Çünkü kültürel açıdan ve aslında her açıdan farklıyız. Mesela Kıbrıslılar aile olarak birbirlerine çok bağlıdır, asla dışarı çıkmazlar. Çevremdeki insanlardan ailelerin her zaman çocuklarına destek olduğunu görüyorum fakat Türkiyelilerde bu yok. Türkiyelilerde daha çok annelerimiz olsun, ailelerimiz olsun genel olarak, onlara gören hep öncelik ben’dir ve Kıbrıs’taki bağlılık yoktur. Bariz olarak gördüğüm bu”.

Kadın 9: “*Var. Aile kültürü ve yemek kültürümüz çok benzemese de aile kültürümüzün benzerlik gösterdiği görüşümdedir. Örneğin hafta sonları aileyle beraber, topluluk halinde kebab yenilir. Türkiye’de de bu gelenek vardır*”.

Kadın 10: “*Aslında bakarsanız çok da benzer tarafları kalmamış. Kıbrıslılar biraz daha Avrupalı bir hayat yaşıyorlar. Türkiye’de bu böyle değil*”.

Yöneltilen dokuzuncu soru şu şekildedir; **Kuzey Kıbrıs ve Türkiye, coğrafi kimliğinin birbirleri arasında kültürel farklılıkları olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklar mısınız?**

Kadın 1: “*Evet düşünüyorum. Buradaki Türkiye halkı Türkiye kökenini benimserken KKTC halkı Rum tarafını benimsediği için bir çatışma yaşıyor. Kültür farklılığı oluyor*”.

Kadın 2: “*Kültürel farklılıklar var. Örnek verecek olursam burada çok fazla düğüne gittim. Türkiye’de de kendi akrabalarımın düğünlerine gitmiştim. Türkiye’de düğünler 3 gün oluyor, ayrıca kına geceleri de düğün olarak algılanıyor. Ama burada düğün sadece bir gün sürüyor. Buradaki gençler kına yerine bekârlığa veda gecesini tercih ediyorlar. Türkiye’ye gittiğimde bazı insanlar tarafından dışlandığım oldu, konuşma tarzım yani şivemden ve ayrıca yaşam tarzımdan dolayı. Farklı bir dünyadan gelmişim gibi davrananlar oldu, Kıbrıs’ı hiç tanımayan da oldu. Türkiye’de misafir ağırlama şekli bile farklıdır. Mesela Kıbrıs’ta önce kahve soruluyor, Türkiye’de ise önce çay getirilir. Her çeşit yemek misafire sunulur. Kıbrıs’tan farklı yapılan çok şey var*”.

Kadın 3: “Kültürel farklılıklar olduğunu düşünüyorum. Çünkü her toplumun kendine özgü kültürü vardır. Türkiye’de bile her bölgenin ayrı bir kültürü var. Türkiye’nin tek bir kültürü vardır diyemeyiz. Kıbrıs’ta da her bölgenin kendine göre bir kültürü vardır. Fakat iki toplum arasında da kültür farklılıkları olduğunu düşünüyorum.”

Kadın 4: “Kültürel farklılıklar vardır. Türkiye’nin her yöresinde farklı bir kültür var. Kıbrıs’ta da aynı şekilde farklıdır”.

Kadın 5: “Benzerlikler olduğu kadar farklılıklar da vardır. Örneğin benim anneannem ve babaannemin sahip olduğu kültür ile Kıbrıs’ta yaşayanların kültürü aynı değildir. Fakat bizler zamanla bu kültüre adapte olduk ve bu kültür bize normal gelmeye başladı”.

Kadın 6: “Tabiki de vardır. Türkiye’nin belli başlı değerleri vardır ve kesinlikle bunlara uyulması gerektiği düşünülür, uymayanlar dışlanır. Ancak Kıbrıs’ta öyle bir durum söz konusu değildir. Burada daha fazla açık fikirli insanların olduğunu düşünüyorum. Türkiye’de de vardır fakat Kıbrıs’ın bu konuda daha ileride olduğu görüşündeyim”.

Kadın 7: “Buranın kültürü dışardan çok fazla göç almış olsa da diğer ülkeler kadar fazla göç almadığı için birbirlerine daha yakındır ve güven açısından da sarsılmamış bir ilişkileri vardır. Bu yüzden ilişkilerinin daha sıcak olduğu görüşündeyim. Daha farklı ülkelerden gelenlerin güvenlerinin sarsılmış olduğunu ve birbirlerine karşı çok fazla güven duymadıklarını düşünüyorum. Bu doğrultuda Kıbrıs’ın kültürünü insanlık bakımından daha sıcak buluyorum”.

Kadın 8: “Aslında çokta aynı değil. İki kültürün arasında çok fark var”.

Kadın 9: “Kültürel farklılıkların olduğunu düşünüyorum. Her zaman vardı zaten. Türkiye şu anda yeni yeni gelişse de KKTC her zaman için her konuda öncelikliydi”.

Kadın 10: “Kültürel farklılığı çok fazla var. Basit bir örnek verebilirim. Türkiye’de evin içinde ayakkabıyla gezilmez, evin içinde giymek için terliklerimiz var. Benim tanıdığım birçok Kıbrıslı evin içinde ayakkabısıyla geziyor”.

Sorulan onuncu soru şu şekildedir; **KKTC ve Tc kimliğine sahip bireylerin kendi aralarında bir çatışma yaşıyor mu?**

Kadın 1: “Evet, babamdan çok duydum. TC vatandaşı olduğu için iş yerinde dışlandığını ve gruplaşmaların olduğunu söylerdi. KKTC’liler ve TC’liler ayrı ayrı otururlarmış. Birbirlerine karşı laf, hakaret ve atışmalar her zaman olurmuş”.

Kadın 2: “Türkiye’de, halamın komşularının Kıbrıs’ı hiç görmemelerine ve bilmemelerine rağmen bir konuşmalarına şahit olmuştum. Kıbrıs’taki insanların çok zengin, kendilerini beğenmiş, kızlarının açık giyindikleri, erkeklerinin geniş yürekli oldukları yönünde, bilinçsizce yapılan yorumlara denk geldim. Halam ve komşusu arasında çatışma olmuştu, diğer tarafın hiç bilmediği halde insan insandır, herkesin kültürü farklıdır savunmasını yaptığını gördüm. Kıbrıs’ta ise Türkiyeliler için çok yobaz, geri kafalı, karasakal diye bir lakap takılmış. Bunlar hoş şeyler değildir. İnsan insandır. Irkı ve nerede doğduğunun bir önemi yoktur. Sonuçta yerli Kıbrıslılar da zamanında sürgün edilip gelmişlerdir. Mesela benim soyunun İtalya’dan geldiğini söyleyen bir arkadaşım vardı. Kimse kimseyi bu konuda kandırmamalı, yargılamamalı

ve gerçekleri göz ardı etmemeli. Tarihleri açıp bakarsak soyumuzun nereye ve kimlere dayandığını araştırabiliriz. Mesela bizim soyumuzun Araplara dayandığını öğrenmiştik”.

Kadın 3: “Evet, bireylerin kendi aralarındaki bir anlaşmazlığa bağlı olarak sorunlar yaşadığını gördüm. Mesela okulumuzda Kıbrıslı bir Türk ile Türkiye vatandaşı olan bir öğrencinin not ortalamaları aynıydı. Fakat Kıbrıslı olan öğrenci birinci olmuştu. Bu toplumda araya tanıdıkların da konularak kendi vatandaşının daha ön plana çıkarılmasına yardımcı olduklarına şahit oldum”.

Kadın 4: “Evet, gördüm. Burada veya Türkiye’de olması fark etmiyor. Her iki tarafta da böyle sorunlar gördüm. Mesela Türkiye’ye gittiğimizde arada bir şivemiz kayabiliyor. Çünkü uzun zamandır Kıbrıs’ta yaşıyoruz. Türkiye’de de Kıbrıslıca denilen bir terim var, sanki Kıbrıslıca diye bir dil varmış, şive değilmiş gibi dalga geçen kişilere rastladım. Bu açıdan zordu”.

Kadın 5: “Mesela ben kapalı bir bayan olduğum için araba kullanırken bile sıkıntılar yaşıyorum. Hakaretlere uğradığım oluyor. Beni ve benim gibi kapalı bayanları görüp de suratını asan, yüzünü buruşturan çok insan oluyor. Bize KKTC’li değil, TC’li gözüyle bakılıyor”.

Kadın 6: “Çoğunlukla görüyorum. Genellikle Kıbrıslılar buraya gelen Türkiyelilerden şikâyetçi oluyor ve kültürel bir çatışma oluyor. Hoş olmayan hal ve hareketlerle karşılaşılıyor. Buraya gelen bir Türkiyeli Kıbrıs’ı hiç sevmediğini belli edebiliyor, dile getirebiliyor, bu durumda Kıbrıslı olan biri de ona karşı ülkene geri dönebilirsin

şeklinde bir yaklaşım ve davranış biçimi sergileyebiliyor. Açıkçası bunun gibi pek çok olayla karşılaştığım oluyor”.

Kadın 7: “Evet, aslında burada 2 gibi görünse de 3 ülke yaşıyor. Rum, Kıbrıslı Türk ve TC’li diye ayrılıyor. Aslında bir bütün olduğumuzda daha fazla şeyin üstesinden gelebilecekken, 3’e veya 4’e hatta daha fazla ırka bölündüğümüz için çok fazla sorun oluyor. En başta bizim Rum tarafına karşı birlik olmamız gerekirken, TC’lileri bir tarafa itip ‘biz aslında Rumlarla birlikteyiz’ der gibi bir imaj yansıtılıyor. Bence bu daha çok bölünebilir olduğumuzun göstergesidir”.

Kadın 8: “Kıbrıs’ta vatandaşlık açısından sıkıntıların çekildiğini gördüm”.

KKTC/TC Kadın 9: “Evet, görüyoruz. Torpilden kaynaklı sıkıntılar her yerde kendini gösteriyor. Bu da anlaşmazlıkları meydana getiriyor” .

KKTC/TC Kadın 10: “Yok, görmedim”.

Katılımcılara yöneltilen on birinci soru şu şekildedir; KKTC sınırları içinde kendi gelenek ve göreneklerinizi rahat bir şekilde uygulayabiliyor musunuz? Açıklayınız.

Kadın 1: “Evet, uyguluyorum ama bazı sıkıntılarda yaşanıyor. Örneğin başı kapalı olan arkadaşlarıma daha farklı bakılıyor. Kapalı bayanların işe girmek için başvuru yaptıklarında ve işe alınma süreçleri sırasında çok zorlandıklarını gördüm. Özellikle devlet dairelerine iş başvurusunda bulunulduğunda, KKTC kimlikleri olsa bile işe alınamıyor”.

Kadın 2: *“Uygulayabiliyorum. Çok nadir olarak biri için “Neden, nasıl böyle yaptı” şeklinde söylemler olur. Genelde herkes uyumludur. Genel olarak her istediğimi güzelce yapabiliyorum”.*

Kadın 3: *“Evet, tabiki. İnsanlar Türkiye’den Kıbrıs’a geldiklerinde bölgelere ayrılmıştı. Türkler zaten belli bir bölgede bulunuyor. Türklerin olduğu yerde Kıbrıslı insanlar çok fazla yok ve Kıbrıs’ta herkes kendi görmüş olduğu geleneğini ve kültürünü devam ettiriyor. Kıbrıs kültüründen de alınan şeyler vardır tabiki ama daha çok insanlar kendi benimsediği kültürünü devam ettirmeye gayret ediyor”.*

Kadın 4: *“Evet. Çünkü Kıbrıs daha rahat ve daha özgür bir ülke olduğu için kendi gelenek ve göreneklerimi uygulayabiliyorum. Kimsenin karışmaya hakkı yok diye düşünüyorum ve karışmıyorlar da”.*

Kadın 5: *“Evet, uyguluyorum. Kimse bana karışamaz ve herkes özgürdür diye düşünüyorum. Bunu sıkıntı yapanlara da aldırış etmiyorum”.*

Kadın 6: *“Benim için böyle bir sıkıntı olmadı. Gelenek ve göreneklerime bağlı bir insan değilim ancak bir gözlemimden bahsetmek istiyorum. Geçtiğimiz aylarda bir olay olmuştu ve basına da yansımıştı. Bir düğünde eğlence vardı. Sokakta oluyordu. Düğünü yapan aile de Adanalıydı. Bunu gören bir Kıbrıslı vatandaş onların fotoğraflarını çekip, onlara lakap takarak internette paylaşım yapmıştı. Daha sonra özrünü dilemişti fakat yaptığı hareket hoş bir hareket olmuyor ne yazık ki. Karşı tarafın kültürüne hiç saygısı olmadığını gösteriyor”.*

Kadın 7: “Evet, gelenek ve görenekler açısından kimse tarafından garip karşılanmıyoruz. O yüzden rahatım”.

Kadın 8: “Bu konuda kendi bölgemizde rahatız tabiki fakat Kıbrıslıların bulunduğu bir ortama girdiğimizde maalesef onların rahatsız olduklarını bariz bir şekilde hal ve hareketleriyle belli ettikleri görüyoruz, o noktada biz de kasılıyoruz”.

Kadın 9: “KKTC rahat ve özgür bir ülke. Hiçbir zaman başkasının baskısı altında kalmadan yaşayabileceğim bir yer. Bu yüzden de burada örf ve adetlerimi uygulayamayacağım gibi bir şeyin söz konusu olduğunu düşünmüyorum. Genel olarak insanların aileleriyle rahat bir şekilde yaşayabildikleri için Kıbrıs’ı seçtikleri görüşündeyim”.

Kadın 10: “Evet, o konuda hiçbir sıkıntımız yok”.

12. mülakat sorusu şu şekildedir. **KKTC ya da TC vatandaşı olan birisi ile evlenme hakkınız olsaydı hangi kimliğe sahip bireyi seçerdiniz? Nedenleri nelerdir?**

Kadın 1: “Ben hiçbir şekilde ayrımcılık yapmam. Yapanları da kınıyorum. Benim için insan olması, bana değer vermesi ve beni sevmesi önemli”.

Kadın 2: “Hiç fark etmez. Benim eşim KKTC’li de olabilir, TC’li de. Annesi ve babası TC vatandaşıysa böyle bir konuda sınırlandırmak olmaz. Yabancı biriyle de evlenebiliriz, bir Rum ile de. Kimliğin bir önemi yok. İnsan olsun, birbirini sevsin ve saysın bu yeterlidir”.

Kadın 3: “Eğer ben evliliği düşünürsem, eşimin kendim gibi birisi olmasını tercih ederim. Çünkü sonuç olarak kültürlerin ve geleneklerin farklı olduğu görüşündeyim. O yüzden benim gibi Türkiyeli birisini tercih etmek isterim”.

Kadın 4: “Bence KKTC vatandaşı veya TC vatandaşı olmasının hiçbir önemi yok. Çünkü sonuçta o sizin hayat arkadaşınız olacak ve Kıbrıslı ve ya Türkiyeli olması onun karakterini veya kişiliğini değiştirmez. Düzgün biri olması daha önemli”.

Kadın 5: “Öncelikle ben evliyim. Eşim hem KKTC hem TC vatandaşı. Ama evlenirken böyle bir ayrıma gitmedim. Evli olmasam da yapmazdım, kimliğe bakmazdım”.

Kadın 6: “Evet, genellikle ırkçılığa ve ayrımcılığa uğrayan bir insanın ırkçılık ve ayrımcılık yapmasını bekleyemezsiniz. Tabiki de insanı kendi insani değerlerine göre değerlendiririm ve hangi kimliğe sahip olduğu önem taşımaz. İyi bir insan olması yeterlidir”.

Kadın 7: “Annesi veya babasından herhangi birinin uyruğunun TC uyruğu olmasını isterdim, diğeri KKTC uyruklu olabilir. Yalnızca KKTC uyruklu olan kişilerin evlerini ve evliliklerini yürütmede daha az sorumluluk aldıklarını, bu konuda biraz sıkıntı yaşadıklarını düşünüyorum. Ben de zaten TC uyruklu bir vatandaşı olduğum için karşımda KKTC uyruklu bir vatandaşa göre daha ağır birisini istiyorum”.

Kadın 8: “Tabiki TC vatandaşı tercih ederdim. Çünkü ben de TC vatandaşıyım. Kültürel farklılıkların evliliklerde çok büyük bir etken olduğu görüşündeyim. Gözlemlediğim kadarıyla genelde bir Kıbrıslı ile Türkiyeli vatandaşın evliliğinde kültürel farklılıklardan dolayı boşanma söz konusu oluyor”.

Kadın 9: “KKTC’de yaşadığım için KKTC vatandaşı olan birini seçerdim. Ben göçmen olduğum için Rum tarafına geçme hakkım yok fakat eşim Kıbrıs vatandaşıysa onun böyle bir hakkı olabileceği için, refah düzeyimi de düşünüp öyle tercih edebilirim. Tabiki bu bir seçim değil sadece TC vatandaşı da olabilir, onun da farklı özellikleri var”.

Kadın 10: “TC vatandaşı olan birini seçerdim. Çünkü daha iyi anlaşabileceğimi ve daha rahat geçinebileceğimi düşünüyorum. Kafa yapısı olarak da aynı olacağımız görüşündeyim”.

Sorulan 13. soru şu şekildedir; **Hem KKTC hem TC vatandaşı olmak size nasıl hissettiriyor? Avantaj ve dezavantajları nelerdir? Açıklar mısınız?**

Kadın 1: “Benim için her ikisi de eşit. Türkiye’ye gittiğimde TC kimliğim, burada da KKTC kimliğim benim için avantajlıdır fakat şuan KKTC’de yaşadığım için KKTC kimliğinin daha avantajlı olduğunu söyleyebilirim”.

Kadın 2: “Mesela KKTC vatandaşı olduğunuzda pazar günleri bütün müzelere ücretsiz girebilirsin. TC kimliğini pek fazla kullanmıyorum ama çok fazla avantajı olduğuna eminim. Özellikle yurt dışı için, elçilikte bir işin olduğunda ve büyük dairelerde önemli olduğunu düşünüyorum. Türkiye’de polis karakolunda Kıbrıs kimliğim için ‘Bu nedir’ diye soran olmuştur. İki kimliğin de olması çok bir şey değiştirmiyor ama güzel bir şey”.

Kadın 3: “İki kimliğe sahip olmak güzel bir şey. Çünkü burada yararlanabileceğim çok fazla olanak var. Okul olsun, iş olanağı olsun, vatandaş olduğum için iş bulma

daha kolay olur görüşümdedir. Ayrıca yurt dışına kolaylıklarım da var. Bu açıdan benim için iyi olduğunu düşünüyorum”.

Kadın 4: “KKTC’de KKTC vatandaşlığının olması bana göre ayrıcalıklı bir durumdur. Bir iş görüşmesinde nerenin vatandaşı olduğunun sorulması ve KKTC vatandaşı olduğun öğrenildiğinde sana karşı hemen bir güven duyulduğu hissi oluşuyor. TC vatandaşlığının ise Türkiye’de daha avantajlı olduğu görüşümdedir. Daha çok avantaj açısından yani olumlu konuşabilirim, dezavantaj konusunda ise söyleyebileceğim bir şey yok”.

Kadın 5: “TC kimliğinin dezavantajından bahsedecek olursam, Rum tarafının bu kimliği kabul etmemesini, avantajı olarak da tüm dünya tarafından tanınmasını söyleyebilirim. Burada elçiliğimizin olması da bir avantajdır. KKTC vatandaşı olmak da büyük bir avantajdır. Mesela Türkiye yolculuğunda kuyrukta çok beklemiyorum, direkt olarak giriş-çıkış işlemlerini yapabiliyorum. İkisinin de avantajının çok fazla olduğunu düşünüyorum”.

Kadın 6: “Bana göre çok bir avantajı yok. Yalnızca şu sıralar Türkiye’nin politikalarını görüyorum ve izlediğim şeyler pek hoşuma gitmiyor. Bundan etkilenmediğimiz için mutluyum. Aynı zamanda buranın politikalarından da çok hoşlandığım söylenemez. Çünkü burası gelişebilecek ve ekonomik olarak kalkılabilecek bir yer ancak bunun önüne geçen bir takım çıkar ilişkileri olduğunu ve izlenen politikanın da yanlış olduğu görüşümdedir. Avantaj olarak pek bir avantaj görmüyorum”.

Kadın 7: “İki devlete mensup olmak çok güzel bir şey. KKTC’de olduğum için daha küçük bir ülkedeyim. Burası diğer ülkeler tarafından tanınmadığı için dezavantajları var. Ama TC kimliğimi kullanarak tüm dünyayı gezebilirim. İsim olarak da Türkiye diğer ülkeler tarafından tanınan bir yer ve nereye gidersem gideyim saygınlığı TC kimliğimi göstererek kazanabilirim. Fakat KKTC tanınmadığından dolayı, büyük ihtimalle birçok ülke nereden geldiğimi bile anlamayacaktır. Bunun dışında ekonomik bağımsızlığı açısından da Türkiye daha bağımsız bir yer olduğu için onun adını vermek daha gurur verici hissettiriyor”.

Kadın 8: “Bence iki kimliğe sahip olmak çok güzel bir avantajdır. Çünkü Türkiye’ye gittiğinizde TC kimliğinizle istediğiniz her şeyden faydalanabiliyorsunuz. Kıbrıs’ta da aynı şekilde gerekli olan her şeyden faydalanabilirsiniz. Dezavantajını görmüyorum”.

Kadın 9: “Dezavantajını arkadaşlık seçimi konusunda görüyorum. Örneğin okula gittiğinde her zaman KKTC’liler bir yerde, TC’liler başka bir yerde toplanır. Hemen bir ayrımcılık yapılır. KKTC’liysen ‘sana her şey kolay’ gözüyle, TC vatandaşıysan ‘buradan bir gün gidecek’ gözüyle bakılır”.

Kadın 10: “Bir dezavantajı olduğunu düşünmüyorum. İki kimliğimizin olması konusunda avantajlı olduğumuzu düşünüyorum. İki vatanımız var. Burada ve Türkiye’de de çok akrabalarımız var. Şanslı olduğumuzu düşünüyorum”.

14. Mülakat sorusu şu şekildedir; **Gelenek ve göreneklerinizi hangi kültürün etkisinde devam ettiriyorsunuz?**

Kadın 1: “Benim için tabiki TC vatandaşları daha düşkündür. Örnek vermek gerekirse, nişanlımın ailesi Kıbrıslıdır. Gelenek ve göreneklerine pek önem vermediklerini görüyorum. Fakat benim ailem öyle değil. Benim ailem Türkiyeli olduğu için gelenek ve göreneklerine daha çok önem verirler”.

Kadın 2: “TC vatandaşları daha düşkündür. Kültürlerini uzun yıllar geçse bile yaşatıyorlar. Örneğin kız istemede, düğünlerde, bayramlarda vesaire. Bir misafir ağırlamakta bile yıllar önce, dedemizin zamanından kalma diyebileceğimiz kültürleri günümüzde uygulayabiliyorlar. Fakat Kıbrıs'ta bunun değişebildiği görüşümdedir. Moda denilip zamanla değişebiliyor. Tabiki Türkiye'de de değişmeler oluyordur fakat yoğunluk olarak TC vatandaşlarının daha düşkün olduğunu söyleyebilirim”.

Kadın 3: “Bence iki kültür de oldukça düşkün. İki kültüründe benzer olduğunu düşünüyorum. Farklılıklar olsa da iki toplum da Türk kültüründen geliyor ve kendi geleneklerini devam ettiriyor. İki kimliğe sahip vatandaşların da kendi gördükleri geleneği devam ettirdiğini düşünüyorum”.

Kadın 4: “Aslında her ikisi de kendi gelenek ve göreneklerine bağlıdır. Fakat Kıbrıslıların daha modern düşündüğü görüşümdedir. Günümüz gençleri ve onların yanında eski nesil dediğimiz insanlar var ve onlar gelenek ve göreneklerine her açıdan daha bağlıdır. Çünkü onların kafasında gelenek ve görenekler hiç değişmeyecek gibi kalıyor. Fakat günümüz modern olduğu için gençlerimiz daha modern düşünüyor. TC vatandaşları için de aynı şeyleri düşünüyorum”.

Kadın 5: “Bence TC vatandaşları daha düşkündür. Çünkü onlar gelenek ve göreneklerini nasıl gördüyse öyle yaşıyorlar. Fakat yerli Kıbrıslılar gelenek ve

göreneklerine çok fazla uymuyor. Çok da dikkat etmiyor. Örnek vermem gerekirse, kendi yaşlılarıma baktığımda ailelerine karşı bir saygısızlık tutumları olduğu görüşündeyim. Mesela Türkiye’de anne ve babanın yanında bacak bacak üstüne atılmaz. Ayrıca anne ve babaya saygı çok önemlidir. Fakat Kıbrıs kültüründe saygı çerçevesinde bunların olmadığı görüşündeyim. Bu konuda bariz farklılıklar var”.

Kadın 6: “Aslında her iki ülkenin vatandaşları da kendi kültürel değerlerine laf ettirmeyecek insanlardır. Ancak sanıyorum ki, bu konuda Türkiye daha baskındır ve Türkiye’nin çok sert çıkabildiği görüşündeyim”.

Kadın 7: “Bence bunun azınlıkla ve çoğunlukla ilgisi var. Bölgelere göre değişiyor. Mesela bir bölgede KKTC uyruklu kişiler daha azsa o kişiler gelenek ve göreneklerine daha fazla bağımlı olmaya, eskileri sürdürmeye çalışıyorlar. O yüzden şu anda KKTC uyruklu işçilerin sayısının azaldığını ve onların gelenek ve göreneklerine daha fazla bağlı olduğunu düşünüyorum”.

Kadın 8: “Bence Kıbrıslılar daha fazla düşkündür. Kıbrıs gelenek ve görenekleriyle Türkiye gelenek ve göreneklerinin birbirine uygun olmadığını düşünüyorum. Fakat Kıbrıslıların kendi içlerinde gelenek ve göreneklerine karşı daha tutucu oldukları görüşündeyim”.

Kadın 9: “TC vatandaşları daha düşkündür. Çünkü her zaman toplum baskısı ve dini inançlara bağlı büyüyorlar. Kıbrıs’taki insanlar ise gelişmeye açık insanlardır. Bu doğrultuda kültürlerini değiştirebiliyorlar. Fakat TC vatandaşlarının her zaman baskı altında oldukları için değişemedikleri görüşündeyim”.

Kadın 10: *“İki tarafında çok fazla düşkün olduğunu düşünmüyorum. İnsanlar artık tamamen zamana ayak uydurmuş durumdadır. Örf ve adetlerine çok fazla uyduklarını düşünmüyorum”*.

ERKEK KATILIMCILAR

Katılımcılara yöneltilen 1. soru şu şekildedir; **Hayatınızda aldığınız en ufak kararlarda kendi kültürel (toplumsal) gelenek ve öğretilerinize dayanarak mı alırsınız? Yoksa kendi görüş ve düşüncelerinize göre mi kararlaşıtıyorsunuz?**

Erkek katılımcılar, hayatlarında aldıkları kararlarda, düşüncelerinde kültürlerinden etkilendiklerini, küçükken ailesinin ona öğrettiklerinden de etkilendiklerini belirtirken katılımcılardan birkaçı kendi karar ve düşüncelerini kendi verdiğini, diğer katılımcılardan bazıları da zamanında öğrendikleri kültürün değiştiğini, bunun Kıbrıs'ta yaşadıklarından dolayı daha rahat değişebildiğini söylemektedir.

Erkek 1: *“Kararlarımı kendi görüş ve düşüncelerime göre alıyorum, kültürümden kaynaklı kararlar almıyorum”*.

Erkek 2: *“Kendi görüş ve düşüncelerim benim için önemli olandır. Kendi kararlarımı kendim alırım. Kendimi çok daha rahat hissederim”*.

Erkek 3: *“Yaşayacağım olaylara ve durumlara göre değişiyor”*.

Erkek 4: *“Ben gelenek ve göreneklerimize göre büyüdüğüm için alacağım kararlarda tabiki etkili oluyor. Kararlarımı gelenek ve göreneklerimize göre alıyorum”*.

Erkek 5: *“Ailemin görüş ve düşünceleri benim için önemlidir. Onlar gelenek ve göreneklere daha fazla bağlıdır fakat ben kendi görüşlerime göre de karar almaya gayret ederim”.*

Erkek 6: *“Daha çok kendi görüş ve düşüncelerime göre kararlar alırım fakat bu duruma göre de değişebilir. Ailemin görüş ve düşünceleri de benim için çok önemlidir”.*

Erkek 7: *“Kendim için aldığım kişisel kararlarda kendi görüşümün yanı sıra toplumumuzun gelenek ve göreneklerini de nizami bir şekilde alıyorum”.*

Erkek 8: *“Kararlarımnda gelenek ve göreneklerim etkili olur”.*

Erkek 9: *“Kendi görüş ve düşüncelerime göre karar veriyorum”.*

Erkek 10: *“Kendi görüş ve düşüncelerime göre kararlaştırıyorum”.*

Erkek katılımcılar genel olarak ailelerinin görüşlerine değer verseler de alınacak kararlarda kendi görüş ve düşüncelerine daha fazla önem verdikleri görülmektedir.

Yöneltilen 2. soru şu şekildedir; **Kendi gelenek ve göreneklerinize baktığınızda ‘zaman geçtikçe değişmeye başladı’ yahut ‘asla değişmez’ düşüncelerinden hangisini seçersiniz?** Erkek katılımcıların çoğu zaman geçtikçe gelenek ve göreneklerinin de değiştiği görüşünde sahiptir. Katılımcılardan bir tanesi asla değişmeyeceği görüşüne sahiptir.

Erkek 1: *“Görüşlerim değişmiş durumdadır. Tamamen KKTC kültürüne hakim bir şekilde yaşıyorum”.*

Erkek 2: *“Asla değişmeyeceğini düşünüyorum”.*

Erkek 3: *“Zamana göre kendi gelenek ve göreneklerimizin değiştiği görüşündeyim”.*

Erkek 4: *“Kesinlikle değişmeye başladı. Örnek verecek olursam, eskiden bayramlarda büyüklerin eli öpülmeye gidilirdi, günümüzde ise neredeyse hiç gidilmiyor”.*

Erkek 5: *“Asla değişmez denilemez. Çünkü geçmişten bu yana çok şey değiştiğini düşünürsek, bugünden yarına da çok şey değişecektir”.*

Erkek 6: *“Zaman geçtikçe değişmeye başladı düşüncesindeyim. Çünkü artık teknoloji çok fazla gelişti ve buna bağlı olarak yaşam tarzları da değişiyor. Genel olarak insanların gelenek ve göreneklerinin değiştiği görüşündeyim”.*

Erkek 7: *“Zaman ne kadar ilerlerse ilerlesin kendi gelenek ve göreneklerim değişmiyor”.*

Erkek 8: *“Gelenek ve göreneklerimiz zaman içerisinde değişme uğradı”.*

Erkek 9: *“Nesilden nesile, zamanla değişmeye başladığını düşünüyorum”.*

Erkek 10: *“ Zaman geçtikçe değiştiğini düşünüyorum”.*

3. soru Şu Şekildedir; **Vatanınız olarak açıklayacağınız yer neresidir? Nedenini açıklar mısınız?**

Erkek katılımcıların neredeyse hepsi vatani olarak KKTC'yi benimsediklerini söylemiŐ ve vatani olarak Kıbrıs'ı seçmiŐtir.

Erkek 1: *“Tabiki de KKTC'dir. Açıklamak gerekirse, KKTC'deki yaşam Türkiye'deki yaşam standartlarına göre çok daha güzel ve güvenilirdir. Türkiye gibi değildir. Ailenle korkusuzca yaşayabilirsin, çocuğunu sokakta oynamaya rahatlıkla gönderebilirsin, aklının onlarda kalmayacağı bir yerdir. O yüzden KKTC”.*

Erkek 2: *“Benim için vatanım Kıbrıs'tır. Çünkü ben burada doğdum, buranın gelenek, göreneklerine ve konuşma tarzlarına göre yaşadım. Bu yüzden Kıbrıs”.*

Erkek 3: *“Kıbrıs'tır. Çünkü buraya göçmen olarak, iş olanakları için geldik. Burada hayatın çok daha kolay olduğunu düşünüyorum. O yüzden benim için Kıbrıs daha nde geliyor”.*

Erkek 4: *“Kıbrıs'tır. Çünkü burada doğdum ve büyüdüm. Ailem Kıbrıs'a 74'te geldi, biz artık buralıyız”.*

Erkek 5: *“Ailem buraya 74'te geldi. Ben burada doğdum ve büyüdüm. Vatanım Kıbrıs'tır”.*

Erkek 6: *“Vatanım olarak Kıbrıs’ı seçebilirim. Çünkü yaşam tarzı olarak daha rahat hareket edebiliyoruz ve yaşam standartlarının Türkiye’ye göre daha iyi olduğunu düşünüyorum. O yüzden Kıbrıs”.*

Erkek 7: *“Ben KKTC topraklarında doğdum ve büyüdüm. Türkiye’ye tatil amaçlı bir defa gittim. Fakat annem babam Türkiyeli olduğu ve soyumuzun Türkiye’den geldiği için vatanım olarak Türkiye’yi görüyorum”.*

Erkek 8: *“Vatanım olarak Kuzey Kıbrıs’ı görüyorum. Çünkü burada yaşıyorum, karnımı burada doyuruyorum, iş yerim ve kısaca hayatım buradadır”.*

Erkek 9: *“Tabiki Kıbrıs’tır. Sonuçta Kıbrıs’ta doğdum ve büyüdüm, Kıbrıslıyım”.*

Erkek 10: *“Kıbrıs’tır. Uzun süredir burada yaşıyorum, hayatımı burada kurdum. Bu yüzden Kıbrıs daha önde geliyor”.*

4. soru şu şekildedir; **Ailenizdeki göçmenlik hikâyenizi anlatır mısınız?**

Genel olarak tüm katılımcılar 74 savaşımdan sonra adaya çalışmak için gelen ailelerin çocuklarıdır.

Erkek 1: *“Ailem 74 savaşımdan sonra Kıbrıs’a göç etmiş. O zamanki durumdan, iş olanağı açısından, buranın daha küçük ve daha güvenilir bir yer olmasından dolayı buraya yerleşmişler. İyi ki de yerleşmişler”.*

Erkek 2: *“Dedemler 74 yılında, Antalya’den Kıbrıs’a göç ettiler. Burada Mağusa bölgesine yerleştirildiler. O zamandan beri buradayız”.*

Erkek 3: *“Benim ailem de 74’te buraya göç eden ailelerden biriydi”.*

Erkek 4: *“74’te dedemler Türkiye’deki işsizlikten dolayı buraya gelmişler”.*

Erkek 5: *“Ailem Kıbrıs’a 74’te gelen ailelerdendir. Burayı sevdik ve burada kaldık”.*

Erkek 6: *“Dedemler 74’ten sonra Mersin’den buraya göç ettiler. Tarım işleriyle uğraştılar. Devlet arsa veriyordu, birkaç yıl geçince dedem tarla işlerini dayılarıma devretti. Dayılarım geçimini halen daha tarımcılıkla sağlıyor”.*

Erkek 7: *“Babam 1974’lerin sonunda Kıbrıs’a geldi. Belli bir zaman çalıştıktan sonra tekrar Türkiye’ye döndü, ardından tekrar buraya geldi. Yaşamını burada sürdürmeye devam etti. Biz de burada dünyaya geldik”.*

Erkek 8: *“Dedemler Kıbrıs’a göçmen olarak gelmişler. Babam seracıydı. Bende sera işine devam ediyorum”.*

Erkek 9: *“1974’ten sonra dedem ve nenemin Türkiye’den buraya göç etmesi sonucu buraya yerleştik”.*

Erkek 10: *“74’ten sonra geldik. Burada hayatımızı kurduk”.*

Mülakat sorusu 5 şu şekildedir; **Göçmen bir ailenin çocuğu olmak size ne ifade ediyor?**

Genel olarak erkek katılımcılar göçmen oldukları için şanslı olduğunu düşünmektedir ve bu durumdan memnundur.

Erkek 1: *“İyi ki ailem buraya göç etmiş. İyi ki Kıbrıs halkı ile beraber ve buranın kültürüne göre büyümüşüm. Kıbrıslı olduğum için çok mutluyum”*.

Erkek 2: *“İki kültürün özelliklerini taşımak, yansıtmak güzel fakat ben ana vatanım olarak Kıbrıs’ı görüyorum. Tabiki göçmen olmanın da faydaları var. Örnek vermek gerekirse Türkiye’ye gidip gelmek çok daha kolay oluyor”*.

Erkek 3: *“Hiçbir şey ifade etmiyor. İki kimliğim de aynı değeri taşıyor”*.

Erkek 4: *“Bazı yerlerde sıkıntı çekebiliyoruz. Çift uyruklu vatandaşları henüz çok fazla benimsemedikleri görüşündeyim. Bunun sıkıntısını yaşayabiliyoruz”*.

Erkek 5: *“Çifte vatandaşım ve bunun hem Türkiye hem de Kıbrıs açısından artıları olduğu görüşündeyim. Sadece KKTC vatandaşı olsaydım yurt dışına çıkmakta zorluk yaşardım. Fakat TC kimliğimle yurt dışına çıkmak kolay oluyor. Sağlık konusunda da aynı şeyi düşünüyorum”*.

Erkek 6: *“Artı ve eksi yönleri de var tabiki fakat çifte vatandaş olduğum için kendimi şanslı hissediyorum. Bu durum birçok işime yarıyor. Mesela bir iş görüşmesinde ilk olarak KKTC vatandaşına öncülük tanıyorlar”*.

Erkek 7: *“Burayı da Türkiye’ye bağlı bir ülke olarak gördüğüm için kendimi tamamen göçmen olarak görmüyorum ama bazı vatandaşlarımız bunu farklı bir dilde*

anlatıyorlar. Bize yabancı gözüyle bakılıyor. Bu durum gerek iş konusunda gerekse eğitim hayatımızda karşımıza çıkıyor”.

Erkek 8: *“Göçmen bir ailenin çocuğu olmanın avantajları var. İki tane vatanımız var. İstedığımız zaman gidiyoruz, tatilimizi yapıyoruz ve geliyoruz. Bunlar gibi birçok avantajımız olduğu görüşümdedir”.*

Erkek 9: *“Açıkçası çokta bir şey ifade etmiyor”.*

Erkek 10: *“Bana göre göçmen olmanın hem iyi hem de kötü yönleri var”.*

Mülakat sorusu 6 şöyledir: Kıbrıs ve TC kimliğine sahip olmanızın size göre artı ve eksi yanları nelerdir? Hangi kimliğiniz size ne ifade eder?

Bu soruda erkek katılımcılar genel olarak TC kimliğinin yurt dışına çıkmada ve tanınırlık açısından Kıbrıs gibi olmadığını, TC kimliğini kullandıklarını fakat Kıbrıs'ta iş başvurularında ve devlet dairelerinde KKTC vatandaşı olduğunuz zaman size insanların bakış açılarının daha farklı olduğunu söylemektedirler.

Erkek 1: *“Herhangi bir devlet dairesine TC kimliğimle girdiğim zaman bakış açısı daha farklı, KKTC kimliğimle girdiğimde ise daha farklı oluyor. İnsanların ne yaparsanız yapın kendi memleketinden olan insanları daha çok destekledikleri ve daha kolay yardımcı oldukları görüşümdedir”.*

Erkek 2: *“Çift uyruklu olduğum için, öncelikle Kıbrıs kimliğim sayesinde iş kurabilirim, askerlik konusunda da çok rahatım. Türkiye’de de herhangi bir işim*

olduğunda, özellikle sigorta yatırımlarında avantaj sağlıyor. Eksi yanları olduğunu düşünmüyorum. İki kimliğimden de memnunum”.

Erkek 3: *“Eksi tarafı olmadığını düşünüyorum. İki tarafın da herhangi bir zorluk çıkarmadığı görüşümdedir. İki kimliğim de benim için avantajlıdır”.*

Erkek 4: *“Çift uyruklu olmak güzel bir şey. TC kimliğim diğer ülkelere gidebilmem için kolaylık sağlıyor fakat KKTC kimliğim tanınmadığı için bu konuda eksik kalıyor”.*

Erkek 5: *“Çifte vatandaşı olduğum için bunun artıları olduğu görüşümdedir. Sadece KKTC vatandaşı olsaydım yurt dışına çıkamazdım. Sağlık konusunda da Türkiye'nin Kıbrıs'tan çok daha iyi olduğunu düşünüyorum”.*

Erkek 6: *“Devlet dairesinde bir işiniz olduğunda, oraya KKTC kimliğinizle gittiğinizde size hemen yardımcı olurlar ve işlemlerinizi daha hızlı yürütür. TC kimliğinizle ilgili bir işlem yapacağınızda ise bakış açıları çok daha farklıdır. Buna birçok kez şahit oldum. Kıbrıs'ta KKTC kimliğiyle olmanın daha rahat olduğunu düşünüyorum”.*

Erkek 7: *“KKTC kimliğim doğduğum yeri ifade eder. Ama ne yazık ki dünya genelinde tanınmayan, sadece Türkiye tarafından tanınan bir kimliktir. TC kimliğiyle vizesiz olarak seyahat edebileceğimiz birçok ülkeye gidebiliriz. Vizeli de olsa gidebiliriz. TC kimliğimiz tüm dünyada tanındığı için artıları bu yöndedir”.*

Erkek 8: *“TC kimliğimizin Kıbrıs'ta çok fazla avantajı yoktur. KKTC kimliği ise dairelerde işlerimizin daha çabuk halledilmesi konusunda avantaj sağlıyor”.*

Erkek 9: “Artı yönleri olarak, Türkiye’ye gittiğimde diğer TC vatandaşları gibi her türlü kolaylıktan yararlanabiliyorum. Bunun yanında TC kimliğinin tüm dünyaya tanındığı gerçeği var. Kıbrıs ise sadece Türkiye tarafından tanınıyor”.

Erkek 10: “Kıbrıs kimliği burada yaşadığım şartları kolaylaştırıyor. Çalışma izni, oturma izni ve iş bulma konusunda avantajları var. TC kimliğinin ise Kıbrıs’ta çok bir faydası yok”.

Katılımcılara yöneltilen 7. soru şu şekildedir; **Kimliğinizden ötürü hiç baskı altında hissettiniz mi? Hissettiyseniz Nedeni nedir?**

Erkek 1: “TC kimliği ile iş bulma imkânınız kısıtlıdır.. Çalışma izni ve sigorta istenir, bunlar birçok sıkıntı çıkarır. Fakat KKTC kimliği ile bir yere işe başlayacağınızda sigortanız ve ihtiyat sandığınız direkt yatar. Bunun dışında herhangi bir kuruma gittiğimde KKTC kimliğim yanımda değilse ve TC kimliğini göstermek durumunda kalırsam farklı bir baskı hissederim. Bu durum her yerde böyle değildir fakat bazı kurumlar buna dikkat ediyor”.

Erkek 2: “Genel olarak KKTC kimliğimi kullandığım için çok fazla baskı altında hissetmedim fakat TC kimliğimi görenlerden aldığım tepkiler oldu. Onlar bana Türkiyeli gibi baksalar da ben kendimi Kıbrıslı gibi hissediyorum”.

Erkek 3: “Hissettim. En çok da Kıbrıs’ın tanınmaması ve başka ülkelere gidememe durumu baskı altında hissettiriyor”.

Erkek 4: “Kıbrıs’ta TC kimliği kullanıldığında genel olarak işlerimizin aksadığını düşünüyorum. İnsan kendini baskı altında hissediyor”.

Erkek 5: “TC kimliğiyle bir işiniz olduğunda karşınıza zorluklar çıkar fakat KKTC kimliğiyle size daha fazla yardımcı olurlar”.

Erkek 6: “Evet, kimliğimden ötürü baskı altında hissettim. Hastahaneye gitmiştim ve KKTC kimliğim yanımda yoktu. TC kimliğimi verdiğimde bakış açısının değiştiğini gördüm. Kıbrıs kimliğimin de olduğunu vurgulamak zorunda kalmıştım”.

Erkek 7: “Yok, baskı altında hissetmedim. Bunlar sadece çift uyruklu olduğumu belirten iki tane belgedir”.

Erkek 8: “Zaman zaman hissettiğimiz oluyor. Her millette olduğu gibi burada da bazı insanlar taraflı davranıyor. Bir devlet dairesine gittiğimiz zaman Türkiyeli olduğumuz için zorluk çıkarılabiliyor. Örneğin aracımı muayeneye götürdüğüm bir gün oradaki memur bana zorluk çıkarmıştı ve oyalamıştı. Kasıtlı olarak yaptığından emindim”.

Erkek 9: “Lise döneminde, hocalarımın genelinin Kıbrıslı olmasından dolayı Türkiye göçmenlerine karşı önyargıları vardı. Karasakal derlerdi”.

Erkek 10: “İş mülakatlarına gittiğimde genelde Kıbrıs kökenli kişileri tercih ettiklerine şahit oldum. Nitelikleriniz aynı ya da daha iyi bile olsa öncelik hep doğuştan Kıbrıslılarda oluyor”.

8. mülakat sorusu şu şekildedir; **Sizce iki kültür arasında ortak değerler var mıdır?**

Bu değerler iki kültür arasında olan iletişimin yakınlaşmasında etkili midir? Evet

ise nedenini açıklar mısınız?

Erkek 1: *“Ortak kültürel değerlerin olmadığını düşünüyorum. Nedenine örnek olarak evlilik hayatını verebiliriz. Mesela Türkiye’de sevgilinle aynı evde yaşayamazsın fakat Kıbrıs’ta, nişanlandıysan ve aileler size güveniyorsa, onaylarını da alarak aynı evde yaşayabilirsin. Bu konularda Kıbrıs daha serbesttir, baskı altında değildir ve insanlar daha özgürdür. Türkiye’de bunları yapmak daha zordur çünkü kalıplaşmış kültürleri var ve o kültürü devam ettiriyorlar. Türkiye kültürünün kötülememekle birlikte Kıbrıs’a göre biraz daha geri olduğu düşüncesindeyim. Kıbrıs daha modern kalıyor. Benim düşünceme göre iki insan anlaştığı sürece birlikte kalabilir”.*

Erkek 2: *“İki kültür arasında benzerlik var. İslamiyet dinini ve namaz kılmayı örnek gösterebilirim. İki kültür de Müslümandır”.*

Erkek 3: *“Değer olarak dilimiz ve dinimiz aynıdır. İnsanların yaşam koşullarının da benzer olduğu görüşündeyim”.*

Erkek 4: *“Bence kesinlikle etkilidir. Başta yemek kültürümüz ve din kültürümüz çoğunlukla benziyor. Bunu kültürlerine 74’te buraya gelenler aştıladı”.*

Erkek 5: *“Çok bir fark yok, benziyorlar. Sadece şivemiz biraz farklıdır”.*

Erkek 6: *“İki kültür arasında benzer değerler vardır. Dilimiz ve dinimiz benziyor. Farklılık olarak bakarsak, şiveler farklıdır. Türkiye’ye gidip Kıbrıs şivesi ile*

konuştüğumuzda insanlar buna farklı bir gözle bakabiliyor. Farklı bir dini inanca sahipteniz de aynı şey oluyor. Çünkü Türkiye'deki gelenek ve görenekler daha farklıdır. Kıbrıs'ta bu açıdan daha rahatız”.

Erkek 7: *“Bence iki kültür arasında gelenek ve görenekler hemen hemen aynıdır. Sadece günümüz çağında, Türkiye'nin belirli bölgelerine göre KKTC biraz daha rahattır. Her iki ülkede de ekonomik sıkıntılar yaşanıyor. Fakat Kıbrıs'ta ekonomik sıkıntılar yaşansa bile, açlık sıkıntısı yaşanmayacağı görüşündeyim. Burada insanlar her türlü geçinebiliyorlar. Haberlerde izlediğim kadarıyla Türkiye'nin daha çok geçim sıkıntısı yaşadığı görüşündeyim”.*

Erkek 8: *“Ortak değerlerimiz; Türk'üz ve Müslümanız. Bunun dışında benzer kültürlerimiz ve yemeklerimiz de var”.*

Erkek 9: *“Tabiki vardır. En başta dinimiz İslam, ardından Mustafa Kemal Atatürk'ümüz, Osmanlı ve Selçuklu yani tarihimiz de ortaktır”.*

Erkek 10: *“Evet, birbirleriyle bağlı olduklarını düşünüyorum. Genel anlamda dil aynı ve yemek kültürü de benziyor”.*

Yöneltilen 9. soru şu şekildedir; **Kuzey Kıbrıs ve Türkiye, coğrafi kimliğinin birbirleri arasında kültürel farklılıkları olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklar mısınız?**

Erkek 1: *“Kültürel farklılıklar tabiki vardır. Örneğin Türkiye'de yapılan düğünlere baktığımızda onların kendilerine göre yöresel adetleri, kız istemeleri ve gelenekleri*

var. Kıbrıs'ın da kendine özgü gelenekleri var. Örneğin testi oyunu, düğüne folklor ekibinin gelmesi, bohurlama yapılması, zeytinlerin yakılması. Sanırım ortak olan tek şey düğünlerde herkesin oynaması oldu”.

Erkek 2: “Tabiki fark var. Kıbrıs'ın yemekleri ve şivesi farklıdır. Giyim konusunda da Türkiye'ye göre daha rahat olduğunu düşünüyorum. Türkiye'deki kapalı bayanlara nazaran Kıbrıs'ın bu konuda daha serbest bir ülke olduğu görüşündeyim”.

Erkek 3: “Farklılıklar var. Mesela sevgilinle yolda gezerken Türkiye'deki insanların sana olan bakış açısı daha farklı, Kıbrıs'taki insanların çok daha farklı oluyor. Kıbrıs'ta sevgilinle birlikte aynı evde de yaşayabilirsin fakat bunu Türkiye'de yapamazsın. Çünkü zihniyet farkı var”.

Erkek 4: “İki ülke de Müslüman bir ülke, kültürleri de benziyor. Çok bir farklılık olduğunu düşünmüyorum”.

Erkek 5: “Tabiki de vardır. TC kimliğinin kültürel değerleri daha yüksektir. Özellikle tanınma açısından böyle olduğunu düşünüyorum. KKTC'yi Türkiye dışında hiçbir ülke tanımıyor”.

Erkek 6: “Tabiki de vardır. TC kimliğinin kültürel değerleri daha yüksektir. Özellikle tanınma açısından böyle olduğunu düşünüyorum. KKTC'yi Türkiye dışında hiçbir ülke tanımıyor”.

Erkek 7: “Ailelerde kültür farklılıkları olabiliyor. Kendini doğuştan Kıbrıslı olarak tanıtan insanlar var. Böyle insanların ailelerinin belli bir kısmı İngiltere, Avustralya

gibi yerlerde yani yurt dışında yaşıyorlar. O insanlar buraya tatile geldiklerinde sanki Türk olduklarını unutmuş, yalnızca İngiliz vatandaşıymış gibi hayatlarına devam ediyorlar. Bu durumun sıkıntılarını TC vatandaşları ve benim gibi burada doğup büyüyen TC vatandaşları olarak yaşıyoruz. Bazı insanların kendilerini bilmiş halleri ve diğer insanları aşağılayıcı şekilde bir konuşma tarzı oluyor. Kültürel farklılıklardan bahsedecek olursak, eğitim konusunu söyleyebiliriz. Burada bulunan Türkiye'ye ait üniversiteler de var. Ayrıca Türkiye'den gelen bir sürü öğrenci var. Bana göre kültürel farklılıkların fazla bir etkisi yoktur”.

Erkek 8: “Kültürel yönden farklarımız var. Mesela Türkiyelilerin çocukları daha baskıcı bir şekilde büyür. Fazla rahat büyüyemezler. Ama Kıbrıslıların çocukları daha rahattır”.

Erkek 9: “Türkiye'deki insanlar daha içine kapanıktır. Çok baskıcı ve çok farklı bir yapıları vardır. Ancak Kıbrıs'ta böyle bir durum yoktur. Genel olarak insanlar güler yüzlüdür. Kıbrıs'ta yaşayan herkesin daha rahat yaşadıkları görüşündeyim. Mesela Kıbrıs'ta camlar ve kapılar açık bir şekilde uyuyabilirsiniz. Fakat bu Türkiye'de söz konusu bile olamaz”.

Erkek 10: “Türkiye karışık milletlerden oluşuyor. Kıbrıs'a da sonradan gelip vatandaş olanlar ve bunların yanında gelen insanlar var. Kıbrıs kültüründe insanlar İngilizler, Rumlar bir de Anadolu'daki insanlarla birlikte yaşamışlar. Sonradan da Türklerle beraber olunca karma bir kültürleri oluşmuş, her kültürden bir özellik almışlar. O yüzden karmalık var diyebiliriz”.

Katılımcılara sorulan 10.soru Şu Şekildedir; **KKTC ve TC kimliğine sahip bireylerin kendi aralarında bir çatışma yaşanıyor mu?**

Erkek 1: *“Bazı KıbrıŐlılar TC vatandaşlarını istemediği için ve bu doğrultuda onlara önyargıyla yaklaştıkları zaman sorunlarla karŐılaŐılabiliyor. Hırsızlık, tecavüz vesaire bazı kötü alışkanlıkları olduğu için bir insan birçok insanı kötülemiş oluyor. Biz Kıbrıs halkı olarak bu olaylarda onlara karşı daha çok tepkiliyiz”.*

Erkek 2: *“Tabiki gördüm. Yerli KıbrıŐlıların oğu Trkiyelileri pek sevmiyor ama Türkiyelilerin yüzde doksanının KıbrıŐlıları sevdiğini düşünüyorum”.*

Erkek 3: *“Evet gördüm. rnek verecek olursam, futbol maında oynarken KıbrıŐlı bir hakemin TC vatandaşı olan bir futbolcuya diğerlerinden daha farklı davrandığını gördüm. Konuşma ve üslup olarak çok sertti”.*

Erkek 4: *“Gördüm. KıbrıŐlıların oğunun Türkiye’den gelenleri benimseyemediği ve onları çok istemedikleri görüşünde yim. AnlaŐmazlık oluyor. Sebebi ise KıbrıŐlıların buraya özgü geleneklerini deđiŐtirdiđimizi düşünmeleridir”.*

Erkek 5: *“İŞ hayatumda, sosyal hayatumda ve çoğu konuda KKTC halkının bize güvensiz baktığını ve temkinli davrandığını düşünüyorum”.*

Erkek 6: *“Bir uyumsuzluk olduğunu düşünüyorum. Burada KıbrıŐlılar Türkiyelilere biraz daha farklı bakıyorlar. Mesela hal ve hareketlerinden rahatsız olabiliyorlar. Buna daha önce Şahit oldum”.*

Erkek 7: “Kimlikle ilgili hiçbir sorun görmedim. Fakat gördüğüm en büyük sıkıntılardan biri burada mecaz anlamda işlerin torpille yürütüldüğüdür. Herhangi bir devlet dairesine bakacak olursak, orada görev yapanların %90’ı doğuştan Kıbrıslı olan vatandaşlardır. Geriye kalan %10’luk kısım ise TC uyruklu vatandaşlardır ve bu vatandaşlar Kıbrıslılara göre daha alt kademedede sınıflandırılmıştır. Çektiğimiz en büyük sıkıntılardan birinin bu olduğu görüşündeyim”.

Erkek 8: “Hayır, görmedim”.

Erkek 9: “Şu ana kadar böyle bir durumla karşılaşmadım”.

Erkek 10: “Sorunlar vardır. Mesela TC’nin yeni kimlik kartında nüfusunun çok fazla olmasına rağmen doğum yeri yazmıyor. Doğulu ve ya batılı diye bir ayırım yapılmaz. Fakat KKTC yeni kimliğinde nereli olduğun ilk başta yazıyor. Bana göre bu direk ayrımcılıktır”.

Yöneltilen 11. soru şu şekildedir; **KKTC sınırları içinde kendi gelenek ve göreneklerinizi rahat bir şekilde uygulayabiliyor musunuz? Açıklayınız.**

Erkek 1: “Tabiki kültürümüze dair geleneklerimizi uyguluyoruz. Pazarları kebab yapıyoruz, zeytin dallarımızı yakıyoruz. Burada kimse kimseye karışmaz, herkes daha rahat hareket eder”.

Erkek 2: “Evet, uygulayabiliyorum. Örneğin cuma namazını kılmaya gidiyorum ve kimse karışmıyor. Kıbrıs’ta çok rahatız”.

Erkek 3: *“Evet, uyguluyorum”*.

Erkek 4: *“Kesinlikle uyguluyoruz yani bu ülke TC’ye göre daha rahat, daha özgür”*.

Erkek 5: *“Tabiki rahatça uygulayabiliyorum”*.

Erkek 6: *“Tabiki kendi gelenek ve göreneklerimizi uyguluyoruz. Yaşam standartları ve tarzları daha rahat olduğu için insanların kendi gelenek ve göreneklerini uygulayabilmesi daha kolay oluyor”*.

Erkek 7: *“Tabiki de uygularım. Birinin bir başkasının tercihlerine ve yaşayış biçimine karışabileceği durumların belli bir noktaya kadar olduğu görüşündeyim”*.

Erkek 8: *“Evet, uyguluyoruz. Bir sorunumuz yok”*.

Erkek 9: *“Tabiki uygulayabiliyorum”*.

Erkek 10: *“Evet, uygulayabiliyoruz. KKTC bu konuda herhangi bir sıkıntı yaratacak bir yer değildir”*.

12. Mülakat soru şu şekildedir; **KKTC ya da TC vatandaşı olan birisi ile evlenme hakkınız olsaydı hangi kimliğe sahip bireyi seçerdiniz? Nedenleri nelerdir?**

Erkek 1: *“KKTC vatandaşı birini seçerdim. Çünkü TC vatandaşlarının adetlerine, gelenek ve göreneklerine baktığımızda, örneğin altın istemeleri, maddiyat açısından çok fazladır. Kıbrıs kültüründe ise böyle şeyler yoktur. Birisi düğün yapacağı zaman*

aileler destek verir. Her iki tarafın eşit bir şekilde yapmasının doğru olduğu görüşündeyim”.

Erkek 2: *“KKTC vatandaşı olan birini seçerdim. Çünkü ben burada doğdum ve büyüdüm. Burayı çok seviyorum. Türkiye’ye sadece tatil için gidiyorum. Bu yüzden Kıbrıs’tan biriyle evlenirdim”.*

Erkek 3: *“KKTC vatandaşı birini seçerdim. Çünkü Rum tarafına geçmek daha kolay olurdu, oradan da farklı ülkelere gitme imkânım olurdu”.*

Erkek 4: *“KKTC kimliğine sahip bireyi seçerdim. Eğer yerli ise Rum vatandaşlığı alabilirsin. Avrupa birliğinde ise onun da bana artısı olabilir”.*

Erkek 5: *“Bunu kimliğe göre seçmezdim. Ama seçecek olsam TC vatandaşı olurdu. Zaten KKTC’nin en büyük sorunu tanınmamasıdır. Eşimin de bu sorunu yaşamasını istemezdim”.*

Erkek 6: *“Benim için fark etmez. Evleneceğim kişi farklı bir dilden ve ya farklı bir dinden de olabilir”.*

Erkek 7: *“Benim için hiç fark etmiyor. Yani sırf TC vatandaşıdır ya da sırf KKTC vatandaşıdır diye evlenmeyeceğim diye bir durum yok. Kalpler bir olsun yeter”.*

Erkek 8: *“TC vatandaşı olmasını tercih ederim. Çünkü Kıbrıs ile arada kültür farkı var. Yemek kültürlerinde bile farklılıklar var. Türkiyeli biriyle daha iyi anlaşırım diye düşünüyorum”.*

Erkek 9: “Sevdikten sonra benim için bir farkı yok. İnsan olsun yeterli”.

Erkek 10: “KKTC vatandaşı birini seçerdim. Çünkü ben burada yaşıyorum ve hayatımı burada devam ettiriyorum”.

13. soru şu şekildedir; **Hem KKTC hem KKTC hem TC vatandaşı olmak size neler hissettiriyor? Avantaj ve dezavantajları nelerdir? Açıklar mısınız?**

Erkek 1: “İş olanağı açısından düşünürsek KKTC kimliği ile devlet dairesinde iş bulma olanağının daha yüksek, TC kimliğiyle ise daha düşük olduğu görüşümdedir. Ayrıca KKTC kimliği ile yurt dışına rahatça seyahat etme imkânı var”.

Erkek 2: “KKTC kimliğiyle askerlik konusunda ve iş kurma konusunda avantajlısın. Türkiye’de pek fazla işim olmadı fakat yardımcı olundu”.

Erkek 3: “KKTC ve TC arasında avantaj ve dezavantajın çok fazla olmadığını düşünüyorum. Kıbrıs’tan Türkiye’ye, Türkiye’den de Kıbrıs’a gidiş dönüşlerin rahat olmasını bir avantaj olarak görüyorum”.

Erkek 4: “Çift vatandaş olmamız bir avantajdır. Dezavantaj olarak yerli Kıbrıslıların buradaki TC vatandaşlarını çok fazla benimseyemediklerini söyleyebilirim. Bundan dolayı sıkıntı çektiğimizi düşünüyorum”.

Erkek 5: “KKTC kimliğinin daha pek bir avantajını görmedim. TC kimliğim her zaman daha avantajlı oldu”.

Erkek 6: “KKTC vatandaşı olmak daha rahat hareket edebilmemi sağlıyor. Mesela devlet dairelerinde işlemlerimin daha rahat bir şekilde olabilmesini sağlıyor. Türkiye kimliğinde işlemleriniz daha farklı olabiliyor. KKTC'nin daha avantajlı olduğunu düşünüyorum”.

Erkek 7: “Kıbrıs'ta KKTC vatandaşlığına sahip olmanın bir avantaj olduğunu düşünüyorum. Ama burada KKTC vatandaşlığına sahip olmayan insanlar da var ve bu konuda onları küçümsediklerine şahit oldum. Bana göre bu durum çok yanlış ve böyle şeylerin yaşanmasını istemem. Sonuç olarak yerli Kıbrıslıların da, TC vatandaşlarının da soyunun ve atalarının Türk olduğunu biliyoruz”.

Erkek 8: “KKTC kimliğimizin avantajı olarak burada burslardan faydalanabilirsin ve okul ücretleri daha uygun oluyor. Dezavantajı ise KKTC kimliğini diğer ülkelerin tanınmamasıdır. TC kimliğinin de Kıbrıs'ta çok bir faydası olduğunu düşünmüyorum”.

Erkek 9: “KKTC kimliğim benim için çok önemlidir. Eğer kimliğim olmasaydı burada yaşamak için bir amacım da olmazdı. Bunun dışında çalışma izni almak zorunda kalırdım, ayrıca devlet işlerine girme imkânım asla olamazdı. TC kimliğimin ise Kıbrıs'ta henüz bana bir faydası olmadı”.

Erkek 10: “KKTC vatandaşı olduğum için yasal olacak işlemleri yaparken rahatım. TC kimliğinin çok bir etkisi yok ama o da benim bir vatanım”.

Erkek vatandaşlarına sorulan 14. Soru şu şekildedir; **Gelenek ve göreneklerinizi hangi kültürün etkisinde devam ettiriyorsunuz?**

Erkek 1: *“Gelenek ve görenekler açısından baktığında ikisi de düşkündür. Türkiye gelenek ve göreneklerini aynı Şekilde sürdürüyor. KKTC’de ise daha modern ve daha düzgün bir yaşam olduğunu düşünüyorum”*.

Erkek 2: *“Gelenek ve göreneklerine ikisinin de düşkün olduğunu söyleyebilirim fakat TC vatandaşlarının biraz daha bağlı olduğunu düşünüyorum”*.

Erkek 3: *“Bence TC vatandaşları daha düşkündür. Nedeni ise TC vatandaşlarının KKTC vatandaşlarına göre dini inançlarına biraz daha fazla düşkün olmalarıdır”*.

Erkek 4: *“Kesinlikle TC vatandaşları daha düşkündür. TC’nin kültürlerini daha dolu yaşadıklarını düşünüyorum”*.

Erkek 5: *“KKTC vatandaşlarının daha bağlı olduğunu düşünüyorum. Ailemle buraya geldiğimiz günden bu yana çok iyi uyum sağladık ve neredeyse buralı olduk diyebilirim”*.

Erkek 6: *“Bunun yaşam yerine ve koşullarına göre değişebileceği görüşünde yim. TC vatandaşları geleneklerine Türkiye’de daha düşkün oluyor, Kıbrıs’a geldiklerinde de buranın kültürüne ayak uydurmaya alışıyor”*.

Erkek 7: *“İki toplum da gelenek ve göreneklerine bağlıdır fakat bir yüzdellik oranı vererek anlatacak olursam %60 TC, %40 KKTC derim. Ayrıca iki toplumda birlikte yaşamaya alışmış durumdadır. Eski zamanlarda yaşanan zorluklardan sonra günümüzde her iki toplumun da daha rahat bir şekilde geçindiği görüşümdedir”*.

Erkek 8: *“ TC vatandaşları daha düşkündür diye düşünüyorum”*.

Erkek 9: *“Ben burada doğdum ve büyüdüm. KKTC vatandaşlarının kültürel düşüncelerine sadık insanlar olduklarını ve kendi geleneklerini sürdürdüklerini düşünüyorum”*.

Erkek 10: *Türkiye vatandaşlarının daha düşkün olduğunu düşünüyorum”*.